

פניסת השבת: 16:03

פרשת השבוע: וישב

ר"ת 17:35 יציאת השבת: 17:14

bnei-zion.com (8.12.17) ח' תשע"ח

הפטרה: "כה אמר ה'" לעילוי נשמת יוסף בן לאה ועקב גבאי ת.נ.צ.ב.ה (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"ויהי כהיום הזה ויבא הביתה לעשות מלאכתו...ותתפשהו בבגדו לאמר שכבה עמי"

על הכתוב (בראשית לט', יב'), "ויהי כהיום הזה ויבא הביתה לעשות מלאכתו...ותתפשהו בבגדו לאמר שכבה עמי", שנינו בגמרא (סוטה לו'): "באותה שעה באתה (=באה) דיוקנו של אביו (=יעקב), ונראתה לו בחלון". וכפי שכתוב בגמרא: "ואין איש מאנשי הבית שם, אפשר בית גדול כביתו של אותו רשע, ולא היה בו איש! תנא דבי רבי ישמעאל: אותו היום יום אידם היה, והלכו פלם לבית עבודה זרה שלהם. והיא (=אשת פוטיפר) אמרה להם: חולה אני. אמרה (לעצמה), אין לה יום, שיוסף נזקק לה כהיום הזה. (ומיד) ותתפשהו בבגדו לאמר שכבה עמי. באתה שעה דיוקנו של אביו (=יעקב אבינו), ונראית לו בחלון. אמר ליה: יוסף, עתידין אחיך שיכתבו על אבני אפוד, ואתה ביניהם, רצונך שימחה שמך מביניהם, ותקרא רועה זונות? שנאמר (משלי כט'): 'ורעה זונות יאבד הון!! מיד, (בראשית מט') ותשב באיתן קשתו. אמר רבי יוחנן משום רבי מאיר: מלמד, ששבה קשתו לאיתנה. ויפזו זרעי ידיו, מלמד שנגע (צפורני) ידיו בקרקע, ויצאת תאותו (=שכתב זרעו), מבין צפורני ידיו. (וזהו) מידי אביר יעקב - מי גרם לו, שיכתב שמו על אבני אפוד? אלא אביר יעקב (דמות אביו, יעקב, שנראתה לו בחלון).

וצריך להבין ענין זה. שכן, מה פשר דיוקנו של אביו, שנראתה לו בחלון, כדי לסגוע לו להתגבר על יצרו? שהרי, לא יעלה על הדעת לומר חלילה, שהיה זה רק פרי דמיונו של יוסף. שהרי, דיוקנו של אביו גלה לו בנבואה, שעתידיים שמות השבטים להיכתב על אבני האפוד.

ואם נאמר, שנשמת יעקב אבינו נראתה ליוסף בחלון (כדרךם של צדיקים, שיכולים לפשוט את הנשמה מן הגוף, ולבוא לסגוע לישראל), איך זה מתישב עם המפורש בכתובים, שיעקב אבינו חשב שיוסף נטרף, והתאבל עליו ימים רבים, כמו שכתוב: "ויאמר כתנת בני חיה רעה אכלתהו טרף טרף יוסף ויקרע יעקב שמלתיו וישם שק במתניו ויתאבל על בנו ימים רבים!"

עוד ראוי להתבונן על מה שהפליגו חז"ל בגמרא על קדושתו הגדולה של יוסף הצדיק, עד שהגדירו אותו בתואר "יוסף הצדיק מתיב את הרשעים", כפי שכתוב: "רשע, אומרים לו, מפני מה לא עסקת בתורה? אם אומר: נאה הייתי, וטרוד ביצרי - אומרים לו: כלום נאה היית יותר מיוסף הצדיק?! אמרו עליו, על יוסף הצדיק, (ש)בכל יום ויום, היתה אשת פוטיפר משדלתו בדברים, בגדים שלבשה לו שחרית, לא לבשה לו ערבית; ערבית - לא לבשה לו שחרית. אמרה לו: השמע לי. אמר לה: לא! אמרה לו: הריני חובשתך בבית האסורין! אמר לה: (תהילים קמו') 'ה' מתיר אסורים'. (אמרה לו): הריני כופפת את קומתך! (אמר לה) 'ה' זוקף כפופים'. הריני מסמאת את עיניך! (אמר לה): 'ה' פוקח עורים'. נתנה לו אלוף כפר כסף, ולא בא אליה לשכב אצלה, הינו דכתיב (בראשית לט'): 'ולא שמע אליה לשכב אצלה להיות עמה'. 'לשכב אצלה' - בעולם הזה, 'להיות עמה' - בעולם הבא. נמצא... יוסף הצדיק מתיב את הרשעים".

והנה, כל משכיל יבין שיש כאן פליאה עצומה. שהרי, למדנו לעיל, שיוסף מצד עצמו לא היה מסוגל להתגבר על יצרו, עד שהתגלתה לו דמות דיוקנו של אביו בחלון, והזהירו באזהרה חמורה, שאם לא יעמוד בקדושתו ימחה שמו מאבני האפוד של הכהן הגדול. אם כן, איך אפשר לומר ש"יוסף הצדיק מתיב את הרשעים", שטרודים ביצרים? והלא כל הרשעים יבואו בטענה חזקה כלפי שמים - שלהם לא נתגלה דיוקנו של יעקב להצילם מן החטא, כמו שנתגלה ליוסף, ולכן חטאו...

עוד יותר יש לתמוה, על מה שמפורסם בזהר הקדוש, שעל-ידי שנתגבר יוסף על יצרו, ועמד בקדושתו במצרים, זכה להיות מרובה למידת היסוד, כמו שכתוב ב"פרדס רימונים" להרמ"ק (שער כ"ג, פ"ו): "יוסף הוא היסוד, וקראו בלשון יוסף להיות מרובה אליו...כי המידה הזאת זנה (=מפרנסת) את העולם". מעתה, עומדת הפליאה במלוא תוקפה: איך אפשר לומר על יוסף צדיק יסוד העולם? והרי, כאמור, לא יכול היה להתגבר על יצרו לולא דיוקנו של אביו, שנראתה לו בחלון. ואיך זכה להיות מרובה למידת היסוד?

פתח דברינו יאיר לבאר זאת על-פי מה שמצינו במדרש (ילקוט שמעוני, וישב): "כיון שבא ליזקק לה, בא הקב"ה בדמות אביו, ונתקרה אמתו, שנאמר: 'ותשב באיתן קשתו'. אמרה לו (אשת פוטיפר): מה (קרה)

לך? אמר לה: אבא אני רואה. אמרה לו: והיכן הוא? (והרי) אין איש מאנשי הבית... אמר לה: את בתי חמורים (יחזקאל כג, כ) 'אשר בשר חמורים בשרם'. וחמור אינו רואה, אבל אנא מן הרואים, שנאמר (בראשית כב, ד): 'וירא את המקום מרחק'.

הרי לנו דברים ברורים, שלא יעקב אבינו נתגלה ליוסף, אלא הקב"ה בדמות אביו. דהינו, הקב"ה התלבש בדמות דיוקן יעקב אבינו.

אך לפני שנגיש את הפליאות - כיצד יתכן שיוסף הצדיק, יסוד העולם, לא היה יכול להתגבר על יצרו, כי אם על-ידי שנתלבש הקב"ה בדמות דיוקנו של אביו? וכן, איך אומרים חז"ל ש"יוסף מחיב את הרשעים"?

נקדים יסוד גדול וחשוב, שהוא בבחינת אבן פינה, להבין את הנסיון הקשה שהיה ליוסף במצרים. וזאת, על-פי המבואר במדרש (ויקרא רבה לב, ה'): "יוסף ירד למצרים וגדר עצמו מן הערוה (=זנות, זימה). (ולא רק בנסיון של אשת פוטיפר). ונגדרו ישראל בזכותו. אמר ר' חיה בר אבא: כדאי (=טוב) היה גדור ערוה עצמו, שנגאלו ישראל על-ידו" (=בזכות יוסף נגאלו ישראל).

הנה, נמצאנו למדים, שעל-ידי שנמכר יוסף לעבד במצרים, ובא לידי נסיון גדול ונורא עם אשת אדוניו, ועם כל זאת עמד בנסיון וכבש את יצרו, סלל בדרך את הדרך לכל ישראל שיהיו במצרים, שישמרו על קדושתם וטהרתם, שלא להתערב עם המצרים, חלילה. ומכיון שהיו גדורים בעריות - זכו להיגאל ממצרים.

מעתה יפתח לנו פתח להבין את הנסיון הקשה שהיה ליוסף הצדיק. שכן, מאחר וקדושתם של כל ששים ריבוא ישראל במצרים הייתה תלויה בקדושתו של יוסף - נמצא, שכל כוחות היצר הרע של ששים ריבוא ישראל נתקבצו כדי להחטיא את יוסף הצדיק. וזאת, ביוזעם שאם יצליחו להפיל את יוסף ברשתם, אזי יעלה בידם להחטיא את כל ישראל במצרים. ולעומת זאת, אם יעמוד בקדושתו, הרי יסלול את הדרך לכל ישראל, שיתגברו על יצרם.

הנה כי כן, יאירו עינינו וישמח לבנו להבין בבירור גמור, כי יוסף הצדיק, יסוד העולם, נלחם בכל כוחו כדי לעמוד בקדושתו. על-כן, מצד עצמו היה יכול להתגבר על היצר הפרטי שלו, ולכן זכה באמת להיות מרובה למידת יסוד צדיק. אולם, ידוע מה ששנינו בגמרא (קידושין ל): "יצרו של האדם מתגבר עליו בכל יום, ומבקש להמיתו, שנאמר (תהילים לז, לב): 'צופה רשע (=יצר הרע) לצדיק, ומבקש להמיתו', ואלמלא הקב"ה עוזרו (=לאדם) - אין הוא יכול לו (=ליצר הרע), שנאמר (בפסוק הבא): 'ה' לא יעזבנו בידו'".

אם כך, נבין: אם בכל בני האדם, שיש להם יצר הרע פרטי כך - על אחת כמה וכמה יוסף הצדיק, שהיה צריך לסלול את הדרך לכל ישראל, וכתוצאה מכך נלחמו בו כל כוחות היצר הרע של כלל ישראל, ולא היה יכול להתגבר עליהם ללא סיוע מיוחד מן השמים. על-כן, מאחר ונלחם בכל כוחו, ופעל כל מה שהיה יכול לפעול, בא הקב"ה לעזרתו, על-ידי שהתלבש בדמות דיוקנו של יעקב אביו, שרש נשמות ישראל, כדי לסייע ליוסף להתגבר על היצר הפללי של כל ישראל, ובכך התקיים אצלו מאמר חז"ל בגמרא: "ואלמלא הקב"ה עוזרו (=לאדם) - אין הוא יכול לו (=ליצר הרע)".

מעתה, מה טוב ומה נעים להתבונן בעמק דברי חז"ל, באומרים: "יוסף הצדיק מחיב את הרשעים". שכן, הן אמת שיוסף התגבר על יצרו, בזכות שהקב"ה התלבש בדמות דיוקנו של אביו, כדי לסייע לו להתגבר על יצרו. אולם, סיוע זה קבל יוסף מהקב"ה רק לאחר שהקדים להילחם כארי בכל כוחו, כנגד היצר הפרטי שלו, וכנגד היצר הפללי של כל ישראל, עד שהגיע לקצה גבול היכולת האנושית. ואז, ברגע האחרון, כשכבר לא היה יכול לעמוד, נתגלה אליו הקב"ה מלובש בדמות אביו יעקב כדי לסייע לו להתגבר על יצרו, ובכך סלל יוסף את הדרך לכל ישראל להתגבר על יצרם בכל שנות העבדות במצרים. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

עד כמה רבותינו נזהרו בכבודו של כל אדם ואדם - זאת לא ניתן לשער...

פעם אחת נכנס הרה"ק רבי אהרן רוקח, האדמו"ר מפעלז זיע"א, להדליק נרות חנוכה. בגשתו אל המנורה, שהה מספר דקות, ולאחר מכן צוה למשמש להכניס את המנורה לחדרו.

הרב נכנס לחדר, ולאחר דקות ארוכות יצא עם המנורה, ואז הדליק את הנרות כדרך, אך באיחור. החסידים, שראו מעשה זה, היו סבורים שבודאי היה לרבי ענינים נסתרים וגבוהים העומדים ברומו של עולם. אך לאחר מעשה גלה המשמש בעצמו אלו "סתרי תורה" היו שם. הוא ספר, כי בשעה שהכין את המנורה, טעה ושפך לתוך הבזיכים משקה מי דבש במקום שמן זית (שהם מעט דומים). בכניסתו הבחין הרבי מיד בטעות, וכדי שלא לביש אותו, הורה להוציא את המנורה לחדרו, ושם שפכו את מי הדבש, והיה צריך לנקותם, ולאחר מכן הכניסו תחתם שמן זית לבזיכים...

שבת שלום וחג אורים שמח לכל בית ישראל!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעָה: וַיֵּשֶׁב
כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:03

ר"ת 17:35 יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:14

bnei-zion.com (8.12.17) ח' כְּסֵלוֹ תשע"ח

הַפְּטָרָה: "כֹּה אָמַר ה'" לְעִילּוּי נְשִׁמַת יוֹסֵף בֶּן לֵאָה וַיַּעֲקֹב גְּבַאי ת.נ.צ.ב.ה (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֵּינַס וַיֵּצֵא הַחוּצָה" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן)

על הפתוב: "וַיֵּינַס וַיֵּצֵא הַחוּצָה", מְצִינּוּ מִדְּרַשׁ פְּלִיאָה שֶׁהֵבִיא ה' "יִשְׁמַח מִשֵּׁה" (בְּשִׁלַּח): "הֵימָּה רָאָה וַיֵּינַס". מֶה רָאָה? – (רָאָה) בְּרִיתָא דְּרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל."

וְצָרִיךְ לְהַבִּין, מֶה הַקָּשֶׁר בֵּין קְרִיעַת יָם סוּף לְבְרִיתָא שֶׁל רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל? וַיֵּשׁ לּוֹמֵר, שְׁמַתְחִילָה לֹא רָצָה הֵימָּה לְהִיקָרֵעַ לְפָנֵי יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הָאֲמִין שְׁבַנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵיוּ עֲבָדִים לְפָרְעָה וּלְמִצְרַיִם עֲמָדוֹ בְּקְדוּשַׁתָּם בְּמִצְרַיִם עָרוֹת הָאָרֶץ.

אֲמַנָּם מְבוֹאֵר בְּמִדְרַשׁ תְּנַחוּמָא (וַיֵּשֶׁב, סִימָן ט'): "וַיֵּינַס וַיֵּצֵא הַחוּצָה", אָמַר לוֹ הַקָּב"ה: אַתָּה נִסְתָּ וַיֵּצֵאתָ חוּצָה, חֲתִיךְ (=לְשׁוֹן שְׁבוּעָה), הֵימָּה יָנוּס מִפְּנֵי אַרְוֹנָה, שְׁנֵאָמַר: 'הֵימָּה רָאָה וַיֵּינַס'."

וְכֵן כְּתוּב בְּמִדְרַשׁ שׁוֹחֵר טוֹב (תְּהִלִּים קיד'): "הֵימָּה רָאָה וַיֵּינַס". (מֶה רָאָה?) – רָאָה אַרְוֹנָה שֶׁל יוֹסֵף יוֹרֵד לַיָּם. אָמַר הַקָּב"ה: יָנוּס (הֵימָּה) מִפְּנֵי הַנֵּס (=מִפְּנֵי יוֹסֵף, שֶׁנֵּס וּבִרְחָ מֵאֲשֶׁת אֲדוֹנָיו), שְׁנֵאָמַר (בְּרֵאשִׁית לט', יב'): 'וַתִּתְּפֹשֶׁהוּ בְּבִגְדוֹ... וַיֵּינַס וַיֵּצֵא הַחוּצָה' – אִף הֵימָּה יִהְיֶה נֵס מִפְּנֵיו...".

לְפִי הָאֲמוּר הַבְּאוּר הוּא, שְׁכַאֲשֶׁר רָאָה הֵימָּה אֶת אַרְוֹנָה שֶׁל יוֹסֵף, שֶׁעָמַד בְּקְדוּשַׁתוֹ בְּמִצְרַיִם, הֵבִין מִזֶּה כִּי בְּזִכְרוֹתָו נִתְקַדְּשׁוּ כָּל יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן הִסְפִּים לְהִיקָרֵעַ לְפָנֵי יִשְׂרָאֵל. אִךְ עֲדִין הִיָּה לוֹ קֶשֶׁה, מִכֵּינֵן שְׁאֲמַת שְׁיוֹסֵף הִתְקַדְּשׁ בְּמִצְרַיִם, אֲבָל מִנֵּן יָדַע הֵימָּה שְׁכַל יִשְׂרָאֵל נִתְקַדְּשׁוּ בְּזִכְרוֹתָו שֶׁל יוֹסֵף? אֵלֶּא עוֹנָה הַמִּדְרַשׁ: "רָאָה הֵימָּה) בְּרִיתָא דְּרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל". וּמַהִי הַבְּרִיתָא שְׂרָאָה?

"רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל אָמַר בְּשִׁלַּשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה נִדְרְשָׁת. (א) מְקַל וְחוֹמֵר. (ב) מְגִזְרָה שׁוֹה. (ג) מְבַנֵּן אֵב וְכֹתוּב אֶחָד. וּמְבַנֵּן אֵב וּשְׁנַיִם כְּתוּבִים. (ד) מְכַלֵּל וּפְרָט. (ה) מְפָרֵט וְכַלֵּל. (ו) כָּלֵל וּפְרָט וְכַלֵּל אִי אַתָּה דָּן אֶלֶּא כְּעִין הַפְּרָט. (ז) מְכַלֵּל שֶׁהוּא צָרִיךְ לְפָרֵט. וּמְפָרֵט שֶׁהוּא צָרִיךְ לְכַלֵּל. (ח) וְכַל דְּבַר שֶׁהִיָּה בְּכַלֵּל וַיֵּצֵא מִן הַכָּלֵל לְלַמֵּד. לֹא לְלַמֵּד עַל עֲצָמוֹ יֵצֵא אֶלֶּא לְלַמֵּד עַל הַכָּלֵל כְּלוֹ יֵצֵא. (ט) וְכַל דְּבַר שֶׁהִיָּה בְּכַלֵּל. וַיֵּצֵא לְטַעוֹן טַעוֹן אַחֵר שֶׁהוּא כְּעִנְיָנוּ. יֵצֵא לְהַקְלֵל וְלֹא לְהַחְמִיר. (י) וְכַל דְּבַר שֶׁהִיָּה בְּכַלֵּל וַיֵּצֵא לְטַעוֹן טַעוֹן אַחֵר שֶׁלֹּא כְּעִנְיָנוּ יֵצֵא לְהַקְלֵל וְלְהַחְמִיר. (יא) וְכַל דְּבַר שֶׁהִיָּה בְּכַלֵּל וַיֵּצֵא לְדוֹן בְּדָבָר חֲדָשׁ. אִי אַתָּה יְכוּל לְהַחְזִירוֹ לְכַלֵּלוֹ עַד שֶׁיִּחְזְרוּנוּ הַפְּתוּב לְכַלֵּלוֹ בְּפֵרוּשׁ. (יב) וְדָבָר הַלָּמֵד מִעִנְיָנוּ וְדָבָר הַלָּמֵד מִסּוּפוֹ. (יג) וְכֵן שְׁנַיִם כְּתוּבִים הַמְּכַחֲשִׁים זֶה אֶת זֶה עַד שֶׁיָּבֵא הַפְּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וַיְכַרִּיעַ בֵּינֵיהֶם".

וַיֵּשׁ לּוֹמֵר, שֶׁהַמִּידָה הַשְּׁמִינִית הִיא רְמוֹז לְקְדוּשַׁת יוֹסֵף הַצַּדִּיק, כְּפִי שְׁאֲנוֹ אוֹמְרִים: "שְׁמוֹנָה מִי יוֹדֵעַ? שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה".

וְעַתָּה, בֹּא וְרֵאָה שְׁבַמִּידָה זוֹ ("וְכַל דְּבַר שֶׁהִיָּה בְּכַלֵּל וַיֵּצֵא מִן הַכָּלֵל לְלַמֵּד. לֹא לְלַמֵּד עַל עֲצָמוֹ יֵצֵא אֶלֶּא לְלַמֵּד עַל הַכָּלֵל כְּלוֹ יֵצֵא") רְמוּז, שְׁיוֹסֵף הַצַּדִּיק סָלַל בְּקְדוּשַׁתוֹ אֶת הַדְּרָךְ לְכָל יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּתְקַדְּשׁוּ בְּמִצְרַיִם. הִנֵּה, "כָּל דְּבַר שֶׁהִיָּה בְּכַלֵּל", הוּא יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שֶׁהִיָּה בְּתַחֲלִילָה בְּכַלֵּל כָּל הַשְּׁבִטִים. אוּלַּם "וַיֵּצֵא מִן הַכָּלֵל" – כְּאֲשֶׁר נִמְכַר לְמִצְרַיִם, וְהוּפְרַשׁ מִשְׁאֵר אֶחָיו. אֲמַנָּם "לֹא לְלַמֵּד עַל עֲצָמוֹ יֵצֵא" – יוֹסֵף הַצַּדִּיק לֹא רָק עַל עֲצָמוֹ יֵצֵא לְהַתְקַדְּשׁ בְּמִצְרַיִם, אֶלֶּא "אֶלֶּא לְלַמֵּד עַל הַכָּלֵל כְּלוֹ יֵצֵא" – יֵצֵא לְמִצְרַיִם כְּדִי לְלַמֵּד אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל אִיךְ לְהַתְקַדְּשׁ וְלְהַכְנִיעַ אֶת יִצְרָם.

וְזֶהוּ שְׁאֲמָרוֹ בְּמִדְרַשׁ: "מֶה רָאָה הֵימָּה? (רָאָה) בְּרִיתָא דְּרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל". שְׂרָאָה בְּרִיתָא שֶׁל רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל, שְׁכַל יִשְׂרָאֵל נִתְקַדְּשׁוּ בְּזִכְרוֹת יוֹסֵף הַצַּדִּיק, וּמִיָּד נִקְרַע הֵימָּה לְפָנֵיהֶם.

וְזֶהוּ מֶה שְׂרַמְזָה הַתּוֹרָה (שְׁמוֹת יד', ח'): "וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֵצְאִים בְּיַד רְמָה", הִנֵּה, "בְּיַד רְמָה" רֵאשִׁי תִּיבוֹת: מֶה רָאָה הֵימָּה? בְּרִיתָא דְּרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל. מִכָּאֵן, שְׁבִזְכוֹת "בְּיַד רְמָה" זֶה יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם.

על הכתוב: (שיר השירים ב'): "הנה זה עומד אחר כְּתִלְנוּ, מְשֻׁגָּח מִן הַחֲלָנוֹת מִצִּיץ מִן הַחֲרָכִים..." באר ה"מאור עינים", שכאשר איש ישראל נמצא חלילה בשפל המדרגה, מפאת יצרו הרע שהתגבר עליו, כדי שיעבור עבירה בסתר – הנה אז מצמצם הקב"ה, ברוב רחמיו וחסדיו, את היראה העליונה למטה, כדי שיפחד האדם הנמצא בתוך החדר הסגור, עד שידמה לו, שיש מי שמסתכל עליו ורואה אותו דרך החלון או דרך החרכים.

וצריך לדעת, שפחד זה אינו פרי הדמיון שלו, אלא כך הוא באמת, שכביכול הקב"ה מסתכל עליו, כדי להצילו מן העבירה. ואף שאין האדם רואה כלום, נופלת עליו יראה גדולה, שלא יעשה את מעשה העבירה. וכפי דבריו הקדושים של ה"מאור עינים": "על הפסוק 'משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים', שהבורא ברוך הוא משגיח מן החרכים... (דהינו), מצמצם יראתו על האדם, ההולך לעבור עבירה בסתר... ומדמה (אותו אדם) בדעתו, ומתירא כאילו אחד רואה אותו בעד החלון, ומציץ מן החרכים. ועל-ידי כך נופלת עליו היראה... (כדי) שיפרוש מן העבירה".

על-פי האמור ירוח לנו להבין מה שאמרו חז"ל בגמרא: "יוסף הצדיק מחיב את הרשעים". שכן, כמו שיוסף הצדיק לא נפל בתהום היאוש, למרות שנפל ממדרגתו וכמעט שחטא, אלא נלחם בכל כוחו כדי לעמוד בקדושתו, ובזכות זה זכה ל"סיעתא דשמיא", שהקב"ה נתגלה אליו בחלון – כך אצל כל אחד מישראל שעושה השתדלות להתגבר על יצר הרע, הנה יזכה הוא שהקב"ה יתגלה לו "בחלון", על-ידי הפחד שנופל עליו בעת העבירה, שיש מי שרואה אותו דרך החלון. ועל-ידי יראה זו יהיה מסוגל להתעלות ולעמוד כנגד כל הנסיונות.

"כי עין בעין (=בזכות שמירת קדושת העינים) יראו בשוב ה' ציון"

ידוע שחז"ל תקנו לנו בחנכה שני ענינים: לקדש את העינים, וכן לקדש את הפה. הנה מצות הדלקת נרות חנכה היא לקדש את העינים - "הנרות הללו קדש הם, ואין לנו רשות להשתמש בהם, אלא לראותם בלבד" (מתוך ברפת הדלקת נר חנוכה). ומצות הלל והודאה - כדי לקדש את הפה בהלל ובהודאה לה'. ועל כן, חיב כל אדם מישראל בשמירת קדושת העינים והפה. ושני דברים אלו הם שרש לכל התורה כלה, ולכן דוקא על-ידי קדושת העינים והפה זוכה האדם להשגות התורה. ומטעם זה זכה משה רבנו ע"ה למסור את התורה לישראל, וזאת בגלל שהתקדש אל אלהים". ואמרו חז"ל (ברכות ז') כי בשכר ל"כי ירא מהביט אל האלהים", זכה משה "לתמונת ה' יביט". וכן גם בדיבור כמו שכתוב (שמות ד, י'): "ויאמר משה אל ה': בי אדני, לא איש דברים אנכי...", ובזכות זה זכה להיות איש דברים ולמסור את התורה בדיבור לכל ישראל, כמו שכתוב: "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל...".

"רק על הבורא יש לסמוך"

לעיתים עלולים אנו לשכוח, חלילה, על מי עלינו לסמוך, וצריכים אנו להזכיר לעצמנו, כי רק על הבורא יש לסמוך, ולא על בשר ודם, וכן שהקב"ה נתן בכח רבותינו לשנות מעשה בראשית, ולקבוע מה אכן יקרה. להלן סיפור המעובד מתוך "שאל אביך ויגדך", אותו ספר המגיד הירושלמי הגאון ר' שלום שבדרון זצ"ל, שהוא בעצמו שמע ממקור ראשון, על ר' יוסף זכריה שטרן זצ"ל, שהיה מגדולי הדור הקודם, ומרבני ליטא. יום אחד בא אליו אחד משכניו בריצה ובבהלה, וספר כי אשתו חלתה (לא עלינו) במחלה אנושה, והרופאים אמרו להם לצפות לגרוע מכל!

נענה מיד רבי יוסף זכריה, ואמר: "מה? הם מיאשים? וכי הם נהיו בעלי הבית החדשים על החיים?! תדע לך, שהיא תחיה! ולא זו בלבד, אלא היא תחיה עוד חמישים שנה!!!".

ומעיד הרב שלום שבדרון זיע"א, שספר לו הרב מרדכי גימפל וולק, שהיה באמריקה, ופגש ליטאי אחד, אשר ספר לו, כי האשה הזאת היא אמו. ופעם חלתה מאד, ורצו בניה להבהיל רופא אליה, והיא אמרה להם בביטחון, בשמחה ובידיעה, כי עדין יש לה עוד שנתים לחיות, ואין צורך ברופא כלל!!!

והנה, לאחר שנתים, פגש שוב את האיש, ואמר לו, כי ברכת הרב יוסף זכריה התקיימה במלואה, וככלות חמישים שנה, שאז הייתה האשה כבר זקנה ובאה בימים, כנסה היא את כל ילדיה וצאצאיה, ספרה להם שוב את כל הסיפור, ואמרה, שהיום מלאו חמישים שנה מהיום שהרב הבטיח ופסק שהיא תחיה עוד חמישים שנה! והיא כתבה שם צוואה, ברכה את כלם, נפרדה מהם ונכנסה למיטתה, ומיד השיבה נשמתה ליוצרה!

שבת שלום וחסד אורים שמח לכל בית ישראל!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֹּשֶׁב

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:03

רַב שַׁבַּת כ' כֶּסֶל תשע"ח (8.12.17) bnei-zion.com

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:14

ר"ת 17:35

הַפְּטָרָה: "כֹּה אָמַר ה'" לְעִילוּי נְשִׁמַּת יוֹסֵף בֶּן לֵאָה וַיַּעֲקֹב גַּבְאֵי ת.נ.צ.ב.ה. (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"לְכוּ וּרְאוּ מַפְעָלוֹת אֱלֹהִים נוֹרָא עֲלִילָה עַל בְּנֵי אָדָם" (תהילים סו' ה')

חז"ל אומרים, שכל ענין שנאת השבטים ליוסף ומכירתו למצרים היתה סיבה מן השמים על-ידי ההשגחה העליונה, כדי שעל-ידי כך ירדו יעקב ובניו למצרים, ותתקיים גזירת הכתוב: "ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה", כפי שמובא במדרש תנחומא: "זה שאמר הכתוב (תהילים כה) 'לכו וראו מפעלות אלהים נורא עלילה על בני אדם'... היתה הקב"ה מבקש לקיים גזירת 'ידע תדע', והביא עלילה לכל דברים אלו, כדי שיאהב יעקב את יוסף, וישנאוהו אחיו, וימכרו אותו לישמעאלים, ויורידוהו למצרים, וישמע יעקב שיוסף חי במצרים, וירד עם השבטים וישתעבדו שם... (וזהו שכתוב): 'ויוסף הורד מצרימה'. אל תקרי 'הורד', אלא 'הוריד', (שהוריד) את אביו והשבטים למצרים".

וכן פרש רש"י הקדוש על הפסוק (בראשית לו', יד) "וישלחהו (=יעקב את יוסף), מעמק חברון - מעמק חברון? והלא חברון (שוכנת) בהר (=בגובה)... אלא מעצה עמוקה של אותו צדיק (=אברהם אבינו) הקבור בחברון, לקיים מה שנאמר לאברהם בברית בין הבתרים: 'כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה'... והנה, מכל האמור לעיל, נמצאנו למדים, שהקב"ה סבב כך, שהאחים ישנאו את יוסף, כדי שימכרוהו למצרים, ותתקיים גזירת השעבוד. אולם, צריך להבין, מדוע סבב הקב"ה כך, שגזירת השעבוד תתקיים על-ידי מעשה נורא כזה, שהשבטים ימכרו את יוסף למצרים? שהרי, הרבה דרכים למקום לסובב את הענין, כך שיעקב ובניו ירדו למצרים בלי מכירת יוסף.

ויש לנו ללמוד ביאור נפלא מדברי חז"ל (ויקרא רבה לב, ה'): "שרה אמנו ירדה למצרים וגדרה עצמה מן העררה, ונגדרו כל הנשים בזכותה. יוסף ירד למצרים וגדר עצמו מן העררה, ונגדרו ישראל בזכותו. אמר ר' תיא בר אבא: כדאי היה גזור עררה עצמו, שנגאלו ישראל על-ידו" (=בזכות שרה ויוסף, ששמרו על קדושתם וטהרתם, נגאלו ישראל). מדברי מדרש זה נמצאנו למדים יסוד נוסף, שענין מכירת יוסף למצרים היה כדי שיוסף יהיה עבד במצרים, ויבוא לידי נסיון גדול ונורא מידי יום עם אשת אדונו, כמו שכתוב: "ויהי כדברה אל יוסף יום יום ולא שמע אליה לשכב אצלה להיות עמה". ועל-ידי שעמד בנסיון וכבש את יצרו, עשה בכך הכנה לדורות, וסלל את הדרך לבני ישראל, פשיהו בגלות מצרים, ויכלו לשמור על קדושתם וטהרתם, שלא להתערב חס וחלילה עם המצרים, ועל-ידי כך, שיהיו גדורים בעריות, יזכו להיגאל ממצרים.

והנה, מכל האמור לעיל, אנו למדים דבר נפלא: מצד אחד היתה מכירת יוסף סיבה מן השמים, כדי שירדו יעקב והשבטים למצרים, כדי לקיים את גזירת השעבוד שגזר הקב"ה - "ויאמר (ה') לאברהם ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה". אולם, באותו זמן היתה מכירת יוסף גם כן בבחינת "הקדמת רפואה למכה". שכן, על-ידי ירידתו של יוסף למצרים כעבד, ועמידתו בנסיון העריות עם אשת פוטיפר, נסללה הדרך לבני ישראל שיגדרו עצמם בעריות. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"יכין (רשע) וצדיק ילבש" (איוב כו' יד)

מבואר בכתבי האריז"ל (שער המצות, פרשת עקב), שתכלית גלות מצרים היתה להוציא "יקר מזולל" (=להוציא את החלק הטוב מתוך הרע), דהינו לברר משם (=ממצרים) את ניצוצי הקדושה (=הנשמות הקדושות), אשר נפלו לשם בחטא אדם הראשון.

והביא שם האריז"ל את מאמר חז"ל (ברכות ט'): "וינצלו את מצרים" - אמר ר' אמי: מלמד (הכתוב) שעשוהו כמצודה... וריש לקיש אמר שעשוהו כמצולה (=מים עמוקים) שאין בה דגים". והפונה היא שהוציאו משם את כל ניצוצי הקדושה שנפלו בחטא אדם הראשון, עד שעשוהו כמצולה שאין בה "דגים" (=ניצוצי קדושה).

והנה, על הכתוב "וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא בארץ מצרים..."⁶, מבואר בספר הקדוש "עבודת ישראל"⁶ "חלילה לנו לחשוב)... (ש)זרע יעקב אבינו עליו השלום - (יוסף)... (שהיה) צדיק יסוד עולם - שיהיה מגמתו לאסוף ולצבור כסף וזהב כדרך המוני העם, (אלא) רק היתה פונתו לשם שמים, ללקט את הניצוצות הקדושות... הנקראות 'כסף'....".

ומוסיף ואומר ה"ערבי נחל", כי "הניצוצות (הקדושות) (שבוינות)... בבית הסוהר ביד הקליפות, ו... ראש הקליפה בכל דור (נקרא) 'שר בית הסוהר'....".

ולכן מובן היטב, מדוע התגלגל כף, ש"ויקח אדני יוסף אתו, ויתנהו אל בית הסוהר, מקום אשר אסוריו (=קרי אסירי) המלך אסורים". שכן, הכונה בכך היא, ש"אדני יוסף", הוא הקב"ה, סבב כך שיוסף הצדיק יגיע אל בית הסוהר, שם היו "אסירי המלך אסורים" - שם היו אסורות הניצוצות הקדושות, השיכות למלך מלכי המלכים, הקב"ה.

על-פי האמור, יאיר לנו להבין את הכתוב בגמרא על יוסף מוקיר שבת (שבת קיט', מתורגם): יוסף מוקיר שבת היה גר בשכנות לנוכרי אחד, שנכסיו היו מרובים ביותר. והנה, אמרו לו החוזים בפוכבים, לאותו גוי, שכל הנכסים שיש לו - יוסף מוקיר שבת יאכל אותם.

מה עשה אותו גוי? הלך ומכר את כל נכסיו, ולקח תמורתם מרגלית, וקבעה בכובעו. פעם, כשעבר בגשר על-פני המים, הפריחה הרוח את כובעו, והפילתו למים, ובא דג גדול, ובלע את הכובע. והנה, ציידים שצדו את אותו דג מן המים, הביאוהו לשוק סמוך לכניסת השבת. כשהגיעו לשוק אמרו, מי יקנה דג כזה, סמוך כל-כך לכניסת השבת? אמרו להם: "לכו והביאו את הדג אצל יוסף מוקיר שבת, שרגיל לקנות דגים גדולים לכבוד השבת". ואכן, הביאו את הדג ליוסף מוקיר שבת, והוא מיד לקחו, קרעו, ומצא בו את אותה מרגלית. מכרה בשלש עשרה עליות דינרי זהב, ונתעשר. פגע בו זקן אחד, ואמר: "מי שמלוה לשבת - השבת פורעת לו".

ונראה לבאר סיפור זה על-פי מה שגלה מה שכתב "העטרת ישועה", שיוסף מוקיר שבת היה ניצוץ של יוסף הצדיק. וכמו שיוסף הצדיק לקט את כל ניצוצי הקדושה, שהיו תחת ידיו של פרעה - כך, יוסף מוקיר שבת, שהיה ניצוץ של יוסף הצדיק, זכה לקבץ את כל ניצוצי הקדושה שהיו טמונים אצל אותו גוי, בבחינת "יכין (רשע) וצדיק ילבש".

"וימאן ויאמר אל אשת אדניו" (לט', ח')

ארבע פעמים בכל התורה כלה מופיע הטעם שלשלת: א. בענין הצלת לוט ובנותיו, על תבת "ויתמהמה" (בראשית יט', טו). ב. בבקשתו של אליעזר - במלה "ויאמר" (שם כד', יב).

ג. בפרשתנו "וימאן". ד. בשבעת ימי המלוואים "וישחט" (ויקרא ח', כג).

הרבי מסלונים, בעל יסוד העבודה, מבאר ענין זה, ואומר, כי בארבע המלים הללו יש מכנה משתף. שכן, הן מסמלות את התהליך שבו יוכל האדם לכבוש את יצרו בהצלחה מרובה. הא כיצד? הנה, תחלה עליו להתמהמה-לשקל את הדברים היטב, ולהבין בפני מה הוא עומד. לאחר מכן "ויאמר" - לפנות בתפלה לבורא שייסע בידו להתגבר על יצרו. ואם יעשה כן, יוכל לקיים "וימאן" - לסרב לפתוי היצר, ולאחר מכן אף להגיע לדרגה של "וישחט" - שחיטת היצר ובטולו.

"ויהי ביום השלישי יום הולדת את פרעה ויעש משתה לכל עבדיו..." (מ', כ)

כשמלאו לרבי שמואל מוהליבר - מראשי חובבי ציון בסוף המאה ה-יט' - שבעים שנה, בקשו מוקיריו הרבים לערוך לו חגיגת יובל, כראוי למנהיג דגול, שכל חייו הם קדש לציבור. ואולם, כשנודע הדבר לרבי שמואל, התנגד בתקיפות רבה לרעיון המוצע, וכה אמר: איננו מוצאים בשום מקום, לא בתורה שבכתב ולא בתורה שבעל-פה, שבני ישראל ערכו חגיגה מיוחדת לכבוד הולדתו של אדם. רק אצל הגויים אנו מוצאים בתורה, שעשו משתה מיוחד ביום הולדת מלכם, ככתוב בסוף פרשת "וישב" (בראשית מ', כ): "ויהי ביום השלישי יום הולדת את פרעה ויעש משתה לכל עבדיו..."

ועוד הוסיף ר' שמואל: קים הבדל גדול בענין זה בין ישראל לעמים. אדם מישראל, ביום הולדתו, עושה חשבון-נפש לעצמו. ואילו הנכרי עושה ביום הולדתו חשבון-נפש של אחרים, וכך הוא משיב את שר המשקים למשרתו הנעלה, ואת שר האופים מצוה לתלות על עץ...

שבת שלום וחס אורים שמח לכל בית ישראל!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּשֶׁב

כְּנִיַסַת הַשַּׁבָּת: 16:03

עַרְב שַׁבַּת כ' כֶּסֶל תשע"ח (8.12.17) bnei-zion.com

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:14

ר"ת 17:35

הַפְּטָרָה: "כֹּה אָמַר ה'" לְעִילוּי נְשִׁמַּת יוֹסֵף בֶּן לֵאָה וַיַּעֲקֹב גְּבַאי ת.נ.צ.ב.ה (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"עַל מִכְרָם בְּכֶסֶף צַדִּיק וְאַבְיוֹן בְּעִבּוֹר נְעֻלִים"

עַל הַפְּטָרָה (עֲמוּס ב', ו'), "כֹּה אָמַר ה' עַל שְׁלֹשָׁה פְּשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבַּעַה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל מִכְרָם בְּכֶסֶף צַדִּיק וְאַבְיוֹן בְּעִבּוֹר נְעֻלִים", אֹמְרִים חו"ל שְׁבַפְסוּק זֶה, הַתְּכַנֵּן הַנְּבִיא עַל הַשְּׁבָטִים שֶׁמָּכְרוּ אֶת יוֹסֵף, וּבְכֶסֶף קָנוּ נְעֻלִים לְרַגְלֵיהֶם, וְעַל-כֵּן אֹמֵר הַנְּבִיא: "עַל מִכְרָם בְּכֶסֶף צַדִּיק (=אֶת יוֹסֵף), וְאַבְיוֹן בְּעִבּוֹר נְעֻלִים". וְכַפִּי שֶׁפָּרַשׁ הַתְּרַגּוּם יוֹנָתָן (מְתוּרְגָם) (בְּרֵאשִׁית לו', כח): "וַיִּמְכְּרוּ אֶת יוֹסֵף לְיִשְׁמָעֵאלִים בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף וַיְבִיאוּ אֶת יוֹסֵף מִצְרַיִמָּה וַיִּמְכְּרוּ אֶת יוֹסֵף לְעַרְבִים בְּעֶשְׂרִים מְעוֹת כֶּסֶף, וְקָנוּ בְּכֶסֶף סַנְדָּלִים (לְרַגְלֵיהֶם).

וְכֵן מְבֹאָר בְּמִדְרַשׁ תְּנַחֲמוּמָא ("וַיֵּשֶׁב"): "וַיִּקְחֶהוּ וַיִּשְׁלַכְהוּ אֶתוֹ הַבְּרָה... וְתִשְׁעָה אַחֲיוּ יוֹשְׁבִין בְּמִקּוֹם אֶחָד, כְּאִישׁ אֶחָד, בְּעֵצָה אַחַת לְהַמִּיתוֹ. עָבְרוּ עֲלֵיהֶם יִשְׁמָעֵאלִים. אָמְרוּ, לָכוּ וּנְמַכְרֶנּוּ לְיִשְׁמָעֵאלִים, הֵן (=הַיִּשְׁמָעֵאלִים?) מוֹלִיכִין אוֹתוֹ (=אֶת יוֹסֵף) לְקַצּוֹת הַמִּדְבָּר. עָמְדוּ (ו)מְכַרְוֵהוּ בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף, לְכָל אֶחָד מֵהֶם שְׁנַי (מְעוֹת) כֶּסֶף, (כְּדִי) לְקַנּוֹת מִנְעֻלִים לְרַגְלֵיהֶם. וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁנֶּעַר יָפֵה כְּמוֹתוֹ (=כְּמוֹ יוֹסֵף) נִמְכַר בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף? אֵלָּא, (מ)כִּיּוֹן שְׁהוֹשֵׁלֶךְ לְבוֹר, מִתּוֹךְ פֶּחַד נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים שָׁבוּ, נִשְׁתַּנָּה זֵיו פָּנָיו, וּבִרַח מִמֶּנּוּ דָמוֹ וְנִעְשׂוּ פָנָיו יְרוֹקוֹת. לְפִיכֵךְ מְכַרְוֵהוּ בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף בְּעִבּוֹר נְעֻלִים".

(לְכֵן סִדְרוּ לָנוּ חו"ל לְקִרְוֹא אֶת הַהַפְּטָרָה הַזֹּאת בַּשַּׁבָּת פְּרִשְׁת "וַיֵּשֶׁב". שָׁכֵן, תוֹכַחָה זוֹ קְשׁוּרָה לְפְרִשְׁתֵּנוּ, הַעוֹסְקֵת בְּעֵינֵי חֹטָא מְכִירַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק).

וְהִנֵּה, הַמִּתְבַּוֵּן בְּכָל זֹאת יִשְׁכִּיל וַיְבִין, שֶׁמִּצְוָה גְדוֹלָה הִיא לְהַסְבִּיר וּלְיִשֵּׁב אֶת הַפְּלִיאָה הַעֲצוּמָה הַזֹּאת, אִיךְ הָאָחִים הַצַּדִּיקִים מָכְרוּ אֶת יוֹסֵף הַצַּדִּיק בְּעִבּוֹר עֶשְׂרִים שְׁקָלִים, כְּדִי לְקַנּוֹת מִנְעֻלִים לְרַגְלֵיהֶם?

וְהִנֵּה, הֵן אִמַּת שֶׁהַשְּׁבָטִים חָשְׁבוּ שִׁוּסָף, שֶׁהִבִּיא אֶת דִּיבְתָם רָעָה אֶל אֲבֵיהֶם הוּא בְּבַחֲיַנַּת "רֹדֶף", וְצָרִיךְ לְסַלְקוֹ מִן הָעוֹלָם. אִךְ מָה רָאוּ הַשְּׁבָטִים הַקְּדוּשִׁים לְקַנּוֹת בְּכֶסֶף שֶׁקָּבְלוּ בְּעַד מְכִירְתוֹ דוֹקָא נְעֻלִים, אִין סַפֵּק שֶׁטְמוּן בְּזֶה עֵינֵי נִשְׁגַּב לְמַעַל מִבִּינְתָנוּ, וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּינוּ.

תַּחֲלִילָה, נִקְדִּים לְהַבִּיא מָה שֶׁכָּתַב בְּעֵינֵי זֶה הַפּוֹסֵק הַגְּדוֹל, ה"מִגֵּן אַבְרָהָם" ("נֵיִת רַעְנָן", אוֹת ג'): "אֶפְשָׁר לֹאמֹר, כְּפִי מָה שֶׁכָּתַב 'בְּעֶשְׂרֵה מְאֻמְרוֹת'... מִי שֶׁאִין לוֹ מִנְעֻלִים בְּרַגְלָיו הוּא מְנוּדָה לְשָׁמַיִם, וְצָרִיךְ לְלָבוֹשׁ מִנְעֻלִים, (כְּדִי) לְהַפְסִיק בֵּינוֹ וּבֵין הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֲרֻרָה ה'. וַיּוֹסֵף הוּא שׁוֹפְרִיָה דְאָדָם (=יוֹסֵף הִיָּה כְּעֵין וְכַדְמוּת אָדָם הָרֵאשׁוֹן). אִם כֵּן, הוּא הַגּוֹרֵם (לְכֵךְ) שְׁנִתְקַלְלָה הָאֲדָמָה... (וּלְכֵן) צָרִיךְ לְלָבוֹשׁ מִנְעֻלִים – לְכֵן מְכַרְוֵהוּ (הָאָחִים) בְּעִבּוֹר מִנְעֻלִים". כְּדִי לְהַבִּין אֶת דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל ה"מִגֵּן אַבְרָהָם", נִקְדִּים עוֹד אֶת דְּבָרָיו הַנִּפְלְאִים שֶׁל ה"אֲגָרָא דְּפָרְקָא", הָאוֹמֵר (סִימָן דש'), ש"ע... עֵינֵי לְבִישַׁת הַמִּנְעֻלִים הוּא כְּדִי שֶׁלֹּא יִגַּע בְּשָׂרוֹ (שֶׁל הָאָדָם) עַל הָאֲדָמָה, כִּי בַחֲטָאוֹ שֶׁל הָאָדָם הָרֵאשׁוֹן נִתְקַלְלָה (=הָאֲדָמָה), עַל-כֵּן עוֹשִׂין הַפְּסֵק בֵּין הַרְגֵל לְאֲדָמָה (הַמְּקוּלְלָת).

נִמְצָאנוּ לְמִדֵּים מְכֹל זֶה, שֶׁהַסִּיבָה שֶׁאָנוּ נוֹעֲלִים נְעֻלִים הִיא כְּדִי לְהַפְרִיד בֵּינֵינוּ לְבֵין הָאֲדָמָה, שְׁנִתְקַלְלָה בַחֲטָא אָדָם הָרֵאשׁוֹן. וְזֹאת, כְּפִי שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג', יז): "וּלְאָדָם אָמַר כִּי שְׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ וְתֹאכַל מִן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בְּעִבּוֹרְךָ...".

וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר ה"אֲגָרָא דְּפָרְקָא", שְׁזֵהוּ הַטַּעַם לְמָה שֶׁאָמְרוּ חו"ל בְּגִמְרָא (שַׁבָּת קכט'): "אָמַר רַב יְהוּדָה, אָמַר רַב לְעוֹלָם יִמְכּוֹר אָדָם קוֹרוֹת בֵּיתוֹ, וַיִּקַּח מִנְעֻלִים לְרַגְלָיו". וְזֹאת, כִּיּוֹן שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְהַפְסִיק בֵּינוֹ לְבֵין הָאֲדָמָה שְׁנִתְקַלְלָה. וְהַפְּסֵק זֶה הוּא רַק עַל-יְדֵי שִׁישִׁים הָאָדָם "מִנְעֻלִים לְרַגְלָיו". וְזֵהוּ גַם הַסִּיבָה, אֹמֵר ה"אֲגָרָא דְּפָרְקָא", שֶׁאָנוּ מְבָרְכִים בְּבִרְכוֹת הַשַּׁחַר עַל נְעִילַת הַמִּנְעֵל "שֶׁעֲשָׂה לִי כָּל צָרָכִי". שָׁכֵן, כָּל צָרְכָיו שֶׁל הָאָדָם מִסְתַּכְּמִים בְּכֵךְ שֶׁהוּא רוֹצֵה לְחַפּוֹץ בְּבִרְכָה וּלְהַפְסִיק אֶת הַקְּלָלָה.

וְהִנֵּה, שְׁנִינוּ בְּגִמְרָא (ב"מ פד'): "שׁוֹפְרִיָה דִּיעֲקֹב אֲבִינוּ מְעִין שׁוֹפְרִיָה דְאָדָם הָרֵאשׁוֹן" (=יעֲקֹב הִיָּה כְּעֵין וְכַדְמוּת אָדָם

8
הָרֵאשׁוֹן). וְכֵן בָּאֵר הָאֲרִיז״ל, עַל-פִּי הַזֹּהַר, וְאָמַר, שִׁיעֲקֹב אֲבִינוּ הִיָּה תִיקוּנוֹ שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן. וּכְפִי לְשׁוֹנוֹ הִקְדוּשָׁה: ״דֵּהָא יַעֲקֹב דּוּגְמָא דְאָדָם הָרֵאשׁוֹן הָוָה, דִּיעֲקֹב שׁוּפְרִיָּה דְאָדָם הָרֵאשׁוֹן הָוָה״ (=יעֲקֹב הָיָה כְּעֵין וְכַדְמוּת אָדָם הָרֵאשׁוֹן).

וְהִנֵּה, בְּפִרְשָׁתְנוּ כְּתוּב (לו', ג'): ״וַיִּשְׂרָאֵל אֶהָב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בְּנָיו כִּי בֶן זֻקְנִים הוּא לוֹ״. וּפִרְשׁ רשׁ״י: ״שִׁיעֲקֹב אֶהָב אֶת יוֹסֵף מִפְּנֵי שֶׁהָיָה זֵיו אִיקוּנִין (=דְּמוּת) שְׁלוֹ (=שֶׁל יַעֲקֹב) דּוּמָה לוֹ (=לְשֶׁל יוֹסֵף)״. הִנֵּה, מְבוֹאֵר מִכָּאן, כִּי זֵיו אִיקוּנִין/דְּמוּת שֶׁל יוֹסֵף הִיָּה מֵעֵין שׁוּפְרִיָּה דְאָדָם הָרֵאשׁוֹן, שֶׁחָטָא בְּעֵץ הַדַּעַת, וּגְרַם לְאָדָם לְהִתְקַלֵּל. וַיֵּשׁ לוֹמַר, שֶׁמִּטְעַם זֶה מְכַרְוֵהוּ אֲחִיו לְעַבְד, וְקָנּוּ בְּכַסְף נַעֲלִים לְרַגְלֵיהֶם. וְזֹאת, כְּדִי לְרְמוֹז בְּכַף שֶׁהוּא הַגּוֹרֵם לְכַף שְׁצָרִיכִים לְלַבּוֹשׁ מִנְעָלִים, כְּדִי לְהַפְסִיק בֵּין הָאָדָם לְבֵין הָאֲדָמָה שְׁנִתְקַלְלָהּ.

וּכְפִי שְׁאָמַר ה״מִּגֵּן אֲבָרָהם״: ״וַיִּוֹסֵף הוּא הוּא שׁוּפְרִיָּה דְאָדָם (=יוֹסֵף הִיָּה כְּעֵין וְכַדְמוּת אָדָם הָרֵאשׁוֹן), אִם כֶּף הוּא הַגּוֹרֵם שְׁנִתְקַלְלָהּ הָאֲדָמָה... (וְלִכְּזֵן) צָרִיד לְלַבּוֹשׁ מִנְעָלִים״.

וּצְרִיכִים אָנוּ לְדַעַת, שֶׁכְּאֲשֶׁר רָאוּ הַשִּׁבְטִים שִׁיעֲקֹב אוֹהֵב אֶת יוֹסֵף יוֹתֵר מִכָּלָם, וְכָל מָה שֶׁלָּמַד יַעֲקֹב בְּבֵית מִדְרָשׁוֹ שֶׁל שֵׁם וְעֵבֶר, מִסֵּר הוּא לְיוֹסֵף, נִפְלַע עֲלֵיהֶם פְּחַד, שֶׁהִנֵּה הַחֲלִיט אֲבִיהֶם לְהוֹרִישׁ אֶת כָּל כּוֹחוֹ לְיוֹסֵף, כְּמִמְשִׁיךְ הַשְּׂרָשֶׁרֶת שֶׁל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל לְבָדּוֹ, וְלָהֶם, שְׂאֵר הָאֲחִים, לֹא יִהְיֶה חֶלֶק בְּיִשְׂרָאֵל. כְּפִי שֶׁהָיָה עִם אֲבָרָהם אֲבִינוּ, שֶׁמִּכָּל בְּנָיו (מִשְׂרָה וּמִקְטוּרָה), רַק יִצְחָק נִבְחַר לְהִיּוֹת חֶלֶק בְּיִשְׂרָאֵל, כְּפִי שֶׁכְּתוּב: ״כִּי בִּיצְחָק יִקְרָא לְךָ זֶרַע״. וְכֵן, כֶּף הִיָּה גַם עִם יִצְחָק, שֶׁמִּשְׁנֵי בְּנָיו, יַעֲקֹב וְעִשָׂו, רַק יַעֲקֹב נִבְחַר לְהִמְשִׁיךְ אֶת הַשְּׂרָשֶׁרֶת שֶׁל הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים, וְלִבְנוֹת אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל.

לְכֵן, שָׁנְאוּ הַשִּׁבְטִים אֶת יוֹסֵף כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב ״וַיִּרְאוּ אֲחָיו כִּי אִתּוֹ אֶהָב אֲבִיהֶם מִכָּל אֲחָיו וַיִּשְׂנְאוּ אֹתוֹ וְלֹא יָכְלוּ דַבְּרוּ לְשָׁלֵם״, וּמִפְּנֵי זֶה בִּקְשׁוּ לְסַלְקוֹ מֵעַל פְּנֵיהֶם. עַל-כֵּן, כְּמוֹ שִׁיעֲקֹב אֲבִינוּ לָקַח אֶת הַבְּרִכוֹת בְּרַמְיָה מֵאֵת עִשָׂו, שֶׁהָיָה צָד וּמְרַמֵּה אֶת אָבִיו בְּפִיו, שֶׁהוּא צָדִיק וַיִּשֶׁר, כֶּף רְצוֹ הַשִּׁבְטִים לְסַלֵּק אֶת יוֹסֵף, וְלְהַבְטִיחַ אֶת מְקוֹמָם כִּי־סוּד שֶׁל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל. (עַל פִּי ״אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה״ לְהַרְהֵק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

״וַיִּקַּח אֲדֹנָי יוֹסֵף אֹתוֹ וַיִּתְּנֵהוּ אֶל בֵּית הַסֵּהַר מִקּוֹם אֲשֶׁר אֲסוּרִי אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ אֲסוּרִים וַיְהִי שֵׁם בְּבֵית הַסֵּהַר״

אַחַד מִנְכַּבְּדֵי קַהֲלֵת סְקוּלִי שֶׁבְּפוֹלִין הִיָּה רַבִּי גְדַלְיָה הַלְּפָרִיץ. אֶת פְּרִנְסָתוֹ עָשָׂה בְּעַסְקֵי טְבָק, וּמִטְעַם מִמְשַׁלֵּת פּוֹלִין הִיָּה מְמוֹנָה עַל אֲסַפְקַת טְבָק לְבֵית הַחֲרוּשֶׁת בְּכֶפֶר וַיִּנְיָקִי.

אוֹלָם, לֹא כָּל שְׂקֵי הַטְּבָק שֶׁהִבִּיא לְבֵית הַחֲרוּשֶׁת הָיוּ מְטִיב מְעוֹלָה, כְּפִי שֶׁדָּרְשׁוּ הַשְּׁלֹטוֹנוֹת. בֵּין הַשְּׂקִים הָרַבִּים הִיָּה מִחְבִּיא כְּמָה שְׂקֵי טְבָק מְאִיכוֹת יְרוּדָה, שֶׁמְחִירָם זוֹל, וְאֶת הַטְּבָק הַמְּשׁוּבָח מְכַר בִּ״שׁוּק הַשְּׁחוֹר״. כְּדִי שֶׁבֵּית הַחֲרוּשֶׁת לֹא יִקַּח קוֹל זַעֲקָה עַל הַטְּבָק הַיְרוּד, וַיִּמְסוֹר אֶת הָעֲנָן לְשִׁלְטוֹנוֹת, נִהַג לְשַׁחַד אֶת פְּקִיד בֵּית הַחֲרוּשֶׁת, הַמְּמוֹנָה עַל קַבְּלַת מִשְׁלוּחֵי הַטְּבָק. וְכֵן הִתְנַחֲלוּ לָהֶם הָעֲנִינִים וְהַעֲסָקִים עַל מִי מְנוּחוֹת. בְּאַחַד הַיָּמִים, בָּאוּ וּמְסָרוּ לְרַבִּי גְדַלְיָה, כִּי בְּבִיקוּרָת פְּתַע שֶׁעָרְכוּ פְּקִידִים מְעִיר הַבִּירָה בְּבֵית הַחֲרוּשֶׁת בְּכֶפֶר וַיִּנְיָקִי, נִמְצְאוּ כְּמָה וְכְמָה שְׂקֵי טְבָק, שֶׁאִיכוֹתֵם יְרוּדָה בְּיוֹתֵר, וְלָכֵן מִתְּפֹנִים הַשְּׁלֹטוֹנוֹת לְהַעֲמִיד לְדִין אֶת סַפֵּק הַטְּבָק, הֲלֹא הוּא ר' גְדַלְיָה. לְשִׁמְעַת הַדְּבָרִים חֲרוּ פָּנָיו שֶׁל ר' גְדַלְיָה, וּפִיק בְּרַכִּים אַחֲזוּ. קָם ר' גְדַלְיָה מִיָּד, וְנָסַע אֶל רַבּוֹ, הַצַּדִּיק רַבִּי מֵאִיר מִפְּרִימִישְׁלוֹן, כְּדִי לִיטוֹל עֲצָה מִמֶּנּוּ.

יוֹם שִׁשִּׁי הִיָּה אוֹתוֹ הַיּוֹם, וְעַד שֶׁהִגִּיעַ לְפְרִימִישְׁלוֹן כְּמַעֲט וְנִכְנָסָה הַשֶּׁבֶת. הַחֲלִיט, אִם כֵּן, לְסַפֵּר אֶת הָעֲנָן לְרַבִּי רַק לְאַחַר צֵאת הַשֶּׁבֶת. כָּל אוֹתָהּ הַשֶּׁבֶת שֶׁהָיָה ר' גְדַלְיָה בְּבֵית מִדְרָשׁוֹ שֶׁל הַרְבֵּי, וְהִתְפַּלֵּל בְּמַחֲצִיתוֹ. וְהִנֵּה, בְּתַפִּילַת שְׁחִרִית בְּבִקְרַת יוֹם הַשֶּׁבֶת, קָרָא הַרְבֵּי אֶת ר' גְדַלְיָה לְעֵלוֹת לְתוֹרָה. אוֹתָהּ שֶׁבֶת פְּרִשֶׁת ״וַיִּשְׁב״ הִיָּתָה, וּמִיָּמִים יְמִימָה הִיָּה מְנַהֵגוֹ שֶׁל הַרְבֵּי לְקַרְוֵא בְּתוֹרָה בְּעֲצָמוֹ.

כְּשֶׁנִּקְרָא ר' גְדַלְיָה לְעֵלוֹת לְ״שִׁשִּׁי״, קָרָא הַצַּדִּיק אֶת הַפְּסוּק: ״וַיִּקַּח אֲדֹנָי יוֹסֵף אֹתוֹ וַיִּתְּנֵהוּ אֶל בֵּית הַסֵּהַר מִקּוֹם אֲשֶׁר אֲסוּרִי אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ אֲסוּרִים וַיְהִי שֵׁם בְּבֵית הַסֵּהַר״. בְּפְסוּק זֶה סִיַּם הַצַּדִּיק אֶת הַקְּרִיאָה, עַל אִף שְׁנוֹתָרוּ עוֹד שְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים עַד לְסִיוְמָה. כָּאֵן רְמֵז לְרַבִּי גְדַלְיָה לְבָרֵךְ אֶת בְּרַכְּת הַתּוֹרָה הָאֲחֲרוּנָה. וְר' גְדַלְיָה, אֲשֶׁר הִגִּיעַ לְפְרִימִישְׁלוֹן בְּשֶׁל סִיבָה מִיּוֹחַדָּת, רָאָה בְּהִתְנַהֲגוּתוֹ שֶׁל הַרְבֵּי רְמֵז, שֶׁהַצַּדִּיק חוֹרֵץ לוֹ אֶת פְּסֵק דִּינוֹ: לְשֶׁבֶת בְּבֵית הָאֲסוּרִים!

נִחַרְד ר' גְדַלְיָה חֲרָדָה גְּדוֹלָה, וְסָרַב לְבָרֵךְ - שְׁכֵן, הִיָּה זֶה עוֹד לְפָנָי סִיוִם הָעֲלִיָּה. וְרְמֵז לְרַבּוֹ, רַבִּי מֵאִיר, שֶׁיֵּשׁ לְהַמְשִׁיךְ בְּקַרְיַאת הַתּוֹרָה. וְאָכֵן, הַצַּדִּיק הִמְשִׁיךְ לְקַרְוֵא עַד סוֹף הָעֲלִיָּה, הַמְּסַתְּיֵמַת בְּפְסוּק: ״וַאֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה ה' מִצְלִיחִי״. בְּמוֹצָאֵי שֶׁבֶת, נִכְנָס ר' גְדַלְיָה לְחַדְרוֹ שֶׁל הַרְבֵּי, לְשִׁטּוֹם לְפָנָיו אֶת צָרְתוֹ. אָמַר לוֹ הַצַּדִּיק: ״בְּחֻכְמָה גְּדוֹלָה נִהְגַּתְּ, גְּדַלְיָה, שֶׁלֹּא בְּרַכְּתָה עַד אֲשֶׁר הִגַּעְנוּ לְפְסוּק הַמְּדַבֵּר עַל הַצְּלָחָה. אֵד, אָמַר נָא לִי: כְּלוּם אֵינְךָ רָאוּי לְעוֹנֵשׁ?״

הַכִּיצָד מֵהֵיוֹ (=מַעֲז) אָדָם כְּמוֹךָ לְעֵשׂוֹת מַעֲשִׂים גְּרוּעִים, כְּמַכִּירַת סְחוּרָה קְלוּקַלְתָּ?? הֲרִי גֹזֵל הַגּוֹי אֲסוּר!!! אוֹלָם, רוֹאָה אָנִי כִּי מִתְחַרֵּט אֶתָּה עַל מַעֲשִׂיךָ, וְלִבְךָ נִשְׁבֵּר בְּקַרְבְּךָ, עַל-כֵּן מְבַרֵּךְ אֲנִי אוֹתְךָ שֶׁתּוֹשַׁע מִצְרַתְךָ, אֵד זֹאת בְּתַנְאֵי שֶׁלֹּא תִשׁוּב לְסוּרְךָ...!״. שֶׁבֶת שְׁלוֹם וְחַג אוּרִים שְׁמַח לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!

פניסת השבת: 16:03

פרשת השבוע: וישב

ר"ת 17:35 יציאת השבת: 17:14

bnei-zion.com (8.12.17) ח' תשע"ח

הפטרה: "כה אמר ה'" לעילוי נשמת יוסף בן לאה ויעקב גבאי ת.נ.צ.ב.ה (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"ויהי כהיום הזה ויבא הביתה לעשות מלאכתו... ותתפשוהו בבגדו לאמר שכבה עמי"

על הפתוב (בראשית לט, יב), "ויהי כהיום הזה ויבא הביתה לעשות מלאכתו... ותתפשוהו בבגדו לאמר שכבה עמי", שנינו בגמרא (סוטה לו): "באותה שעה באתה (=באה) דיוקנו של אביו (=יעקב), ונראתה לו בחלון".

והתיגעו כל המפרשים לבאר, מדוע נראתה דמות דיוקנו של יעקב אביו דוקא בחלון, ולא בתוך הבית? תחילה, נקדים להביא מה שכתב מרן רבי אהרן מפעולא זיע"א ב"לקט אמרי קדש" (וישב קצד), בשם אביו המהרי"ד זיע"א: הנה, שנינו בגמרא (ברכות לד): "אמר רבי חנינא חיא בר אבא, אמר רבי יוחנן: אל תפלי אדם אלא בבית שיש שם חלונות, שנאמר (דניאל ו): 'וכוין פתיחן לה בעליתה נגד ירושלים'" (=חלונות פתוחים היו לדניאל בעלית ביתו נגד ירושלים, ושם התפלל). וכך גם נפסק להלכה בשלחן ערוך (או"ח סימן צ, ס"ד): "צריך לפתוח פתחים או חלונות כנגד ירושלים, כדי להתפלל כנגדן".

והנה, מבואר בגמרא (ברכות ל), שבשעת התפילה צריך כל איש ישראל לכוון את לבו כנגד ארץ ישראל, כנגד ירושלים, כנגד בית המקדש, כנגד קדש הקודשים, וכנגד הפורת שעל ארון הברית. נמצא מכאן, "שכל ישראל מכונין את לבם למקום אחד".

ומזה נשפיל להבין שיוסף הצדיק קבע את תפילתו דוקא בחלון מיוחד בבית אדוניו, שהיה מכוון כנגד ירושלים, בית המקדש, קדש הקודשים והכפורת. ולכן, דוקא שם, באותו חלון שהיה מתפלל, נראתה לו דמות דיוקנו של אביו. (עד כאן דבריו הקדושים של מרן רבי אהרן מפעולא זיע"א).

ומוסיף ה"אמרי נעם" ("זאת חנוכה"), שהנסיון הקשה של יוסף הצדיק עם אשת אדוניו, וההתגלות של דיוקנו של אביו בחלון, היו ביום השמיני של חנוכה (יום שמכונה "זאת חנוכה").

ופפי דבריו הקדושים של ה"אמרי נעם": "בפסוק 'ויבא הביתה לעשות מלאכתו', יש לומר בליל 'זאת חנוכה' (היה)... ותיבת 'מלאכתו' עולה (לגימטריה) 'זאת חנוכה', ותיבת 'לעשות' עולה 'שמן זית'".

כלומר, מה שכתוב על יוסף, "ויבא הביתה לעשות מלאכתו", הכונה היא, שהוא בא הביתה לעשות מלאכתו, מלאכת הקדש, להדליק את נרות חנוכה. וכל זה היה ביום השמיני של חנוכה ("זאת חנוכה"), כפי שרמזו הפתוב "מלאכתו" בגמטריה "זאת חנוכה".

ולכן, אומר ה"אמרי נעם", בזכות מצות הדלקת נרות החנוכה, זכה יוסף לשמירה על אות ברית קדש, ולא נכשל בדבר עבירה של עריות, והרי זה בבחינת (קהלת ה, ה): "שומר מצוה לא ידע דבר רע".

בענין זה אומר ה"מגלה עמוקות" (אופן רנב): מלכות יון היא מצד הטומאה, והיא מתנגדת לקדושת יוסף הצדיק. ולכן, אומר ה"מגלה עמוקות", "אנטיוכוס" (=156) בגמטריה "יוסף" (=156), וכן "מלך יון" (=156) בגמטריה "יוסף". שכן, זה לעומת זה עשה ה', שהטומאה מתנגדת תמיד לצד הקדושה.

ומפרש ה"זרע אמת" (הרה"ק מראפשיץ זיע"א), שקליפת יון היא קליפת הפריצות בעניני קדושה, כמו שפרש רש"י (שבת כג). ומטעם זה בטלו היונים גם את מצות המילה.

אולם, יוסף הצדיק, שהיה מרכבה למידת היסוד, כשעמד בנסיון הקשה של אשת פוטיפר, בטל בקדושתו את קליפת יון, שבקשו לפרוץ את גדר ישראל בעניני הקדושה והטהרה.

וכפי דבריו הקדושים: "והנה, קליפת מלכות יון היתה קליפה נגד מידת יוסף, כמו שכתוב בספר 'מגלה עמוקות' ש'מלך יון' גמטריה 'יוסף'... ולכן גזרו היונים לבטל המילה, שהיא בחינת יוסף (ששמר על מילתו), וגם גזרו על בנות ישראל (רש"י, שבת כג), שכל בתולה הנישאת תבעל לטפסר (=לשר), כי רצו להגביר קליפת ערות הארץ, היפוך (של) יוסף, שגדר את עצמו מן הערוה ועמד בניסיון, הגם שהיה במצרים, ערות הארץ, שהיו כלם שטופי זימה".

והוסיף תלמידו המובהק של ה"זרע אמת", הגה"ק מצאנו זיע"א, בספרו "דברי חיים" (חנוכה) בדברי קודשו: "וידוע, שקליפת יון היא החופפת על הברית, ולזה (=לכן) הוא מלך יון "אנטיוכס" בגמטריה "יוסף", זה לעומת זה". לפי זה יש לומר, שמטעם זה הדליק יוסף גרות חנוכה, שהרי החשמונאים נצחו והכניעו את קליפת "מלך יון" בכח קדושת "יוסף" הצדיק, במספר שוה. ולכן נמצא שיש ליוסף הצדיק חלק ונחלה בנצחון של החשמונאים על היונים הרשעים. ולכן, לו נאה ולו יאה לקיים את מצות הדלקת נר חנוכה, כמו שרמז הכתוב: "ויבא הביתה לעשות מלאכתו", "מלאכתו" בגמטריה "זאת חנוכה".

והנה, ידוע שבשמונת ימי החנוכה את מדליקים ל"ו גרות (ללא השמש), ומכאן נמצא שביום השמיני של חנוכה (ב"זאת חנוכה"), כאשר היה ליוסף הצדיק הנסיון הקשה עם אשת אדוניו, השלים כבר יוסף את הדלקת ל"ו (=36) הגרות של חנוכה, ועל-כך רמזו חז"ל במתק שפתותיהם: "באותה שעה באתה (=באה) דיוקנו של אביו (=יעקב), ונראתה לו בחלון", "נראתה לו" דוקא "לו" (=36), שכבר השלים ל"ו (=36) גרות שהדליק בחלון. ו"חלון" ראשי תיבות: **למד נו גרות חנוכה**. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"והיה בית יעקב **אש**, ובית יוסף **להבה**, ובית עשו לקש, ודלקו בהם ואכלום" (עובדיה א, יח)

על הכתוב בפרשת "ויצא", "ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף ויאמר יעקב אל לבן שלחני ואלכה אל מקומי ולא רצי", פרש רש"י: "כאשר ילדה רחל את יוסף, משנולד שטנו של עשו, שנאמר: 'והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש'. אש בלא להבה אינו שולט למרחוק, משנולד יוסף – בטח יעקב בהקב"ה ורצה לשוב (אל מקומו – בית אביו).

וכתב על-כך ה"אגרא דכלא", בלשון קודשו: "פיון שנולד שטנו של אותו רשע – ויאמר יעקב אל לבן שלחני – לשון שליחה, למה? (שכן), יעקב ז' (פעמים שם) הוי"ה, יוסף ו' (פעמים שם) הוי"ה. סך הכל י"ג (פעמים שם) הוי"ה, בגמטריה "שלח". ובהכרח י"ג (פעמים שם) הוי"ה (באו) לעורר י"ג מידות ה**רחמים**... לבטל קליפת לבן הארמי ועשו הרשע... וזה (שכתוב בתהילים עז', טז): 'גאלת בורע עמך בני יעקב ויוסף סלה' – הגאולה הזו היא תמיד בלי הפסק, כי (ר"ה יו) הברית כרותה ל–י"ג מידות ה**רחמים** שאינן חוזרות ריקם". כלומר, "יעקב יוסף", העולים לגמטריה של י"ג פעמים הוי"ה, ומכוננים כנגד י"ג מידות ה**רחמים**, המתגלות בחנוכה, יש בהם את הכח, ל**שורף** כוחות לבן הארמי ועשו הרשע.

לפי זה נשכיל להבין מה שמצינו במדרש: "אמר רבי חוניא: משל לאחד שהיה מהלך בדרך, וראה פת של כלבים ונתירא מהם, וישב לו ביניהם. כך, פיון שראה אביו יעקב את עשו ואלופיו, נתירא מהם וישב לו ביניהם. אמר רבי לוי: משל לנפת... (ש)ראה חבילות חבילות של קוצים ונכנסו למדינה. אמר: אנה יכנסו כל החבילות הללו? והיה שם פקח אחד, (שאמר): מאלו אתה מתירא? גץ אחד משלך, וגץ אחד משל בנה, ואתם שורפים אותם כלם, הדיא הוא דכתיב (=זהו שכתוב) 'והיה בית יעקב **אש**, ובית יוסף **להבה**'".

מעשה נבין, כי נפלא הוא מה שכתב ה"אמרי נעים" (וישב), כי מה שכתוב "והיה בית יעקב אש, ובית יוסף **להבה**", הוא רמז על **האש והלהבה** של גרות החנוכה, השורפות ומבערות את כל ה**חיצונים** ("ודלקו בהם ואכלום"), על-ידי הגילוי הגדול של י"ג מידות ה**רחמים** בחנוכה. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"בעוד שלשת ימים ישא פרעה את ראשו מעליך ותלה אותך על עץ ואכל העוף את בשרך מעליך... (מ', יט)

מהמסופר בסוף פרשתנו עולה השאלה, מדוע פתרון יוסף לחלומו של שר האופים היה שיתלה (=שר האופים) על עץ? הענין יובן על-פי המסופר: מעשה בתערוכה של צירים, שהוצגה בה תמונתו של ציר מפורסם, המתארת אדם המחזיק בידו סל עם פירות. תמונתו היתה כל-כך תנה וממשית, עד שהיו העופות סבורים שאלה הם פירות ממשיים, והיו עטים עליהם לאוכלם. תמונה זו עוררה את התפעלות כל העולם, ונקבע פרס גבוה לכל מי שיבוא וימצא בה חסרון. בא פקח אחד, ואמר: "אמנם הפירות מוצלחים ביותר, ונראים כממשיים. אולם האדם המחזיק בסל אינו מוצלח כל-כך. שכן, אילו היה האדם נראה כחי ממש (כמו הפירות), היו העופות מתיראים מפניו, ולא היו עטים על הפירות הנתונים בידיו...". ואכן, אותו פקח קבל את הפרס. וכן גם כאן. כשספר שר האופים ליוסף, שחלם כי העוף אכל מן הסלים אשר על ראשו, למד יוסף מכאן, שאדם זה אינו נחשב עוד לאדם חי. שכן, העוף היה מתירא מאדם חי, ולא היה אוכל מעל לראשו. לכן פתר יוסף את החלום כפי שפתר... **שבת שלום וחג אורים שמח לכל בית ישראל!**

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעָה: וַיֵּשֶׁב
כְּנִיַסַת הַשַּׁבָּת: 16:03

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעָה: וַיֵּשֶׁב

ר"ת 17:35 יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:14

ערב שבת כ' כסלו תשע"ח (8.12.17) bnei-zion.com

הַפְּטָרָה: "כֹּה אָמַר ה'" לְעִילוּי נְשִׁמַת יוֹסֵף בֶּן לֵאָה וַיַּעֲקֵב גְּבַאי ת.נ.צ.ב.ה (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

חֲנוּכָה - חָנוּ כְּהִי אֱלוֹהֵי הַמַּלְאָכִים אוֹתִיּוֹת שֶׁל "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" (הַזְהָר הַקְּדוּשׁ) (עַל פִּי "אוֹרְהַי שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהוֹק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

עַל חַג הַחֲנוּכָה, הַמִּתְחִיל בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי בְּ-כ"ה בְּכֶסֶל, מְצִינֵנוּ מֵאֲמָר מוֹפְלָא בְּתִיקוּנֵי הַזְהָר (תִּיקוּן יג', כט', מְתוּרָגִים):
"שְׁמוֹנֶה יָמֵי הַחֲנוּכָה הַבָּאִים לְאַחַר כַּד' (=24) יָמִים (שֶׁל חֲדָשׁ כֶּסֶל), הֵם כְּנֶגֶד 'בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ
לְעוֹלָם וָעֶד'. וּמִיָּד בְּאֲשֶׁר 'עֲלָה זֵית טָרֶף בְּפִיָּה' (שֶׁל הַיּוֹנָה), שׁוֹרָה כְּהִי בְּכֶסֶל עַל יִשְׂרָאֵל, וְאֱלוֹהֵי הַמַּלְאָכִים
אוֹתִיּוֹת שֶׁל 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל', וְזֶהוּ חֲנוּכָה - חָנוּ כְּהִי".

אוֹמֵר הַזְהָר הַקְּדוּשׁ, שְׁ-כַד' (=24) הַיָּמִים הָרֵאשׁוֹנִים שֶׁל חֲדָשׁ כֶּסֶל הֵם כְּנֶגֶד כַּד' הַאֲוֹתִיּוֹת שֵׁשׁ בְּפִסּוּק
"בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד". וּמִיָּד בְּאֲשֶׁר חֲזָרָה הַיּוֹנָה שֶׁשָּׁלַח נֹחַ מִהַתִּיבָה כְּשֶׁ"עֲלָה זֵית טָרֶף
בְּפִיָּה", שׁוֹרָה עַל יִשְׂרָאֵל בְּחֲנוּכָה, כְּהִי (=25) אוֹתִיּוֹת הַיִּיחּוּד שֶׁל "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הִי אֱלֹהֵינוּ הִי אֶחָד".
וְעַל-כֵּן מוֹרָה הַשֵּׁם חֲנוּכָה, שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת חָנוּ כְּהִי - לוֹמֵר לְךָ שֶׁבְּחֲנוּכָה הֵיטָה לְיִשְׂרָאֵל חֲנִיָּה בְּ-כְהִי (=25)
אוֹתִיּוֹת הַיִּיחּוּד - "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הִי אֱלֹהֵינוּ הִי אֶחָד".

וּצְרִיכִים אָנוּ בַּיּוֹר עַל הַיּוֹנָה, שֶׁחֲזָרָה עִם 'עֲלָה זֵית בְּפִיָּה, וְכִי מָה הַקָּשֶׁר בֵּין זֶה לְבֵין חֲנוּכָה? אֲמַנְסֵם,
בְּ"עֲלָה זֵית" יֵשׁ רִמּוֹז לְנֶס חֲנוּכָה, שֶׁנַּעֲשָׂה בְּשִׁמּוֹן זֵית, אוֹלָם מָה הַקָּשֶׁר בֵּין הַיּוֹנָה שֶׁשָּׁלַח נֹחַ מִהַתִּיבָה,
לְרֵאוֹת הָאֵם קֵלוֹ הַמָּיִם, לְבֵין נֶס חַג הַחֲנוּכָה?

הִנֵּה, עַל הַפְּתוּב בְּפִרְשַׁת נֹחַ (בְּרֵאשִׁית ח', ח'), "וַיִּיָּחַל עוֹד שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרַיִם וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה וְלֹא יָסְפָה שׁוּב
אֵלָיו עוֹד", מְצִינֵנוּ מֵאֲמָר פְּלָאֵי בְּזוֹהָר הַקְּדוּשׁ (פְּרִשְׁת שְׁלַח קסד): "וְלֹא יָסְפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד", שְׁאֵף אֲדָם לֹא
יֹדַע לְהִיכֵן הַלְכָה הַיּוֹנָה. שָׁכֵן, אוֹמֵר הַזְהָר, הַיּוֹנָה נִגְנְזָה בְּ"פְתַח הָעֵלְיוֹן" (וְלֹא פָּרַשׁ בְּאִיזָה פְּתַח מְדוּבָר).
אוֹלָם, מִמְשִׁיף הַזְהָר וְאוֹמֵר, שֶׁכְּאֲשֶׁר יִגִּיעַ זְמַן הַגְּאוּלָּה, שְׁאֵז יִתְגַּלֶּה מִלְךְ הַמְּשִׁיחַ, תִּצָּא הַיּוֹנָה מֵאוֹתוֹ פְּתַח
עֵלְיוֹן, וְתִקַּח אֶת הַפְּתָר שֶׁל הַמְּשִׁיחַ בְּפִיָּה, וְתִשֵּׂם אוֹתוֹ עַל רֵאשׁוֹ.

וְצָרִיף לְהַבִּין עֵנְיָן זֶה, מְדוּעַ דּוֹקָא הַיּוֹנָה שֶׁשָּׁלַח נֹחַ הִיא שְׁתִּישִׁים אֶת הַפְּתָר עַל רֵאשׁ מְשִׁיחַ צְדִיקוֹ בְּגֵאוּלָּה
הַקְּרוֹבָה? וְגַם צְרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין, מָה עֵנְיָן מִלְךְ הַמְּשִׁיחַ לְשְׁלִיחוֹת הַיּוֹנָה?

וְנִרְאֶה לְבָאֵר עֵנְיָן זֶה עַל-פִּי יְסוֹד גְּדוֹל שֶׁמְבִיא רֶבֶן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הִי"חֲתָם סוֹפֵר", אֲשֶׁר גָּלָה לָנוּ דְבַר פְּלָא
בְּשְׁלִיחוֹת הַיּוֹנָה, לְעוֹמַת שְׁלִיחוֹת הָעוֹרֵב. הִנֵּה, עַל הַפְּתוּב, "וַיִּשְׁלַח אֶת הָעוֹרֵב וַיֵּצֵא יְצוּא וְשׁוּב עַד יְבִשְׁת
הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ", פָּרַשׁ רִש"י: "וַיֵּצֵא יְצוּא וְשׁוּב" - הוֹלֵךְ (הָיָה הָעוֹרֵב) וּמִקִּיף סְבִיבוֹת הַתִּיבָה, וְלֹא הִלָּךְ
בְּשְׁלִיחוֹתוֹ (שֶׁל נֹחַ)..."

וְהַטַּעַם לְכַף שֶׁסָּרַב הָעוֹרֵב לְלַכֵּת בְּשְׁלִיחוֹתוֹ שֶׁל נֹחַ מְבוֹאֵר בְּגִמְרָא (סְנַהֲדְרִין קח'): "אָמַר רִישׁ לְקִישׁ: תְּשׁוּבָה
נִצְחָת הֵשִׁיבוּ (הָ)עוֹרֵב לָנוּ... אִם פָּגַע בִּי שׁוֹר חֲמָה אוֹ שׁוֹר צָנָה, (וְאֲנִי מֵת), לֹא נִמְצָא (הָ)עוֹלָם חֶסֶר בְּרִיָּה
אַחַת!". (כְּלוּמָר, הָעוֹרֵב אוֹמֵר לָנוּ: הִרִי אִם אֵלֶיךָ בְּשְׁלִיחוֹתֶיךָ, וְאֲמוֹת בְּגִלְל הַצִּינָה אוֹ הַחֲמָה, יִהְיֶה
הָעוֹלָם חֶסֶר בְּרִיָּה אַחַת, שֶׁהִרִי בְּתִיבָה יֵשׁ רַק עוֹרֵב אֶחָד).

וְצָרִיף לְהַבִּין עֵנְיָן זֶה. שֶׁהִרִי, לְכַאוּרָה, יֵשׁ צְדִיק בְּדַבְרֵי הָעוֹרֵב לָנוּ.

וּמִסְבִּיר עֵנְיָן זֶה הִי"חֲתָם סוֹפֵר", וְאוֹמֵר (בְּרֵאשִׁית כט', "וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה"): "הִנֵּה, הַקַּב"ה צָוָה לְכָל בְּעֲלֵי הַחַיִּים,
שִׁיפְנוּ בְּתִיבָה. (וְאוֹלָם), לֹא הָיָה לָהֶם רְשׁוּת לְצִאת (מִהַתִּיבָה), כִּי אִם בְּרִשׁוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ... וְאִם כָּךְ
לְכַאוּרָה הָיָה הַדִּין (=הַצְדִּיק) עִם הָעוֹרֵב (שֶׁלֹּא שָׁמַע לָנוּ). אֵךְ נֹחַ יָדַע שֵׁשׁ כַּח בְּיַד הַחֲכָמִים לְעִקּוֹר דְּבַר
תּוֹרָה... (כְּאֲשֶׁר) הַשְּׁעָה צְרִיכָה לְכַף (כְּמוֹ שְׁכִתוּב (אִיּוֹב כב', כח')): 'וַתִּגְזַר אוֹמֵר וַיִּקַּם לְךָ'. וְלֹא יִזְקוּהוּ (=וְאֵז,
לֹא הָיוּ מְזִיקִים אֶת הָעוֹרֵב) שָׂרָב וְשִׁמְשׁ, וְלֹא קוֹר וְצִינָה. אֵךְ הָעוֹרֵב לֹא הֶאֱמִין (ב)זֶה. וְזֶה בְּעֲצָמוֹ הָיָה
וּכְפֹחַ אַחֲאָב עִם אֱלֹהֵיוֹ, שֶׁאַחֲאָב לֹא הֶאֱמִין לְאֱלֹהֵיוֹ... וְעַל-כֵּן גָּזַר אֱלֹהֵיוֹ שֶׁלֹּא יִרְדּוּ גְשָׁמִים... וְעַל-כֵּן בְּאוֹתוֹ
זְמַן נִשְׁתַּלַּח הָעוֹרֵב לְכַלְכַּל אֶת אֱלֹהֵיוֹ, (כְּדִי) לְתַקֵּן (אֶת) עוֹתוֹ (=שֶׁל הָעוֹרֵב עֲצָמוֹ), שֶׁגַם הוּא (=כְּבִיכּוֹל,
אֲבוֹת אֲבוֹתָיו) לֹא הֶאֱמִין בְּגִזְרַת צְדִיקִים (=נֹחַ)".

מְדַבְּרֵי הִי"חֲתָם סוֹפֵר" אָנוּ לְמַדִּים שֶׁאֲמַנְסֵם הַקַּב"ה צָוָה לְכָל בְּעֲלֵי הַחַיִּים שֶׁלֹּא לְצִאת מִהַתִּיבָה, כִּי אִם
בְּרִשׁוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ. אוֹלָם, נֹחַ יָדַע שֵׁשׁ בְּכַח הַחֲכָמִים לְעִקּוֹר וּלְשִׁנוֹת דְּבַר זֶה לְצָרֶךְ שְׁעָה, כְּמוֹ שְׁכִתוּב:
"וַתִּגְזַר אוֹמֵר וַיִּקַּם לְךָ" - שֶׁהַצְדִּיק גּוֹזֵר וְהַקַּב"ה מְקַיֵּם (וּמְצָוָה לְשִׁמּוֹעַ לְדַבְרֵי הַחֲכָמִים). וְאוֹלָם הָעוֹרֵב
חֲטָא בְּעֵנְיָן זֶה, וְלֹא רָצָה לְקַבֵּל אֶת דְּבַר הַחֲכָמִים, וְסָרַב לְצִאת בְּשְׁלִיחוֹתוֹ שֶׁל נֹחַ מִן הַתִּיבָה, לְרֵאוֹת אִם
קֵלוֹ הַמָּיִם. וְלָכוֹ, כְּדִי לְתַקֵּן מָה שֶׁחֲטָא וְעוֹת הָעוֹרֵב, שֶׁלֹּא שָׁמַע לְקוֹל חֲכָמִים (=לָנוּ), הָיוּ צָאֲצָאֵיו שֶׁל

העורב צריכים לכלכל את אליהו הנביא, שגם הוא גזר גזירת חכמים לפי שעה, באשר עצר את הגשמים בתקופתו של אחאב (כמו שכתוב (מלכים א' יז, ו')): **"והעורבים מביאים לו (=לאליהו) לחם ובשר בבקר ולחם ובשר בערב"**.

וימשיך ה' חתם סופר" ומבאר ("ויצא"): "וואולם), **היונה** שהיא בחינת כנסת ישראל... שמעה לקול נח ויצאה כששלחה. מה שאין כן **העורב**, האפיקורוס, (ש)לא שמע לקול נח".

נמצאנו למדים מדברי ה' חתם סופר", שבעוד **שהעורב** סרב לשמוע בקול החכמים, הנה **היונה**, שהיא בבחינת כנסת ישראל, יצאה בשליחותו של נח לראות אם יבשו המים מעל פני האדמה, ובכך הראתה לכל, שהיתה לה אמונת חכמים, להאמין בנח, איש צדיק, שיש בכם החכמים לעקור דבר תורה בהוראת שעה.

והנה, ענין זה הוא יסוד של כל **התורה שבעל-פה**, להאמין בחכמי ישראל שבכל דור ודור, כמו שכתוב בתורה (דברים יז, יא): "על פי התורה אשר יורוד ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל".

מעשה יפתח לנו פתח להבין, מדוע אחרי שהשלימה **היונה** את שליחותה בחר בה הקב"ה, שהיא תשים את הכתר על ראשו של מלך המשיח לעתיד לבוא. שכן, **היונה** היתה הראשונה שמלאה את רצון החכמים במסירות-נפש. ומאחר והגאולה, שהיא גילוי **מלכותו** יתברך, כפי שלמדנו, תהיה בזכות **התורה שבעל-פה**, לכן לה (=ליונה) נאה ולא יאה להלביש את הכתר על ראש מלך המשיח. (שהרי, הלבשת הכתר על ראש המשיח היא גילוי **"מלכות"** שמים בעולם).

והנה, בענין זה של מלך המשיח אומר הזהר הקדוש (מתורגם): **"דוד המלך נקרא ציט רענון לפני הקב"ה, כמו שכתוב (תהילים נב, י): 'ואני ציט רענון בבית אלהים'.** (ועל-כן) **עלה ציט** זה מלך המשיח... וזהו שרמזה היונה: "והנה **עלה ציט** טרף בפיה".

(ויש להוסיף על-כך מה שכתב הרה"ק מקמארנא זיע"א, בספרו "זהר חי", ש"טרף בפיה" הוא גמטריה "דוד בן ישי". וכן, מה שמבואר ב"ספר הליקוטים" ("האזינו"), כי דוד המלך הוא גלגול אדם הראשון, והוא עתיד להיות מלך המשיח. וענין זה נרמז בשם **אדם**: **אדם**, **דוד**, **משיח**. והנה, **"אדם דוד משיח"** הוא בגמטריה **"ציט"**, וזהו שאומר הזהר **"עלה ציט** זה מלך המשיח").

והנה, בשליחות הראשונה ששלח נח את היונה, לראות אם קלו המים מעל האדמה, "ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה". ומבואר בתיקוני הזהר (הקדמה א'), שזהו רמז על זמן הגלות, באשר **השכינה** הקדושה לא מצאה מנוח לכף רגלה. אולם, באשר יצאה היונה בפעם השנייה מן התיבה, ולא אמרה לנח שישלח שליח אחר במקומה, כתוב: "ותבא אליו היונה... והנה **עלה ציט** טרף בפיה". ועל-כך אמר הזהר הקדוש: **"עלה ציט** זה מלך המשיח".

ובכך רמזה היונה, כי מלך המשיח יתגלה לעתיד לבוא, רק באשר ילכו ישראל, שנמשלו **ליונה**, בדרך **היונה** - לשמוע ולקיים את דברי החכמים ולעסוק בדבריהם (=בתורה שבעל-פה) במסירות-נפש. וזהו שאומר הזהר **"עלה ציט** זה מלך המשיח", שיתגלה בגאולה העתידה, "טרף בפיה" - רק באשר כלל ישראל יעסקו בתורה בבחינת **"בפיה" (=בפה)**, דהיינו **בתורה שבעל-פה**.

והנה, מכיון שהחשמונאים נלחמו במסירות-נפש כנגד **מלכות** הרשעה להחזיר את הקדושה של **התורה שבעל-פה**, הם קימו בכך את השליחות הראשונה של היונה, שהלכה במסירות-נפש לקיים את רצון החכמים **בתורה שבעל-פה**, ועל-כן הם זכו ב-כה' בפסלו, בחנוכה, ל"**עלה ציט**" - לאורו של המשיח - שנתגלה להם **האור** הגנוז של המשיח, אשר אז יתקיים הייחוד של **כה' אותיות "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד"**, וכל באי העולם יכירו שהקב"ה הוא **אחד יחיד ומיוחד**. וזהו חנוכה - חנו **כה'** - שזכו החשמונאים להתגלות **כה' אותיות הייחוד**, שזוהי מעין התגלות **האור** הגנוז של המשיח, שיתגלה במהרה בימינו, אמן. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינתס פרידמן) **"ויעזב בגדו בגדה וינס ויצא החוצה"** (לטי' יב')

הצדיק רבי אברהם יהושע השל מאפסטה, בעל "אוהב ישראל", אמר פעם באזני חסידים: כידוע, זכה יוסף לתואר "יוסף הצדיק", משום שכבש את יצרו ועמד כראוי בנסיון הקשה, שפנתה עליו אשת פוטיפר. ואף-על-פי-כן לא נסלח ליוסף כשלוון הנעורים שלו, עת לקה בלשון הרע ובשנאת חנם כלפי אחיו, וגרם בכך לגלות מצרים.

לעומת זאת, לא עמד יהודה כראוי בנסיון עם תמר בלתי, אך משום מידת הרחמים שגלה כלפי יוסף אחיו, באומר: "מה בצע כי נהרג את אחינו" - זכה שיצא ממנו המלך המשיח, גואל ישראל. בכך אנו רואים כמה גדולה וחשובה היא מידת הרחמים, וטוב וראוי ורצוי על כל אחד ואחד מאיתנו לגלות מידה זו כלפי הזולת.

שבת שלום וחס אורים שמח לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פְּרִשְׁתָּהּ הַשְּׁבוּעָה: וַיֹּשֶׁב

כְּנִיַסַת הַשַּׁבָּת: 16:03

ר"ת 17:35 יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:14

עַרְב שַׁבַּת כ' כֶּסֶלּוֹ תַשַּׁע"ח (8.12.17) bnei-zion.com

הַפְּטָרָה: "כֹּה אָמַר ה'" לְעִילּוּי נִשְׁמַת יוֹסֵף בֶּן לֵאָה וַיַּעֲקֹב גַּבְאֵי ת.נ.צ.ב.ה (הַזְמָנִים לְפִי הַעִיר חִיפָה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּשְׂרָאֵל אָהַב אֶת יוֹסֵף... וַעֲשָׂה לוֹ כְּתֹנֶת פָּסִים" (לו' ג')

עַל הַכְּתוּב, "וַעֲשָׂה לוֹ כְּתֹנֶת פָּסִים", אֹמְרִים חו"ל: "פָּסִים" הוּא עַל שֵׁם צְרוּתוֹ שֶׁל יוֹסֵף, שְׁנִמְכָר לְ – פּוֹטִיפָר, סוֹחְרִים, וְשִׁמְעֵאלִים, מְדִינִים – רְאִשֵׁי תִיבוֹת "פָּסִים".

וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִין זֶה. שָׁפֵן, וְכִי מָה רָאָה יַעֲקֹב אֲבִינוֹ לַעֲשׂוֹת לְיוֹסֵף כְּתוֹנֶת פָּסִים, כְּדֵי לְרַמּוֹז עַל הַצְּרוּת שִׁיְהִי לְיוֹסֵף? וְכִי אֵיזוֹ תוֹעֵלַת יֵשׁ בְּכַךְ?

תַּחֲלִילָה, נִקְדָּמִים לְהַבִּיא מָה שְׁכָתוּב בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פד', ח'): "וַיִּשְׂרָאֵל אָהַב אֶת יוֹסֵף... רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְוִישׁ, בְּשֵׁם רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה (אֹמֵר): (כְּתוּב) (תְּהִלִּים סו') 'לָכֹו וּרְאוּ מַפְעֵלוֹת אֱלֹהִים נוֹרָא עֲלִילָה עַל בְּנֵי אָדָם, וְכַתִּיב בַּתְּרִיָּה (=וּלְאַחַר מִכֵּן כְּתוּב) 'הַפֶּדָּ יָם לְיַבְשָׁה'. לָמָּה וַיִּשְׁנָאוּ אוֹתוֹ (=אֶת יוֹסֵף)? (אֶלָּא) בְּשִׁבִיל שִׁיקְרָע הַיָּם לְפָנֵיהֶם פָּסִים, (אוֹתִיּוֹת) פָּס יָם".

וְהַכּוֹנֵה בְּזֶה הִיא עַל-פִּי מִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא (וַיֹּשֶׁב, סִימָן ט'): "וַיִּנָּס וַיֵּצֵא הַחוּצָה", אָמַר לוֹ הַקַּב"ה: אֵתָה נִסְתָּ וַיֵּצֵא חוּצָה, חֲזִיךְ (=לְשׁוֹן שְׁבוּעָה), הַיָּם יָנוֹס מִפְּנֵי אַרְוֹנָה, שְׁנִנְאָמַר: 'הַיָּם רָאָה וַיִּנָּס'".

וְכֵן כְּתוּב בַּמִּדְרָשׁ שׁוֹחֵר טוֹב (תְּהִלִּים קיד'): "הַיָּם רָאָה וַיִּנָּס". (מָה רָאָה?) – רָאָה אַרְוֹנָה שֶׁל יוֹסֵף יוֹרֵד לַיָּם. אָמַר הַקַּב"ה: יָנוֹס (הַיָּם) מִפְּנֵי הַנָּס (=מִפְּנֵי יוֹסֵף, שֶׁנָּס וּבְרַח מֵאֲשֶׁת אַדוֹנָיו), שְׁנִנְאָמַר (בְּרֵאשִׁית לט', יב'): 'וַתִּתְּפָשֶׂהוּ בְּבִגְדוֹ... וַיִּנָּס וַיֵּצֵא הַחוּצָה' – אֵף הַיָּם יִהְיֶה נָס מִפְּנֵיו...".

הִנֵּה כִּי כֵן, זֶהוּ בִּיאוֹר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה: "לָמָּה וַיִּשְׁנָאוּ אוֹתוֹ?" דְּהִינּוּ, מִדּוּעַ סָבַב הַקַּב"ה, שֶׁהַשְּׁבָטִים (שֶׁהִיוּ צְדִיקִים) יִשְׁנָאוּ אֶת יוֹסֵף? אֶלָּא "בְּשִׁבִיל שִׁיקְרָע הַיָּם לְפָנֵיהֶם" – כְּדֵי שִׁימְכְרוּ הָאָחִים אֶת יוֹסֵף, וְשֵׁם בְּמִצְרַיִם יִתְּנֶסָה יוֹסֵף בְּנִסְיוֹן הַקָּשָׁה עִם אֲשֶׁת אַדוֹנָיו, וַיַּעֲמוֹד בְּקִדּוּשְׁתּוֹ "וַיִּנָּס וַיֵּצֵא הַחוּצָה", וּבִזְכוּת זֶה יִקְרָע הַיָּם לְפָנֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׁכָתוּב: "הַיָּם רָאָה וַיִּנָּס". וְזֹאת, כְּפִי שְׁאֵמַר הַקַּב"ה: יָנוֹס (הַיָּם) מִפְּנֵי הַנָּס (=מִפְּנֵי יוֹסֵף).

וְלָכֵן עָשָׂה יַעֲקֹב אֲבִינוֹ כְּתֹנֶת "פָּסִים", אוֹתִיּוֹת "פָּס יָם", לְרַמּוֹז כִּי כְּתוֹנֶת זוֹ, שְׁעוֹרְרָה אֶת שְׁנֵאת הָאָחִים, הִיא זוֹ שְׁגָרְמָה לְכַךְ שִׁיקְרָע הַיָּם לְיִשְׂרָאֵל כְּאֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמִּצְרַיִם.

וְרֵאוּ לְהוֹסִיף מָה שְׁכָתוּב מִרֵן ה'חַתֶּם סוּפֵר" זֵע"א, כִּי אֵת כְּתוֹנֶת הַפָּסִים עָשָׂה יַעֲקֹב לְבְנוֹ יוֹסֵף עַל הַשֵּׁם פָּסִים, כִּי הַשֵּׁם פָּסִים (=הַשֵּׁם פָּסִים) שֵׁם שֶׁל שְׁמִירָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלוּט בּוֹ שׁוֹם נְבָרָא. וְכֵן כְּתוּב ה'מָאוֹר וְשִׁמְשׁ': "דְּהִנֵּה, יְדוּעַ שִׁיעֲקֹב מִסֵּר לְיוֹסֵף בְּשֵׁם כ"ב אוֹתִיּוֹת הַיּוֹצֵא מִבְּרַכַּת הַכְּהֻנִּים, וּבְפָרֵט אֵת הַשֵּׁם פָּסִים, אֲשֶׁר הוּא מְסוּגָל לְחֵן וּלְשִׁמְרָה, וְלָכֵן עָשָׂה לוֹ כְּתוֹנֶת פָּסִים בְּכּוֹנֵה זוֹ עַל-פִּי הַיְחוּד וְצִירוֹף הַשֵּׁם כ"ב אוֹתִיּוֹת".

מְקוֹר הַדְּבָר הוּא מִרְבֵּנוֹ בְּחִי, הַכּוֹתֵב בְּשֵׁם הַמִּדְרָשׁ: "וַעֲשָׂה לוֹ כְּתֹנֶת פָּסִים", שְׁמִסֵּר לוֹ סוּד עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת... וְהַכּוֹנֵה בְּזֶה הִיא שֶׁהַלְבִּישׁוּ יְדִיעַת הַחֻכְמָה בְּשֵׁם עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, כְּמוֹ שְׁלֵמֵד מִפִּי שֵׁם וְעֵבֵר".

וְהִנֵּה, בְּעֲנִין זֶה כְּתוּב הַמְּקוּבָל הָאֱלֹקִי הַרמ"ק, בְּסִפְרוֹ "פְּרִדָּס רִימוֹנִים" (שַׁעַר כֹּא, פָּרָק יד'): "שֵׁם בֶּן כ"ב נִקְרָא בֶּן מִפְּנֵי שֵׁשׁ בּוֹ כ"ב אוֹתִיּוֹת... וְזֶהוּ (הַשֵּׁם): אֲנַקְתָּם פִּסְפְּסִים דִּיוֹנִסִים פִּסְתָּם, וְהוּא יוֹצֵא מִבְּרַכַּת הַכְּהֻנִּים... 'אֲנַקְתָּם' פִּירוּשׁוֹ שׁוֹמֵעַ אֲנַקְתָּ תָמִים... 'פִּסְתָּם' הוּא נוֹתֵן פִּסְתָּ בָר לְצָרִיכִים מְזוּן... 'פִּסְפְּסִים' מְלִשׁוֹן 'וַעֲשָׂה לוֹ... פָּסִים', וְהוּא נוֹתֵן בְּגֵד לְלְבוּשׁ... 'דִּיוֹנִסִים' הוּא עוֹשֶׂה נְסִים וְנִפְלְאוֹת, וּבְהֵם הַשְּׁתַמֵּשׁ יַעֲקֹב אֲבִינוֹ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, בְּאוֹמְרוֹ 'נִתֵּן לִי לֶחֶם לְאֹכַל וּבְגֵד לְלְבָשׁ' – זֶהוּ צִירוֹף יוֹצֵא הַשֵּׁם מִבְּרַכַּת הַכְּהֻנִּים".

וְכַתּוּב גַּם "צְרוּר הַמּוֹר" (פְּרִשְׁתָּ נִשְׂא'): וְהַשֵּׁם הַיּוֹצֵא מְאֵלוֹ שְׁלֵשֶׁת הַפְּסוּקִים (שֶׁל בְּרַכַּת הַכְּהֻנִּים) הוּא שֵׁם שֶׁל כ"ב אוֹתִיּוֹת כְּנִגּוּד 'בְּרַךְ יִשְׂרָאֵל' (בְּרֵאשִׁית מח', כ'), לְהוֹרוֹת שְׁזֹאת הַבְּרַכָּה הִיא כְּלָל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, שֵׁשׁ בָּה כ"ב אוֹתִיּוֹת. וְהוּא שֵׁם אֲנַקְתָּם פִּסְתָּם פִּסְפְּסִים דִּיוֹנִסִים בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ... וְהוּא טוֹב לְשִׁמְרָה וְלְכָל הַדְּבָרִים. וְהַאוֹמְרוֹ דֶּרֶךְ תְּפִלָּה כְּזֶה הַסֵּדֵר יוֹעִיל לוֹ מְאֹד, וּבְפָרֵט כְּשִׁיאִמְרוּ בְּרַכַּת הַכְּהֻנִּים יֹאמְרוּ: "אֵל נָא קָרֵב תְּשׁוּעַת

מִצְפִּיָּד (=ראשי תיבות אנקת"ם). פְּחָדְדִּי סֵר תּוֹצִיאֵם מִמֶּאֶסֶר (=ראשי תיבות פסת"ם). פְּדָה סוֹעִים פֶּתַח סוֹמִים יִשְׁעוֹךְ מִצְפִּים (=ראשי תיבות פספסי"ם). דָּלָה יוֹקְשִׁים וְקִבֵּץ נְפוּצִים סִמוּךְ יִי' מִפְּלִתְנוּ (=ראשי תיבות דיונסי"ם), בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלֻכוֹתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד."

וְהִנֵּה, אוֹמְרִים חז"ל ("מאור ושמש"), שֶׁהִסִּיבָה שֶׁהִשְׁבֵּטִים הִפְשִׁיטוּ אֶת יוֹסֵף אֶת כְּתוֹנֶת הַפָּסִים טָרָם מְכִירָתוֹ הִיא, כִּיּוֹן שְׁלֵא הָיוּ יְכוּלִים לְמוֹכְרוֹ כָּל זְמַן שֶׁהָיָה לְבוּשׁ בְּכְתוֹנֶת הַפָּסִים שֶׁעָשָׂה לוֹ יַעֲקֹב אָבִיו בְּשֵׁמוֹת הַקֹּדֶשׁ, כְּדִי לְשׁוֹמְרוֹ מִכָּל דְּבַר רָע.

וּכְפִי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים ("וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן"): "קִשָּׁה, מִפְּנֵי מָה הִפְשִׁיטוּ (מִמְנוֹ) אֶת כְּתוֹנֶת הַפָּסִים?... וְנִרְאָה לְבָאֵר עַל-פִּי פְּשׁוּטוֹ, דֶּהֱנָה יַעֲקֹב מָסַר לְיוֹסֵף (אֶת) הַשֵּׁם כ"ב אוֹתִיּוֹת הַיּוֹצֵא מִבְּרַכַּת הַכֹּהֲנִים, וּבִפְרָט (אֶת) הַשֵּׁם (פְּסִי"ם) אֲשֶׁר מְסוּגָל לְחֵן וְלִשְׁמִירָה, וְלִכֵּן עָשָׂה לוֹ כְּתוֹנֶת פָּסִים בְּכוֹנֵה זֶה עַל-פִּי הַיַּחֲוֹד וְצִירוּף שֶׁל הַשֵּׁם כ"ב אוֹתִיּוֹת..."

הִנֵּה כִּי כֵן יְרוּחַ לָנוּ לְהִבִּין מָה שֶׁעָשָׂה יַעֲקֹב לְיוֹסֵף כְּתוֹנֶת פָּסִים, וְרָמַז בְּתִיבַת "פָּסִים" עַל צְרוּתוֹ שֶׁל יוֹסֵף, פּוֹטִיפֵר, סוֹחָרִים, יִשְׁמַעֲאֵלִים, מְדִינָים. שִׁכָּן, יַעֲקֹב הִרְגִישׁ בְּרוּחַ קוֹדֶשׁוֹ שֶׁהִיּוֹ לְיוֹסֵף צְרוּת מְכָל אֱלֹהִים, וְלִכֵּן נִתְחַכֵּם בְּגוֹדֵל קוֹדֶשׁוֹ לְעִשׂוֹת לְיוֹסֵף כְּתוֹנֶת פָּסִים, שֶׁהִיּוֹ בְּהַ שְׁמוֹת שֶׁהֵם שְׁמִירָה גְדוּלָה עַל כָּל הַלּוֹבֵשׁ אוֹתָהּ, כְּדִי שְׁלֵא יִגִּיעוּ אֵלָיו כָּל נֹזֵק גְּשָׁמִי וְרוּחָנִי. וְזֹאת, כְּפִי שֶׁהִבְאֵנוּ, שֶׁבְּכְתוֹנֶת הַיָּה שֵׁם בֵּין כ"ב אוֹתִיּוֹת (אֲנִקְת"ם פִּסְת"ם פִּסְפְּסִי"ם דִּיוֹנְסִי"ם). אֲלָא, שֶׁהִשְׁבֵּטִים נִתְחַכְּמוּ וְהִפְשִׁיטוּ מִיוֹסֵף אֶת כְּתוֹנֶת הַפָּסִים, וְעַל-יָדֵי כֶּךָ יָכְלוּ לְמוֹכְרוֹ לְסוֹחָרִים שֶׁהוֹרִידוּהוּ לְמִצְרַיִם. (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְהַס פְּרִידְמָן)

"וַיִּכַּר יְהוֹדָה וַיֵּאמֶר צְדָקָה מִמְּנִי" (לח' כו')

עַל הַכְּתוּב, "הוּא (=תָּמַר) מוֹנֵצָת, דָּרְשׁוּ חז"ל מִהֶמְלָה "מוֹנֵצָת", כְּאִילוֹ כְּתוּב "מוֹנֵצָת" (בְּלִי א'), מְלֻשׁוֹן - "וַיֵּצֵת אֵשׁ...". כְּלוּמַר, כְּמַעֲט וְהִצִּיתוּ אוֹתָהּ (=שֶׁהִיְתָה קְרוּבָה לָאֵשׁ).

וְכִיּוֹן שֶׁהוֹדָה יְהוֹדָה וְאָמַר עַל תָּמַר "צְדָקָה מִמְּנִי", יְצָתָה בַּת-קוֹל וְאָמְרָה: אֵתָה הִצַּלְתָּ תָּמַר וְשָׁנִי בְּנִיָּה (=שֶׁהָרִי הִיְתָה מְעוּבָרַת בְּתַאוּמִים) מִן הָאוֹר (=הָאֵשׁ), חַיִּיד, שְׁאֲנִי מְצִיל בְּזָכוֹתֶךָ שְׁלֵשָׁה מִבְּנֵיךָ מִן הָאוֹר, מָאן נִינְהוּ? (=וּמִי הֵם?) חֲנֻנְיָה, מִיִּשְׁאֵל וְעֲזָרְיָה."

בְּסֵפֶר "דְּבָרֵי מְאִיר" מוּבָא, שְׁאֲכֹן "וַיֵּאמֶר צְדָקָה מִמְּנִי כִּי עַל כֵּן" (=796) הוּא בְּדִיוֹק הַגְּמַטְרִיָּה שֶׁל חֲנֻנְיָה, מִיִּשְׁאֵל וְעֲזָרְיָה (=796).

"וַיִּפְשִׁטוּ אֶת יוֹסֵף אֶת כְּתוֹנֶתוֹ אֶת כְּתוֹנֶת הַפָּסִים... וַיִּשְׁלַכּוּ אוֹתוֹ הַבְּרָה וְהַבּוֹר רַק אֵין בּוֹ מִים" (לז' כד')

עַל הַכְּתוּב בְּפֶרֶשׁה לז', כג'), "וַיִּפְשִׁטוּ אֶת יוֹסֵף אֶת כְּתוֹנֶתוֹ אֶת כְּתוֹנֶת הַפָּסִים... וַיִּשְׁלַכּוּ אוֹתוֹ הַבְּרָה וְהַבּוֹר רַק אֵין בּוֹ מִים", פֶּרַשׁ רש"י: "מָה תִּלְמוּד לומר 'אֵין בּוֹ מִים' (אֲלָא) מִים אֵין בּוֹ, אֲבָל נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים יֵשׁ בּוֹ".

וּמִנֵּן יָדְעוּ חז"ל שֶׁהָיוּ בְּבוֹר נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים?

וּפֶרַשׁ הַחִיד"א, שֶׁעֲנָנָן זֶה רְמוּז בְּכְתוּב "אֵין בּוֹ", שֶׁהוּא רָאשֵׁי תִיבּוֹת "אֲבָל נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים יֵשׁ בּוֹ".

וְצָרִיךְ לְהִבִּין מְדוּעַ בְּחֵרוֹ אֲחִיו שֶׁל יוֹסֵף לְהִשְׁלִיכוֹ דוֹקָא לְבוֹר שֶׁל נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים?

מִסְבִּיר הַמַּלְבִּי"ם זִיע"א וְאוֹמֵר, עַל-פִּי דְבָרֵי חז"ל בְּמִסְכַּת בְּרַכּוֹת (סב'): "אָמַר רַבִּי תַנְחוּם בַּר חֲנִילָאִי: כָּל הַצְּנוּעַ בְּבֵית הַפֶּסֶא, נְצוּל מִשְׁלֵשָׁה דְבָרִים: מִן הַנְּחָשִׁים, וּמִן הָעַקְרָבִים, וּמִן הַמְּזִיקִים. וַיֵּשׁ אוֹמְרִים, אִף חֲלוּמוֹתָיו מִיִּשְׁבִּין עָלָיו". לְפִיכֶךָ הִשְׁלִיכוּ הָאֲחִים אֶת יוֹסֵף לְבוֹר שֶׁל נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים, כְּדִי לְרַאוֹת הָאֵם יִנְצַל מֵהֵם. שְׂאֵם כֵּן - סִימָן הוּא שֶׁ"אִף חֲלוּמוֹתָיו מִיִּשְׁבִּין עָלָיו" - סִימָן שֶׁהַחֲלוּמוֹת שֶׁסִּפֵּר לָהֵם הֵם אֲמֹת..."

בְּעֲנָנָן זֶה אָמְרוּ חז"ל בְּדֶרֶךְ רַמְזוֹ: "וְהַבּוֹר רַק" - אִם אָדָם הוּא בְּבַחֲנִית "בוֹר", רִיק מִכָּל תּוֹכָן, אֲזִי גַם "אֵין בּוֹ מִים" - אֵין בְּתוֹכוֹ תוֹרָה, הַמְּשׁוּלָּה לְמִים ("אֵין מִים אֲלָא תוֹרָה", "הוּי כָּל צְמָא לְכוּ לְמִים"). עַל-כֵּן, דַּע לָךְ כִּי "נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים יֵשׁ בּוֹ" - יֵשׁ בּוֹ כָּל מִינֵי "נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים" שֶׁמִּסְתוּבְּבִים בְּתוֹכוֹ (בְּעִיקָר בְּרַאשׁוֹ), כְּפִי שֶׁהִרְמַב"ם פָּסֵק: "אֵין יִצְרָר הָרַע בָּא אֶל הָאָדָם, אֲלָא בְּלֵב הַפְּנוּי מִן הַחֲכָמָה". בְּעֲנָנָן זֶה מְסוּפֵר עַל הַ"שֶּׁבֶט מוֹסֵר" (=הַגַּה"ק הַרְב אֲלִיָּהוּ הַכֹּהֵן מְאִיזְמִיר) זִיע"א, שֶׁחִבֵּר אֶת סִפְרוֹ הַנוֹסֵף "אֲזוֹר אֲלִיָּהוּ" עַל מַעֲשֵׂה שְׂאֲרַע עֲמוֹ, וְכֶךָ הָיָה הַמַּעֲשֵׂה: הַ"שֶּׁבֶט מוֹסֵר" הָיָה מְשֻׁכֵּים קוּם מִיָּדֵי יוֹם בְּשַׁעֲה מוֹקְדָּמַת מְאֹד כְּדִי לְלַמּוֹד תוֹרָה. לִילָה אַחַד, הִתְעוֹרַר מוֹקְדָּם יוֹתֵר, וְאִף-עַל-פִּי-כֵן קָם כְּאִרִי מִמִּישְׁתּוֹ כְּדִי לְעַסּוֹק בְּתוֹרָה. לְאַחַר שֶׁנִּטַּל יָדָיו, נִגַּשׁ, כְּבָכָל פֶּעַם, לְחַגּוֹר אֶת הַ"גְּרִטְל" (=חֲגוֹרָה), הִלָּא הוּא הָאֲבָנֵט שֶׁהָיָה תְּמִיד עַל מוֹתְנָיו. הַצְּדִיק לֹקַח אֶת הָאֲבָנֵט לְיָדָיו, אֲבָל הַפֶּעַם, כֶּךָ הוּא מְרַגֵּשׁ, הַ"גְּרִטְל" עָבָה יוֹתֵר מִהֲרָגִיל, עַד שֶׁקִּשָּׁה הָיָה לוֹ לְקוֹשְׁרוֹ סָבִיב הַמוֹתְנִים. בְּשַׁל הַעֲלָטָה הַגְּמוּרָה שֶׁשָּׁרְרָה עֲדָן בַּחוּץ, לֹא יָכוֹל הָיָה לְבַרֵּר אֶת פֶּשֶׁר הַדְּבַר, וְכִיּוֹן שֶׁרָצָה כְּבָר לִישַׁב וְלְלַמּוֹד, לֹא שָׁת לְבוֹ לְשִׁינוּי בְּצוּרַת הָאֲבָנֵט, קִשַּׁר אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ כְּלָשְׁהִי, וְשָׁקַע בְּתִלְמוּדוֹ. וְהִנֵּה, לְפִתְעַ הוּא מְרַגֵּשׁ שֶׁהִקְשֵׁר מִתְרוֹפֵף, וְהָאֲבָנֵט "מִתְנוּעַע" לוֹ עַל מוֹתְנָיו, עַד שֶׁבְּשָׁלֵב מְסוּיָם הוּא נוֹפֵל אֲרָצָה. מִבֵּיט הַ"שֶּׁבֶט מוֹסֵר" סָבִיבוֹ, וְלִתְדַהֲמָתוֹ הוּא מְבַחֵין בְּ... נְחָשׁ אֲרִסִּי!!! עַד מִהֲרָה הִתְבָּרַר לוֹ הַנֶּס הַגְּדוֹל שֶׁעָשָׂה עֲמוֹ הַקַּב"ה, כְּאֲשֶׁר בְּמִקּוֹם הַגְּרִטְל הַקְּבוּעַ הַזֶּדְמָן לוֹ נְחָשׁ, וּבְשַׁל חֲשָׁקוֹ הַגְּדוֹל לְלַמּוֹד הַתוֹרָה, לֹא הִבְחִין שֶׁהוּא חוֹגֵר אוֹתוֹ בְּמוֹתְנָיו. הַנְּחָשׁ לֹא פָּגַע בַּ"שֶּׁבֶט מוֹסֵר", שֶׁהַמְּשִׁיךְ לְלַמּוֹד כְּהֲרָגְלוֹ. וְכִּדִי לְהוֹדוֹת לַהֲשִׁי"ת עַל הַהַצְּלָה הַגְּדוּלָה, חִבֵּר אֶת הַסֵּפֶר "אֲזוֹר אֲלִיָּהוּ", עַל שֵׁם הַנֶּס שֶׁנַּעֲשָׂה לוֹ בְּאֲזוֹרוֹ.

שֶׁבַת שְׁלוֹם וְחַג אוֹרִים שְׂמַח לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּשֶׁב

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּשֶׁב

ר"ת 17:35 יְצִיאַת הַשְּׁבֹת: 17:14

bnei-zion.com (8.12.17) כ' כֶּסֶלּוֹ תַשַּׁע"ח

הַפְּטָרָה: "כֹּה אָמַר ה'" לְעִילּוּי נִשְׁמַת יוֹסֵף בֶּן לֵאָה וַיַּעֲקֹב גַּבְאֵי ת.נ.צ.ב.ה (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיְהִי כַּמְּשִׁיב יָדוֹ וְהִנֵּה יָצָא אָחִיו וְתַאֲמַר מֶה פְּרָצְתָ עֲלֶיךָ פָּרִיץ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פָּרִיץ" (לח כט)

אֶחָד הַדְּבָרִים הָעֲמוּקִים בְּפְרִשְׁתֵּנוּ, פְּרִשְׁת "וַיֵּשֶׁב", הוּא שֶׁרַשׁ לִידַת מַלְכוּת בֵּית דָּוִד מִיְהוּדָה וְתִמְרָ. נִפְלְאוֹת הֵן דְּרַפִּי ה', הַמְּסוּבָב כָּל הַסִּיבּוֹת, שֶׁבַחַר לְהוֹצִיא אֶת מַלְכוּת בֵּית דָּוִד מִיְהוּדָה וְתִמְרָ דּוֹקָא בְּצוּרָה שְׁנַרְאִית כַּמְעֵשָׂה שֶׁל זְנוּת. וְכִבְר פֶּרֶשׁ רַש"י זצ"ל אֶת מֶה שֶׁאָמַר יְהוּדָה: "צְדָקָה (תִּמְרָ) מִמְּנִי" (לח, כו): "מִמְּנִי" – (מִמְּנִי) הִיא מְעוּבָרָת. וְרוֹ"ל דְּרִשׁוּ, שִׁיִּצְאָה בַת-קוֹל וְאָמְרָה: מִמְּנִי (=מִהַקֵּב"ה) וּמֵאֲתִי יֵצְאוּ הַדְּבָרִים. לְפִי שְׁהִיתָה (תִּמְרָ) צְנוּעָה בְּבֵית חַמִּיהָ גְזֵרְתִי שִׁיִּצְאוּ מִמֶּנָּה מַלְכִים, וּמִשְׁבֹּט יְהוּדָה גְזֵרְתִי לְהַעֲמִיד מַלְכִים בְּיִשְׂרָאֵל".

כְּדִי לְבַאֵר עַנְיָן זֶה שֶׁל לִידַת מַלְכוּת בֵּית דָּוִד בִּיְתֵר שְׂאֵת, נִקְדָּים לְהַבִּיא מָה שֶׁמְצָאנוּ בְּלִידַת הַתְּאוּמִים מִיְהוּדָה וְתִמְרָ (בְּרַאשִׁית לַח, כו): "וַיְהִי בְּלִדְתָהּ וַיִּתֵּן יָד... וַיְהִי כַּמְּשִׁיב יָדוֹ וְהִנֵּה יָצָא אָחִיו, וְתַאֲמַר: מֶה פְּרָצְתָ עֲלֶיךָ פָּרִיץ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פָּרִיץ". שָׁכֵן, יֵשׁ לְתַמּוּהָ, לְאִיזוֹ תוֹעֵלַת סִפְרָה לָנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה עַנְיָן זֶה שֶׁל פָּרִיץ, הַמְּתַפְּרֵץ לְצֵאת בְּשַׁעַת הַלֵּידָה לְפָנֵי אָחִיו?

וַיֵּשׁ לְבַאֵר עֲמֻק דְּבָרֵי חֲכָמִים אֱלוֹ, עַל-פִּי דְבָרֵי הַמְּקוּבָּלִים, שֶׁבְּאֵרוֹ, מְדוּעַ סָבַב הַקֵּב"ה כֶּף, שֶׁלִּידַת הַמְּשִׁיחַ תְּהִיָה דּוֹקָא בְּדֶרֶךְ עֲקָלְתוֹן: דְּרֶךְ לוֹט וּבְנֹתָיו שִׁיִּצְאָה מֵהֶם רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה, וְדֶרֶךְ יְהוּדָה וְתִמְרָ שֶׁהִיָה נִרְאָה כַּמְעֵשָׂה זְנוּת, וְכֵן מִבְּעוֹ וּמִרוּת הַמּוֹאֲבִיָּה, שֶׁהִיָה סִפְק גְדוּל הָאֵם הִיָּתָה רוּת מוֹתֵרֶת לְבוֹא בְּקַהֲלָ? (שְׁהִרִי כְּתוּב בַּתּוֹרָה: "לֹא יָבֹא עִמּוֹנִי וּמּוֹאֲבִי בְּקַהֲלָ ה'").

וְלִכְאוּרָה קִשָּׁה הַדְּבָר, מְדוּעַ יִרְדָּה נִשְׁמַתוֹ שֶׁל הַמְּשִׁיחַ בְּדֶרֶךְ שְׁנַרְאִית כְּאִיסוּר? הֲרִי טוֹב יוֹתֵר שֶׁלִּידַת הַמְּשִׁיחַ תְּהִיָה בְּלִי שׁוּם פְּקוּפּוֹק וְנִדְנוּד שֶׁל אִיסוּר, גַּם לְמִרְאִית-עֵינַי!

וְתִרְצוּ חוֹ"ל וְאָמְרוּ, שֶׁנִּשְׁמָה גְדוּלָה יְכוּלָה לְרַדַּת לְעוֹלָם הַזֶּה רַק בְּדֶרֶךְ עֲקָלְתוֹן, כְּאִשֶׁר מְרַמֵּים אֶת הַחִיצוֹנִים (=כּוּחוֹת הַיִּצָר הַרַע), כְּדִי שֶׁלֹּא יַעֲכְבוּ וַיִּקְטְרוּ עַל הַנִּשְׁמָה הַזֹּאת מְלַרְדַּת לְעוֹלָם.

כְּפִי שֶׁאָמַר הָאֵרִיזוֹ"ל (לִיקוּטֵי תוֹרָה אִיּוֹב): "הַחִיצוֹנִים (=כּוּחוֹת הַטּוֹמְאָה), כְּשִׁישׁ נִשְׁמָה יִקְרַת-עֵרֶךְ בִּינִיָּהֶם... הֵם גִּיּוּזִים עַל-יָדָהּ, וְאִינָם מְנִיחִים (לָהּ)... לְצֵאת מִשֶּׁם כָּלֵל... (וְכָל) כּוֹנְתָם לְטִמְאָה בְּכָל הַבָּא לְיָדָם, (כְּדִי) שֶׁתִּשְׁאָר תְּמִיד בְּיָדָם... לָכֵן, כְּשִׁרְוֹאִים אֵיזָה מְקוּם פְּגוּם עַד מְאֹד, הֵם נוֹתְנִים שֶׁם אוֹתָהּ נִשְׁמָה, וּמְנִיחִין (לָהּ) לְצֵאת, כְּדִי שֶׁתִּתְקַלְקַל (שֶׁם יוֹתֵר) מִמָּה שֶׁהִיָּתָה, וְתַחֲזוֹר אֲלֵיהֶם יוֹתֵר פְּגוּמָה מִבְּרַאשׁוֹנָה, כְּדִי שֶׁתַּעֲמוּד בִּיּוֹדֵיהֶם יָמִים רַבִּים...".

מִבִּיאוֹר דְּבָרֵי הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הָאֵרִיזוֹ"ל אָנוּ לְמַדִּים, שֶׁכְּאִשֶׁר יֵשׁ נִשְׁמָה קְדוּשָׁה וַיִּקְרַת-עֵרֶךְ בַּתּוֹךְ כּוּחוֹת הַטּוֹמְאָה, הֵם גִּיּוּזִים מִמֶּנָּה, וְאִינָם מְרַפִּים מִמֶּנָּה, כִּי הִיא חַיּוּתָם. וְכְּאִשֶׁר הִיא צְרִיכָה לְרַדַּת מִהַשְּׁמִים אֶרְצָה, מִיָּד קָמִים הַשְּׁטָן וְכָל כּוּחוֹת הַרַע עִמּוֹ, וּמְקַטְרָגִים וְעוֹשִׂים רַעַשׁ גְּדוּל בְּשָׁמַיִם, כְּדִי שֶׁנִּשְׁמָה יִקְרַת-עֵרֶךְ זֶה לֹא תִרְדָּ. אָבֵל כְּשִׁרְוֹאִים כּוּחוֹת הַרַע אֱלוֹ שֶׁנִּשְׁמָה זֶה צְרִיכָה לְרַדַּת בְּמְקוּם "פְּגוּם" שֶׁל זִיוּג אִסוּר (כְּמוֹ לוֹט וּבְנֹתָיו, אוֹ יְהוּדָה וְתִמְרָ כְּלָתוֹ), הֵם מְנִיחִים לָהּ לְרַדַּת כְּדִי שֶׁתִּתְקַלְקַל, וְכִּי תַחֲזוֹר אֲלֵיהֶם פְּגוּמָה עוֹד יוֹתֵר, וְעַל-יָדֵי כֶּף תְּהִיָה לָהֶם יוֹתֵר אָחִיזָה בְּנִשְׁמָה זֶה.

וְעַל-כֶּף שׁוֹאֵל ה'"שִׁפְתֵי כַהֵן": מְדוּעַ עֲשָׂה הַקֵּב"ה כֶּךָ? מְדוּעַ אוֹתָן נִשְׁמוֹת קְדוּשׁוֹת יוֹרְדוֹת בְּמְקוּם שְׁנַרְאָה, כְּבִיכּוֹל, פְּגוּם? וּמְשִׁיב וְעוֹנָה ה'"שִׁפְתֵי כַהֵן": אֵלָּא, כָּל זֹאת עֲשָׂה ה', כְּדִי שֶׁיָּבוֹא מְלָךְ הַמְּשִׁיחַ בְּהִיסָח הַדַּעַת, וַיִּסִּיחַ הַשְּׁטָן דַּעַתוֹ, וְלֹא יִקְטְרַג הַמְּקַטְרָג. שָׁכֵן, דַּעַת הַשְּׁטָן הִיא שֶׁהַמְּשִׁיחַ לֹא יָבוֹא בְּצוּרָה כְּזֹאת, מְזִיוּג אִסוּר, אֵלָּא בְּדֶרֶךְ שֶׁל קְדוּשָׁה, וְלָכֵן מְרַפָּה הוּא מְאֹתָהּ נִשְׁמָה קְדוּשָׁה, וּמְנִיחָהּ כְּדִי שֶׁתִּרְדָּ אֶרְצָה.

וְהִנֵּה, לְפִי מָה שֶׁבְּאֵרְנוּ, נִרְאָה שְׁדוּקָא כְּאִן מְגָלָה לָנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה אֶת סוּד לִידַת הַמְּשִׁיחַ בְּדֶרֶךְ עֲקָלְתוֹן, דּוּגְמַת יְהוּדָה וְתִמְרָ. וְהַעֲנִין הוּא עַל-פִּי מָה שֶׁמְצִינּוּ בְּגִמְרָא (יְבֻמוֹת עו'), שֶׁכְּאִשֶׁר דָּוִד הַקָּטָן (שְׁעָדִין לֹא הִיָּה

(מפורסם), התכוונן לצאת למלחמה כנגד גולית הפלישתית, שהכל פחדו ממנו, הלביש שאול המלך את מדיו שלו לדוד, כפי שכתוב (שמואל א' יז, לח): "וילביש שאול את דוד מדיו ונתן קובע נחשת על ראשו וילביש אתו שריון". והנה זה פלא: למרות ששאול המלך היה משכמו ומעלה גבוה מכל העם, ואילו דוד היה נער קטן, התאימו בגדי המלוכה של שאול המלך התאמה נפלאה ומדויקת על דוד. כשראה כף שאול המלך – נבהל, וראה בכך סימן שדוד נועד לגדולות ולנצורות, והוא זה שיקח ממנו את המלכות. כפי שאמר לו שמואל הנביא, אחרי שנכשל במלחמת עמלק, כאשר לא מלא אחר ציווי ה', וחמל על אגג (שמואל א' טו', כח): "ויאמר אליו שמואל קרע ה' את ממלכות ישראל מעליך היום ונתנה לרעה הטוב ממך", ולכן – "...כראות שאול את דוד יצא לקראת הפלישתית אמר אל אבנר שר הצבא בן מי זה הנער?" – ומפרשת שם הגמרא, שעיקר שאלתו של שאול היתה, האם דוד הוא מבני בניו של פרוץ בן יהודה. שאז, סימן הוא שעתיד הוא למלוך על ישראל, כפי שכתוב (בבא בתרא ק): "שהמלך פורץ לעשות לו דרך, ואין ממחין בידו) – אין מי שיתנגד לו".

ויש לבאר ענין זה ("שהמלך פורץ לעשות לו דרך..."). שכן נשמה קדושה כזו של דוד המלך והמשיח היתה סגורה בבריח ובמנעול אצל החיצונים בסדום ובמואב. ולכן, כדי שנשמה זו תצא מידם, ותולד בעולם הזה, היתה צריכה לפרוץ את גדר הקליפה כדי להגיע לצד הקדושה. וזה שרמזו חז"ל: "המלך פורץ לעשות לו דרך". כלומר, מלך המשיח פורץ את גדר הקליפה/הטומאה, כדי לעשות לו דרך לצד הקדושה, על-ידי שמערים על החיצונים, "ואין ממחין בידו". (וזהו שכתוב: "ותאמר מה פראת עליך פרוץ ויקרא שמו פרוץ")

(על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"וישב יעקב בארץ מגורי אביו..." (לז', א')

אמרו רבותינו במדרש: "וישב יעקב" זה שכתוב באיוב (ג', כו): "לא שלותי, ולא שקטתי, ולא נחתי, ויבא רוגזו". "לא שלותי" – מעשו, "ולא שקטתי" – מלבן, "ולא נחתי" – מדינה, "ויבא רוגזו" – בא עלי רוגזו של יוסף. ה"נחל קדומים" אומר, שארבע צרות אלה של יעקב רמוזים במלה "וישב": האות השניה של יוסף היא ו', האות השניה של דינה היא י', האות השניה של עשו היא ש', והאות השניה של לבן היא ב', וכך מתקבלת המלה "וישב".

"ויקחו את כתנת יוסף וישחטו שעיר עזים ויטבלו את הכתנת בדם" (לז' לא')

השל"ה הקדוש מבאר (וישב), שכתנת הפסים שעשה יעקב ליוסף היא בבחינת "כתנת אור" שלבש אדם הראשון קודם חטא עץ הדעת...

ולכן אומר השל"ה על הכתוב: "ויקחו את כתנת יוסף וישחטו שעיר עזים ויטבלו את הכתנת בדם", שהאות א' של "אדם" רומזת ל"כתנת אור", ועל-ידי שחטא אדם הראשון נסתלקה האות א' מן האדם, ונשאר דם, שהוא רמז על שפיכות דמים (=שהיא גזירת המיתה שירדה לעולם בעון חטא עץ הדעת).

והנה, אמרו חז"ל, שיעקב אבינו היה גלגולו ותיקונו של אדם ראשון, כפי שמבאר האריז"ל (שער הפסוקים, ויגש), על-פי הזהר, שיעקב אבינו היה תיקונו של אדם הראשון, וכפי לשונו הקדושה: "דהא יעקב דוגמא דאדם הראשון הוה, דיעקב שופריה דאדם הראשון הוה" (=יעקב היה כעין וכדמות אדם הראשון).

ועוד מבואר בזהר הקדוש (תולדות קמב), שבגדל קדושתו זכה יעקב ללבוש "כתנת אור". ועל-כך נאמר, כאשר קבל את הברכות מיצחק אביו (בראשית כו', כו): "וירח את ריח בגדיו", שהריח יצחק אביו את ריח הקדושה בבגדי יעקב אבינו, שהיו בבחינת "כתנת אור".

לפי זה, אומר השל"ה הקדוש, שכתנת הפסים שעשה יעקב ליוסף בנו היא בבחינת "כתנת אור", ועל-ידי שהפשיטו את יוסף מכתנת הפסים, גרמו בכך לסילוק אות א' של אדם, ונשאר רק דם. "כי אם זכרתני אתך כאשר ייטב לך ועשית נא עמדי חסד והזכרתני אל פרעה" (מי, יד)

אחד מתסדי האדמו"ר רבי דוידל מטולנה, התאונן פעם באזני רבו על קשי מצבו הכלכלי בזמן האחרון. "אני ממש סובל מחרפת-רעב" – קרא החסיד בהתרגשות – "אילו היתה לי פרנסה ברוח, הייתי עובד את ה' מתוך הרחבת הדעת (=ללא דאגות)" לאחר השמעת דברי תרעומת נוספים על מצוקת בני ביתו, סיים החסיד בהרמת קול, ואמר: "מדוע אין הקב"ה בוטח בי? ינסה נא אותי במתן פרנסה ברוח, וינכח במידת חסידותי וצדקותי!" השיב רבי דוידל לאותו חסיד: "בסוף פרשת 'וישב' אומר רש"י, על המדרש שיוסף נענש בישיבה נוספת של שנתיים ימים בבית הסוהר, על שלא גלה את מלוא בטחונו בה', אלא השליך יתרו על שר המשקים, שהוא בשר נדם. ואם כך, וכן תמותה אינו יכול ואינו רשאי לבטוח בבן אדם אחר, אתה רוצה שרבונו של עולם, הקב"ה בכבודו ובעצמו, יבטח בך – בבן אדם...?! " שבת שלום וחס אורים שמח לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֹּשֶׁב

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֹּשֶׁב

עַרְב שַׁבַּת כ' כֶּסֶלּוֹ תַשַּׁע"ח (8.12.17) bnei-zion.com ר"ת 17:35 יְצִיאַת הַשְּׁבֵט: 17:14

הַפְּטָרָה: "כֹּה אָמַר ה'" לְעִילּוּי נִשְׁמַת יוֹסֵף בֶּן לֵאָה וַיַּעֲקֵב גַּבְאִי ת.נ.צ.ב.ה (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"רַב יִרְמְיָה אָמַר: הַרְוֵאָה נַר שֶׁל חֲנוּכָּה צָרִיךְ לְבָרֵךְ"

הַאֲדַמוּ"ר מֶרֶן מַהֲרִי"ד מְבַעֲלָזָא זִיע"א אוֹמֵר: הֲלֹא מְצִינוּ דְבַר פְּלֵא בְּחֲנוּכָּה, שְׁלֹא מְצִינוּ בְּשָׂאֵר הַמְצוֹת, כְּמַבּוֹאֵר בְּגִמְרָא (שַׁבַּת כג'): "...רַב יִרְמְיָה אָמַר: הַרְוֵאָה נַר שֶׁל חֲנוּכָּה צָרִיךְ לְבָרֵךְ". דְּהֵינּוּ, ש"לֹא רַק מִי שְׁמַדְלִיק אֶת הַחֲנוּכָּה מְבָרֵךְ, אֲלֵא גַם הַרְוֵאָה נַר חֲנוּכָּה מְבָרֵךְ"

וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִין זֶה. שְׁפֹן, מְדוּעַ רַק עַל רֵאִית הַנֵּר צָרִיךְ לְבָרֵךְ?

וּבֵאֵר מֶרֶן הַאֲדַמוּ"ר בְּדַבְרֵי קוּדְשׁוֹ וְאָמַר, שְׁנֵם הַשְּׁמֶן שֶׁהָיָה בְּמִקְדָּשׁ רוֹמְזוּ עַל קְדוּשַׁת יוֹסֵף הַצַּדִּיק, עַל-פִּי הַמְּבּוֹאֵר בִּירוּשָׁלַיִם (פְּלָאִים פ"ה, ה"ו): "אֲשַׁתְּךָ כְּגַפְּן פּוֹרְיָה בִּירְכַתִּי בֵּיתְךָ בְּנִיךְ כְּשֶׁתִּילִי זֵיתִים סָבִיב לְשִׁלְחָנְךָ. מַה זֵיתִים אֵין בְּהֵם הִרְכָּבָה, אִף בְּנִיךְ לֹא יָהָא בְּהֵן פְּסוּלָת". כְּלוּמַר, צָרִיךְ אִישׁ יִשְׂרָאֵל לְשַׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁתוֹ, שְׁלֹא לְהַתְּחַבֵּר אֲפִילוֹ בְּמַחְשְׁבָתוֹ עִם דְּבָרִים שְׁמֻנְגָדִים לְקְדוּשַׁת יִשְׂרָאֵל (לְלַכֵּת וּלְהַתְּחַבֵּר, חֲלִילָהּ, אֵל נְשִׁים אַחֲרוֹת/נוֹכְרִיּוֹת).

וּכְפִי שְׁכַתּוּב בְּמִדְרָשׁ (מִדְרָשׁ רַבָּה שְׁמוֹת לו', א'): "וְאֵתָה תְּצוּהָ, הֲדָא הוּא דְכַתִּיב (=זֶהוּ שְׁכַתּוּב) (בִּירְמְיָה יא) 'זֵית רַעֲנָן יִפָּה פְּרִי תֵאֵר קָרָא ה' שְׁמֵךְ'... מַה רָאָה (הַנְּבִיא) יִרְמְיָה לְמִשׁוֹל אֲבוֹתֵינוּ כְּזֵית? אֲלֵא, כָּל הַמְּשַׁקֵּין מֵתְעַרְבִים זֶה בְּזֶה, וְהַשְּׁמֶן אֵינוֹ מֵתְעַרֵב, אֲלֵא עוֹמֵד. כִּךָּ יִשְׂרָאֵל אֵינָם מֵתְעַרְבִים עִם עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, שְׁנֵאָמַר (דְּבָרִים ז'): 'וְלֹא תִתְחַתֵּן בְּס' (=בְּגוֹיִים)... (דְּהֵינּוּ, שְׁאֲסוּר לְהַתְּעַרֵב עִם נְשׁוֹת הַגּוֹיִים).

(וְרֵאִוִי לְהַבִּיא גַם אֶת דְּבָרֵי ה' פְּרָדֵס יוֹסֵף" (נח ח, יא: בְּשֵׁם "רַבִּיד הַזֶּהב"), שְׁשָׂאֵל, מְדוּעַ הַיּוֹנָה שְׁשָׁלַח נֹחַ לְרֵאוֹת הָאֵם "קָלוּ הַמַּיִם" הַבִּיאָה לְאַחַר הַמַּבּוּל דּוֹקָא עֲלֵה זֵית, וְלֹא עֲלֵה מֵעַץ אַחֲרָ? וּבֵאֵר שֵׁם עֲנִין זֶה וְאָמַר, שֶׁהֵנָּה יָדוּעַ שְׁדוּר הַמַּבּוּל הַשְּׁחִיתוֹ בְּעוֹן הָעֲרִיּוֹת, לְדַבֵּק מִין בְּשֵׁאִינוֹ מִינוֹ. וְכֵן, בּוֹדָאֵי הִרְכִּיבוּ גַם אֵילָנוֹת בְּמִין בְּשֵׁאִינוֹ מִינוֹ. עַל-כֵּן נִעְקְרוּ וְנִמְחָחוּ בְּמַבּוּל כָּל הָאֵילָנוֹת גַּם כֵּן. אֲבָל זֵית, שְׁכַאֲמוֹר אֵינוֹ מְקַבֵּל הִרְכָּבָה, לֹא הַשְּׁחִית. עַל-כֵּן לֹא נִעְקַר וְלֹא נִמְחָח בְּמַבּוּל. וְלִכֵּן הַבִּיאָה הַיּוֹנָה רַק מֵעַץ הַזֵּית, וְלֹא מֵאֵילָנוֹת אַחֲרִים, שְׁכַאֲמוֹר נִמְחָחוּ בְּמַבּוּל).

וְהֵנָּה עֲנִין זֶה שְׁצָרִיךְ אִישׁ יִשְׂרָאֵל לְשַׁמּוֹר עַל עֲצֻמוֹ שְׁלֹא לְהַתְּעַרֵב עִם נְשׁוֹת הַגּוֹיִים, מְצִינוּ אֲצֵל יוֹסֵף הַצַּדִּיק, כְּמוֹ שְׁמַבּוֹאֵר בְּמִדְרָשׁ (וַיִּקְרָא רַבָּה לְב', ה'): "יוֹסֵף יָרַד לְמִצְרַיִם וְגָדַר עֲצֻמוֹ מִן הָעֲרִיּוֹה (=זְנוּת, זִימָה), וְנִגְדְּרוּ יִשְׂרָאֵל בְּזִכּוֹתוֹ. אָמַר ר' חֵיָא בַר אֲבָא: כְּדָאִי (=טוֹב) הָיָה גְדוּר עֲרִיּוֹה עֲצֻמוֹ, שְׁנִגְאָלוּ יִשְׂרָאֵל עַל-דִּדוּ" (=בְּזִכּוֹת יוֹסֵף נִגְאָלוּ יִשְׂרָאֵל). מְבּוֹאֵר מִכָּאֵן, שְׁיוֹסֵף הַצַּדִּיק סָלַל בְּקְדוּשַׁתוֹ דְּרַךְ לְכָל יִשְׂרָאֵל, שְׁיֻכְלוּ לְעַמּוֹד בְּקְדוּשַׁתָּם – וּבְזִכּוֹת זֶה נִגְאָלוּ מִמִּצְרַיִם.

וְעַל-כֵּן שְׁבַח יַעֲקֹב אֲבִינוֹ אֶת יוֹסֵף הַצַּדִּיק, כְּאֲשֶׁר בֵּרַךְ אֶת הַשְּׁבֻטִים (בְּרֵאשִׁית מֹט', כב'): "בֶּן פְּרִת יוֹסֵף בֶּן פְּרִת עֲלִי עֵין בְּנוֹת צְעָדָה עֲלִי שׁוּר". וּמְבּוֹאֵר בְּמִדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה צח, יח): "...בְּשַׁעָה שְׁיַצֵּא יוֹסֵף לְמַלּוּךְ עַל מִצְרַיִם, הָיוּ בְּנוֹת מְלָכִים מְצִיצוֹת עֲלָיו דְּרַךְ הַחֲרָכִים, וְהָיוּ מְשֻׁלְכּוֹת עֲלָיו... נְזַמִּים וְטַבְּעוֹת, כְּדִי שְׁיִתְּלָה עֵינָיו וַיִּבֵּיט בָּהֶן. אִף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הָיָה מִבֵּיט בָּהֶן".

וּבְגִמְרָא (בְּרֵכּוֹת כ') לְמָדוּ חו"ל מִכָּךְ, שְׁאֵין עֵין הָרַע שׁוֹלְטָת בְּזִרְעוֹ שֶׁל יוֹסֵף: "דְּכַתִּיב: 'בֶּן פְּרִת יוֹסֵף בֶּן פְּרִת עֲלִי עֵין'. אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: אֵל תְּקַרִּי (=תְּקָרָא) 'עֲלִי עֵין', אֲלֵא עוֹלֵי עֵין (=מַעַל שְׁלִיטַת הָעֵין)... (כִּיּוֹן שְׁ) עֵין שְׁלֹא רְצָתָה לְזוֹן (=לְהַנּוֹת) מִמָּה שְׁאֵינוֹ שְׁלוֹ (=מֵאוֹתָן בְּנוֹת מְלָכִים) – אֵין עֵין הָרַע שׁוֹלְטָת בּו".

וּמַעַתָּה יֵשׁ לוֹמַר, שְׁנֵם חֲנוּכָּה, שֶׁהָיָה כִּידוּעַ דּוֹקָא בְּשְׁמֶן שְׁאֵינוֹ מֵתְעַרֵב עִם מְשַׁקִּים אַחֲרִים, רוֹמְזוּ עַל קְדוּשַׁת יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שְׁלֹא הַתְּעַרֵב עִם נְשׁוֹת הַגּוֹיִים, וְגָדַר עֲצֻמוֹ מִן הָעֲרִיּוֹה (=זְנוּת, זִימָה), וְגַם שְׁמַר עַל עֵינָיו וְלֹא פָּגַם בָּהֶן, לְהַסְתַּפֵּל וְלְזוֹן מִמָּה שְׁאֵינוֹ שְׁלוֹ. עַל-כֵּן תִּקְנּוּ לָנוּ חו"ל, שֶׁהַרְוֵאָה נַר חֲנוּכָּה מְבָרֵךְ, לְרַמּוֹז שֶׁהַרְוֵצָה לְהַדְּבִיק בְּקְדוּשַׁת יוֹסֵף הַצַּדִּיק, יִסְתַּכַּל בְּעֵינָיו רַק בְּדַבְרֵי קְדוּשָׁה, כְּמוֹ נְרוֹת חֲנוּכָּה, שְׁיֵשׁ בָּהֶם קְדוּשָׁה, כְּפִי שְׁכַתּוּב: "הַנְּרוֹת הֵלְלוּ קֹדֶשׁ הֵם".

והנה, מאחר ושרש קדושתו של יוסף הצדיק היה בשמירת העינים, השתדלו היונים בכל כוחם לטמא את עיניהם של ישראל בראיות אסורות, ובכך לטמא את מחשבותיהם של ישראל, שלא יוכלו לעמוד בקדושתם. (וזהו שכתוב בגמרא (שבת כא): "כשנכנסו היונים להיכל" – כשנכנסו וחדרו בגדל טומאתם לתוך המזבח של כלל ישראל, שהוא בבחינת היכל – "טמאו את כל השמנים שבהיכל" – דהינו, טמאו את "השמנים" – החכמה והמחשבות של ישראל, שנמשלו לשמן)

על-כן, מאחר והיונים הרשעים התכוננו להחשיך ולפגום בקדושת העינים של ישראל, כמו שמוכח במדרש: "וחשך – זה גלות יון, שהחשיכה עיניהם של ישראל". התיקון לכך הוא, כמו שהבאנו שבחנופה צריך להסתפל בנרות החנופה, שעל-ידי זה יש תיקון למי שפגם בעינים בראיות אסורות. שכן, מאור נרות חנופה נמשכת קדושת יוסף הצדיק, לעיניהם של ישראל. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) וראוי להוסיף ש"יון" הם אותיות "נוי", שפירושו יופי. שכן, כל חפצם של היונים היה ליופי הגוף ותאותיו. (היונים כידוע הם מבני בניו של יפת בן נח, ככתוב (בראשית י, ב): "בני יפת גמר ומגוג ומדי ויון..."). ו"יפת" מורה על יופי/נוי, שכל מהותם היא רק כדי ל"התיפות" (=ליופי הגוף).

ואילו יוסף הצדיק, בגדל קדושתו, מבטל את קליפת טומאת/תאות יון. שכן, אם נוסף צ', הרומזת (לצדקו של יוסף הצדיק) למלה "יון", נקבל "ציון", שהוא גמטריה של "יוסף". וכן תמצא ש"אנטיוכס" בגמטריה "יוסף". וכן "מלך יון" בגמטריה "יוסף". וזאת, כדי ללמדנו, שיוסף, בקדושתו ובשמירת העינים שלו, מבטל את קליפת יון הטמאה. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"וישראל אהב את יוסף מפל בניו כי בן זקנים הוא לו ועשה לו כתנת פסים"

על הכתוב, "ועשה לו כתנת פסים", אומרים חז"ל: "פסים" הוא על שם צרותיו של יוסף, שנמכר ל- פוטיפר, סוחרים, ישמעאלים, מדינים – ראשי תיבות "פסים". ועל-כך אמר המגיד הירושלמי הגה"צ רבי שלום שבדרון זיע"א: הנה, הרבה פעמים אנו מקנאים, וחושבים כי לשני יש יותר מאיתנו. והרבה פעמים אנו חולמים להגיע לעשר של השני, ורוצים להיות במעמדו. אבל אנו לא יודעים כי לכל אחד יש את ה"פקלאעה" (=החבילה) שלו. וברוב המקרים אנו מקנאים בזולת, ולא יודעים שבפעם אנו מקנאים בצרותיו של השני.

רוצים לראות דוגמא מוחשית לכך? ראו נא מה שכתוב בפרשתנו: "וישראל אהב את יוסף מפל בניו כי בן זקנים הוא לו ועשה לו כתנת פסים". והרי אותה כתנת פסים, שהיתה הסבה לקנאה של האחים כלפי יוסף, היתה טויה מצרות קשות העתידות לבוא עליו: פוטיפר, סוחרים, ישמעאלים, מדינים – ראשי תיבות "פסים". אך אנשים רואים, ואינם יודעים מה הם רואים... (בענין זה אומר "בעל הטורים", ש"פסים" רומזים על שנות מלכותו של יוסף במצרים. שהרי ידוע שיוסף מלך בגיל 30, ונפטר בגיל 110. הרי לנו 80 שנות מלכות. וזהו שרומזת התיבה "פ-ס-ים" – פ' (=80) שנות מלכות, מתוך "סים" (=110) שנות חייו).

"ותתפשהו בבגדו לאמר שכבה עמי ויעזב בגדו בידה" (לט' יב)

שואלים חז"ל: וכי נסיון בהמי זה נחשב בכלל לנסיון אצל יוסף הצדיק, שהיה בחיר השבטים? ואיך בכלל עלה על הדעת שיוסף הצדיק היה נכשל חלילה בנסיון זה, עד כדי כך שהתורה משבחת אותו על שלא נכשל?

אלא – רואים אנו מכאן, מה גדול כחו של היצר בשעת הפיתוי והנסיון, שאפילו ענק שבפענקים כיוסף הצדיק, היה צריך להתאזר בכח רב בכדי להתגבר על יצרו. שהרי אמרו חז"ל (סכה נב, א'): "כל הגדול מחברו – יצרו גדול הימנו" (=ככל שהאדם גדול בתורה ובמעשים טובים, כך גם גדול היצר הרע שלו, כדי ליצור איוון בין היצר הטוב לבין היצר הרע).

מסופר על הגאון מוילנא, שפעם אמר לו המגיד מדובנא: אני מקנא בך שאין לך יצר רע בכלל. דפק הגאון מוילנא על השלחן ואמר בקול רם: דע לך שהיצר הרע שלי בוער כאש עד לב השמים, ובכל שעה ושעה אני נלחם עמו.

שבת שלום ורג אורים שמח לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּשֶׁב

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּשֶׁב

עַרְב שַׁבַּת כ' כֶּסֶל תשע"ח (8.12.17) bnei-zion.com ר"ת 17:35 יְצִיאַת הַשְּׁבֵט: 17:14

הַפְּטָרָה: "כֹּה אָמַר ה'" לְעִלּוּי נְשִׁמַּת יוֹסֵף בֶּן לֵאָה וַיַּעֲקֹב גַּבְאֵי ת.נ.צ.ב.ה (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"אָמַר ר' יוֹחָנָן: לֹא פָּרַת הַקַּב"ה בְּרִית עִם יִשְׂרָאֵל, אֲלֵא בְּשִׁבִיל דְּבָרִים שְׁבַע־פֶּה"

בספר "בְּנֵי יִשְׁשָׁכָר" מובאים דברי בעל ה"רוקח" (שהיה אחד מבבלי התוספות), האומר, כי חז"ל תקנו להדליק ל"ו (=36) נרות חנכה (36 נרות בכל החג, ללא השמש), כנגד אותו אור ראשון ששמש את האדם הראשון ל"ו (=36) שעות בלבד, כמבואר בירושלמי (ברכות פח): "שְׁלֹשִׁים וְיֵשׁ שְׁעוֹת שִׁמְשָׁה אוֹתָהּ הָאוֹרָה שֶׁנִּבְרָאָה בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן...". ומסיף ואומר הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זיע"א, כי ל"ו (=36) נרות חנכה הם גילוי האור הגנוז שהאיר לאדם הראשון ל"ו (=36) שעות, והוא האור שנגנז בתורה שבעל-פה, שיש בה ל"ו (=36) מסכתות, ובכל חנכה בשעת הדלקת הנרות מתגלה אותו האור הגנוז.

והנה, שנינו (=למדנו) בגמרא (גיטין ס'): "אָמַר ר' יוֹחָנָן: לֹא פָּרַת הַקַּב"ה בְּרִית עִם יִשְׂרָאֵל, אֲלֵא בְּשִׁבִיל דְּבָרִים שְׁבַע־פֶּה, שְׁנֵאמַר: 'עַל פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה פָּרַתִּי אֶתְךָ בְּרִית וְאֵת יִשְׂרָאֵל'". וצריך להבין מדוע דוקא על-ידי התורה שבעל-פה, פָּרַת הַקַּב"ה בְּרִית עִם יִשְׂרָאֵל, ולא על-ידי התורה שבכתב?

ויאר הגה"ק המהר"ל מפראג, בספרו "תפארת ישראל", ואמר: כמו שבתורה שבכתב יש קלף של בהמה טהורה, שעליו נכתב ספר התורה, כך צריכה התורה שבעל-פה "קלף", שעליו היא "תכתב". ובאיזה "קלף" מדובר? – הפה של האדם, העוסק בתורה שבעל-פה (ומטעם זה היא נקראת "תורה שבעל-פה"). ויש לומר שהתורה שבכתב, הפתובה על הקלף מעור של בהמה, עדין אין בה הוכחה מוצקה על הקשר המיוחד שיש לישראל עם אביהם שבשמים, שהרי גם גוי (להבדיל אלף אלפי הבדלות) יכול להחזיק בביתו תורה שבכתב על גבי קלף.

אבל, תורה שבעל-פה, שה"קלף" שלה הוא הפה של ישראל – העוסקים בה, הנה בכך נתיחדו ישראל מכל האומות. שכן, עצם פיהם נעשה "קלף" לתורה שבעל-פה. ועל-כך אמרו חז"ל בגמרא (גיטין ס'): "דְּבָרִים שְׁבַע־פֶּה אֵי אֵתָה רְשָׁאֵי לְאוֹמְרֵן בְּכַתְבֵּי". שכן, עיקר עסק התורה שבעל-פה הוא לזכור את הפה, שיהפוך להיות "קלף" קדוש. ולכן לא פָּרַת הַקַּב"ה בְּרִית עִם יִשְׂרָאֵל – אֲלֵא בְּשִׁבִיל הַתּוֹרָה שְׁבַע־פֶּה.

ועתה, בא וראה דבר פלא: בתורה שבעל-פה יש, כאמור, לו' (=36) מסכתות, כדי לרמוז לנו, שעל-ידי עסק התורה שבעל-פה נעשה איש ישראל "קלף" לתורה, ועל-ידי כך הוא זוכה להפוך את אותיות "לא" (של "ולא אנחנו עמו"), לאותיות "לו" ("לו אנחנו עמו"). ולכן לא פָּרַת הַקַּב"ה בְּרִית עִם יִשְׂרָאֵל, אֲלֵא רַק בְּשִׁבִיל לו' מסכתות. שכן, רק על-ידי לו' המסכתות אפשר להפוך את ה"לא" ל"לו".

יתכן לבאר על-פי זה מה שאמר געים זמירות ישראל (תהילים קיא, י'): "רִאשִׁית חֲכָמָה יִרְאֵת ה'". וזאת, על-פי מה שנפסק להלכה (או"ח סימן לב, ס"ח), שקלף של ספר תורה ותפילין צריך להיות מעובד לשמה (=לשם שמים). לפי זה, גם הפה וגופו של האדם, שהם ה"קלף" של התורה שבעל-פה צריכים להיות מעובדים לשמה. ונראה שהעיבוד של הפה וגוף האדם הוא על-ידי שהאדם ממשיך עליו יראת שמים. וזהו הפירוש: "רִאשִׁית חֲכָמָה – יִרְאֵת ה'" – כלומר, ראשית (=קודם) עסק התורה שבעל-פה צריך "יראת שמים" – שהיא העיבוד של הגוף לשמה. ורק לאחר מכן יוכל האדם לכתוב את התורה שבעל-פה על לוח לבו.

(על-פי האמור, יומתק לנו להבין, מדוע אנו אומרים "מזמור לתודה" דוקא בליל שמיני של חנוכה. שכן, בליל שמיני של חנוכה, לאחר שהדלקנו לו' נרות, שהם כנגד לו' מסכתות, נשלם האור הגנוז של לו' השעות, ועל-ידי כך אנו עתה בבחינת "ולו אנחנו עמו". לכן אנו מזמרים "מזמור לתודה" – שהרי במזמור זה נזכר הפסוק "ולו אנחנו עמו" – כלומר, שעַתָּה אֲנַחְנוּ בְּבַחֲיַנַּת עֲמוֹ שֶׁל הַקַּב"ה).

והנה, כידוע, המנורה בבית המקדש רומזת על התורה, כמו שאמרו חז"ל (ב"ב, כה): "הַרוֹצֵה שִׁיחֲפִים (בתורה) –

יְדָרִים, וְסִימָנָה: מְנוּרָה בְּדָרוּם." (שְׁכָן, הַמְנוּרָה הֵיטָה בְּצַד הַדְרֹמִי שֶׁל בַּיִת הַמִּקְדָּשׁ).

מְבוֹאָר מִכָּאן, שֶׁתְּכִלִּית עֲבוֹדַת הַדְּלָקַת הַמְנוּרָה, שֶׁהֵיטָה בְּצַד דְרוֹם, הִיא לְהַמְשִׁיךְ/לְהוֹרִיד אֶת אֹר הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל.

לְכֵן, הָרוּצָה לְהַחֲכִים בַּתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה, "יְדָרִים" – דְּהֵינּוּ, יְכוֹן אֶת לְבוֹ לְצַד דְרוֹם אֶל הַמְנוּרָה, כְּדֵי לְמַשׁוֹךְ אֶת אֹר הַתּוֹרָה. עַל-כֵּן, אֹמֵר ה' חֲתָם סוּפֵר", צוֹרֵת הַמְנוּרָה בְּמִקְדָּשׁ רְמִזָּה עַל הַתּוֹרָה שְׁבַע-פֶּה.

שְׁכָן, בְּמְנוּרָה הָיוּ כִּידוּעַ שְׁבַע קָנִים: קָנָה אֶחָד, הַמִּרְכְּזִי שֶׁבְּמְנוּרָה (הוּא הָאֲמָצְעִי), וּמִמֶּנּוּ הָיוּ יוֹצְאִים שֵׁשׁ קָנִים, שְׁלֹשָׁה קָנִים מִצַּד זֶה, וְשְׁלֹשָׁה קָנִים מִצַּד זֶה. שֵׁשׁ קָנִים אֵלוּ רְמִזוּ עַל הַתּוֹרָה שְׁבַע-פֶּה, שֶׁהִיא כְּלוּלָה כִּידוּעַ מִשֵּׁשׁ סְדָרִים (זָרְעִים, מוֹעֵד, נְשִׁים, נְזִיקִין, קְדָשִׁים, טְהָרוֹת). וְאֵילּוּ הַקָּנָה הָאֲמָצְעִי, הַמִּרְכְּזִי שֶׁבְּמְנוּרָה, רִמְזוּ עַל יְרֵאת שָׁמַיִם. וְלָכֵן צִוָּה הַקֵּב"ה: "אֵל מוֹל פְּנֵי הַמְנוּרָה יֵאִירוּ שְׁבַעַת הַנְּרוֹת" – כְּדֵי לְלַמְּדֵנוּ שֶׁתְּכִלִּית הַלִּימוּד שֶׁל הַתּוֹרָה שְׁבַע-פֶּה הוּא "אֵל מוֹל פְּנֵי הַמְנוּרָה" – אֵל מוֹל הַנֵּר הַמִּרְכְּזִי, הָרוֹמֵז עַל יְרֵאת שָׁמַיִם. כְּלוּמָר, הַלִּימוּד שֶׁל הַתּוֹרָה שְׁבַע-פֶּה הוּא כְּדֵי לְהַגִּיעַ לְיְרֵאת שָׁמַיִם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים קי"א, י'): "רְאֵשִׁית חֲכָמָה – יְרֵאת ה'".

נִמְצְאוּ לְמִדֵּים מְדַבְּרֵי ה' חֲתָם סוּפֵר" יְסוּד גְּדוֹל, וְהוּא: עֲבוֹדַת הַדְּלָקַת הַמְנוּרָה הֵיטָה כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ/לְהוֹרִיד עַל יִשְׂרָאֵל יְרֵאת שָׁמַיִם עִם הַתּוֹרָה שְׁבַע-פֶּה. שֶׁהָרִי, כְּאִמּוֹר, הַקָּנָה הָאֲמָצְעִי רִמְזוּ עַל יְרֵאת שָׁמַיִם, וְשֵׁשׁ הַקָּנִים הָאֲחֵרִים רִמְזוּ עַל שֵׁשׁ סְדָרֵי מִשְׁנָה, הַכּוּלָּלִים אֶת כָּל הַתּוֹרָה שְׁבַע-פֶּה. וּלְפִי מָה שֶׁבְּאַרְנוּ, שְׁנֵי הַדְּבָרִים הַלְלוּ תְלוּיִים זֶה בְּזֶה. שֶׁהָרִי, קוֹדֵם צָרִיךְ יְרֵאת שָׁמַיִם, שֶׁהִיא בְּבַחֲיַנַּת עֵיבוֹד ה' "קִלְפֵּךְ" לְשִׁמָּה, כְּדֵי שֶׁהָאָדָם יִהְיֶה מוֹכֵן לְקַבֵּל עָלָיו אֶת הַתּוֹרָה שְׁבַע-פֶּה.

וְזֶהוּ מָה שֶׁפָּרַשׁ רש"י: "לְהַגִּיד שְׁבָחוֹ שֶׁל אֶהְרֵן שְׁלֹא שָׁנָה". דְּהֵינּוּ, עַל-יְדֵי שֶׁהַדְּלִיק אֶהְרֵן אֶת הַמְנוּרָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, הַמְשִׁיךְ וְהוֹרִיד עַל יִשְׂרָאֵל אֶת יְרֵאת הַשָּׁמַיִם וְאֹר הַתּוֹרָה שְׁבַע-פֶּה, וְעַל-יְדֵי כֵךְ שָׁנָה אֶת הָאוֹתוֹת "לֹא" (שֶׁל "וְלֹא אֲנַחְנוּ עִמּוֹ"), לְאוֹתוֹת "לוֹ" ("וְלוֹ אֲנַחְנוּ עִמּוֹ"). וְזֶהוּ שֶׁפָּרַשׁ רש"י: "לְהַגִּיד שְׁבָחוֹ שֶׁל אֶהְרֵן שְׁ-לֹא שָׁנָה" – שֶׁאֵת הַמְלָה "לֹא" שָׁנָה, וְהַפֶּךְ לְ"לוֹ". עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהֵק פִּינְהָס פְּרִידְמָן) וְיִשְׁמַע רְאוּבֵן וְיִצְחָהוּ מִיָּדָם" – חֲנוּכָה (לוֹ, כֹּא)

עַל הַפְּסוּק שֶׁלְפָנֵינוּ מְצִינוּ מִדְרָשׁ פְּלִיאָה: "הַדּוֹדָאִים (=סוּג צְמַח) נָתַנוּ רִיחַ" – זֶה רְאוּבֵן, "וְעַל פְּתַחֲנוּ כָּל מְגִדִים" (=כָּל טוֹב) – אֵלוּ נְרוֹת חֲנוּכָה. וְתִמְהוּ הַמִּפְרָשִׁים: וְכִי מָה הַקֶּשֶׁר בֵּין רְאוּבֵן לְבֵין נְרוֹת חֲנוּכָה? אֲלֹא שֶׁצָּרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין תַּחֲלִילָה, מִדּוּעַ מִשְׁבַּחַת הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה אֶת רְאוּבֵן, וְכוֹתְבַת עָלָיו: "וְיִשְׁמַע רְאוּבֵן וְיִצְחָהוּ (אֶת יוֹסֵף) מִיָּדָם"? וְהָרִי הוּא זֶה שֶׁעָצַף לְאַחֲיוֹ לְהַשְׁלִיךְ אֶת יוֹסֵף לְבוֹר, שָׁבוּ הָיוּ נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים! וְלְמָרוֹת שֶׁהוּא לֹא יָדַע שֶׁיֵּשׁ בְּבוֹר נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים, מִכָּל מְקוֹם הַתּוֹרָה מְיַחֶסֶת לוֹ (לְרְאוּבֵן) אֶת פְּעוּלַת הַהֲצֵלָה (שֶׁל יוֹסֵף).

וְלְכֹאֲוֹרָה, הָיָה רְאוּבֵן יוֹתֵר לִיחַס אֶת פְּעוּלַת הַהֲצֵלָה לִיהוּדָה, שֶׁעָצַף לְאַחֲיוֹ לְמַכּוֹר אֶת יוֹסֵף לִישְׁמַעֲאֵלִים. וְאֵכֵן, כֵּךְ עָשׂוּ אַחֵי יוֹסֵף – הוֹצִיאוּ אוֹתוֹ מִן הַבוֹר, וּבְכַךְ נִיצַל מִסַּכְּנַת הַמּוֹת שֶׁל הַנְּחָשִׁים וְהַעַקְרָבִים שֶׁהָיוּ בּוֹ. וְהַדְּבָר הַמִּפְלִיא עוֹד יוֹתֵר הוּא, שֶׁלֹּא דִי בְכַךְ שֶׁהַתּוֹרָה לֹא מְיַחֶסֶת אֶת פְּעוּלַת הַהֲצֵלָה לִיהוּדָה, אֲלֹא לְהִיפֶךְ – יְהוּדָה נֶעֱנַשׁ עַל-כֵּךְ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בַּתּוֹרָה: "וַיְהִי בַעַת הַהוּא, וַיִּרְדַּד יְהוּדָה מֵאֵת אַחֲיוֹ", וּפָרַשׁ רש"י: אַחֲיוֹ הוֹרִידוּהוּ מִגְּדוּלְתוֹ עַל(=בְּגִלָּל) הַצָּעֵתוֹ לְמַכּוֹר אֶת יוֹסֵף לִישְׁמַעֲאֵלִים.

אֲלֹא, אֹמְרִים חז"ל, עָצַת רְאוּבֵן לְהַשְׁלִיךְ אֶת יוֹסֵף לְבוֹר, וְאֶפִּילוּ בּוֹר מְלֵא נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים, הֵיטָה אוּלַי סַכְּנָה גּוֹפְנִית לְיוֹסֵף, אֲבָל הֵיטָה בְּטוּחָה מִבַּחֲיָנָה רוּחָנִית. וְכָל כּוֹנֵנוֹ שֶׁל רְאוּבֵן הֵיטָה רַק לְהַרְגִיעַ אֶת הָרוּחוֹת בְּקֶרֶב אַחֲיוֹ, וְלֹאחֵר מִכֵּן לְהַשִּׁיב אֶת יוֹסֵף אֶל אָבִיו. אֲבָל יְהוּדָה, שֶׁהֲצִיעַ לְמַכּוֹר לִישְׁמַעֲאֵלִים, הִיזְרִידִים מְצַרִּימָה (שֶׁהִיא בְּבַחֲיַנַּת "עֲרוֹת הָאֶרֶץ" – אֶרֶץ שְׁמֵלָאָה בְּזִימָה וּבְתוֹעֵבָה), הַכְּנִיסוּ בְּכַךְ לְסַכְּנָה רוּחָנִית חֲמוּרָה מְאֹד. וְיָדוּעַ מֵאִמֵּר חז"ל: "גְּדוֹל הַמַּחְטִיאוֹ יוֹתֵר מִן הַהוֹרְגוֹ" (=אֲדָם הַהוֹרֵג אֶת חֲבֵרוֹ – הוֹרְגוֹ רַק בְּעוֹלָם הַזֶּה, אֲבָל הַמַּחְטִיאוֹ אֶת חֲבֵרוֹ יוֹתֵר גְּרוּעַ, מִכֵּיוֵן שֶׁהוּא מְאֻבָּדוֹ גַּם בְּעוֹלָם הַזֶּה וְגַם לְעוֹלָם הַבָּא). רוֹאִים אָנוּ מִכָּאן, שֶׁהַנְּשִׂמָה – הַרוּחָנִיּוֹת – הִיא הַעֵיקָר, וְהַגּוֹף הוּא הַטָּפֵל לָהּ. וְלָכֵן מְיַחֶסֶת הַתּוֹרָה אֶת הַהֲצֵלָה לְרְאוּבֵן, שֶׁהֲצִיל אֶת יוֹסֵף מִסַּכְּנָה רוּחָנִית, וְלֹא לִיהוּדָה.

וְעַתָּה יוֹבֵן הֵיטָב הַקֶּשֶׁר שֶׁבֵּין רְאוּבֵן לְבֵין נְרוֹת חֲנוּכָה. שֶׁהָרִי בְּחֲנוּכָה אָנוּ מְדַלִּיקִים נְרוֹת כְּזֹכֵר לְנֵס שֶׁנֶּעֱשָׂה לָנוּ מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בְּזִמְנוֹ שֶׁהַיּוֹנִים נִלְחָמוּ נֶגֶד הָעָם הַיְהוּדִי מִלְחָמָה רוּחָנִית. שְׁכָן, הֵם יָדְעוּ שֶׁכָּל כּוֹחוֹ וְעוֹצְמָתוֹ שֶׁל הָעָם הַיְהוּדִי הוּא בְּרוּחָנִיּוֹת – בְּדִיוֹק כְּמוֹ רְאוּבֵן, שֶׁיָּדַע אֶת חֲשִׁבוֹת הַרוּחָנִיּוֹת. וְלָכֵן אֹמֵר הַמִּדְרָשׁ: "הַדּוֹדָאִים נָתַנוּ רִיחַ(=רוּחָנִיּוֹת)" – זֶה רְאוּבֵן (שֶׁעָלָיו נֶאֱמָר "וְיִמְצָא דוֹדָאִים בְּשָׂדֵה") – שֶׁהֲצִיל אֶת יוֹסֵף מִסַּכְּנָה רוּחָנִית. "וְעַל פְּתַחֲנוּ כָּל מְגִדִים" – אֵלוּ נְרוֹת חֲנוּכָה, שֶׁמְנִיחִים אָנוּ עַל "פְּתַחֲנוּ", פְּתַחֵי הַבַּיִת, נְרוֹת שֶׁמְסַמְּלִים אֶת הָעֶרְךָ וְהַעוֹצְמָה שֶׁבְּרוּחָנִיּוֹת, שֶׁהָרִי בְּמִלְחַמַּת הַיּוֹנִים בַּחֲשָׁמוֹנָאִים, נִצְחוּ הַמְעֻטִים וְהַחֲלָשִׁים אֶת הַרְבִּים וְהַחֲזָקִים, בְּזִכּוֹת כּוֹחַ הַרוּחָנִי. שֶׁבַת שְׁלוֹם לְבַיִת יִשְׂרָאֵל!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּשֶׁב

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּשֶׁב

ר"ת 17:35 יְצִיאַת הַשְּׁבֹט: 17:14

bnei-zion.com (8.12.17) ח' תשע"ח

הַפְּטָרָה: "כֹּה אָמַר ה'" לְעִילוּי נִשְׁמַת יוֹסֵף בֶּן לֵאָה וַיַּעֲקֹב גְּבַאי ת.נ.צ.ב.ה (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"הוא (=תמר) מוצאת, והיא שלחה אל חמיה" (לח', כה')

אָמְרוּ חַז"ל (ברכות מג, ב'): "נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש, ואל ילבין (=יביש) פני חברו ברבים". מנלן? (=מהיכן אנו לומדים זאת?) - מתמר (שאחרי שהרתה ליהודה חמיה) נאמר (עליה): "הוא מוצאת (להישרף)". ומפרש רש"י: תמר לא רצתה להלבין את פני יהודה חמיה, ולומר לו: ממך אני מעוברת. אלא אמרה לו: "לאיש אשר אלה לו (הפתילים והחומות), אנכי הרה". אם יודה - יודה, ואם לא - ישרפוני, ולא אלבין פניו. חז"ל דורשים מהמלה "מוצאת", כאילו כתוב "מוצת" (בלי א'), מלשון - "ויצת אש...". כלומר, כמעט והציתו אותה (=שהיתה קרובה לאש), ובכל זאת לא גלתה תמר שיהודה הוא הגורם לדבר, ורק שלחה ברמז, שלאיש אשר הפתילים והחומות שייכים לו - ממנו היא הרה, והיתה מוכנה להישרף, ובלבד שלא לביש אותו. מי יתן, ונלמד גם אנו ממעשה אצילי זה של תמר, לכבד כל יהודי כפי שהוא, ולא לביש אף אדם מישראל.

"ויהי כמשלש חדשים ויגד ליהודה לאמר ונתה תמר כלתך... ויאמר יהודה הוציאוה ותשרף... ותאמר הכר נא למי החתמת והפתילים... ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני כי על כן לא נתתיה לשלה"

על הכתוב, "ויהי כמשלש חדשים", אומר הרה"ק בעל ה"בת עין": כתוב בספרים הקדושים, שחג חנוכה הוא עיקר גמר החתימה של יום הדין, הוא ראש השנה. ועל-כך רמז הכתוב: "ויהי כמשלש חדשים". דהיינו, לאחר שלשה חודשים מיום הדין/ראש השנה (שזהו חודש כסלו, בו חל חנוכה), מגיע המקורג/השטן לפני כסא הכבוד, ואומר לפני הקב"ה: רבוננו של עולם, ונתת תמר כלתך". דהיינו, כנסת ישראל, הנמשלת לתמר, חטאה וקלקלה, והנה גם לאחר כל התפילות וההבטחות של ראש השנה, שוב חזרו וקלקלו בניך. וכאשר שומע הקב"ה, הוא אומר ("ויאמר יהודה" (=הקב"ה, רמז בשם יהודה) אם כך "הוציאוה ותשרף" - שחלילה וחס צריכה כנסת ישראל להיענש בשריפה. (להזכירכם, אסון השריפה בפרמל התרחש ב-א' חנוכה, ומספר הנספים היה 44, כמספר נרות החנוכה. מקרה!)

אולם, כנסת ישראל עונה ואומרת להקב"ה: "הכר נא למי החתמת והפתילים והמטה האלה". דהיינו, למרות עונותינו הרבים, הבט נא וראה, רבוננו של עולם, היש עוד אומה אחת בכל העולם שלאחר כל-כך הרבה שנים שומרת על חג החנוכה בחביבות כה גדולה? הלא בגלל נס פך השמן, שהיה חתום בחומות כהן גדול, אנו ממשיכים להדליק מידי שנה ושנה את נרות החנוכה בהידור רב עם פתילות שמן (וזהו "הכר נא למי החתמת והפתילים"). ועל-כך אומר הקב"ה: "ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני". דהיינו, הקב"ה מכיר בצדקותם של בניו ובטענותיהם, ואומר: "נכון! הצדק עמכם, אני אשם בכך שאתם חוטאים, ומדוע? "כי על כן לא נתתיה לשלה" - שכן, עוד לא הבאתי להם את המשיח, שנקרא שילה, כפי שכתוב (בראשית מט, י'): "לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו עד כי יבא שילה".

"ותתפשוהו (אשת פוטיפר) בבגדו לאמר שכבה עמי ויעזב בגדו בידה וינס ויצא החוצה"

על הכתוב, "ותתפשוהו בבגדו", שואל "כסא הרחמים": מדוע כתוב "ותתפשוהו", ולא "ותאחזוהו"? וכן, מדוע כתוב "בבגדו", ולא כתוב בלבושו או בשמלתו?

אלא, אומר "כסא הרחמים", בשעה שאמרה לו אשת פוטיפר "שכבה עמי", אמר לה יוסף: אסור לנו לבעול בת אל נכר ו-נשג"ז (ראשי תיבות של: נדה, שפחה, גויה זונה). ומי שעושה כן - אין לו חלק לעולם הבא, ושוכב עם אותה אשה בקבר כפלב, וקשור עמה, ואינו זוכה להיכנס למחיצתו שבגן עדן.

והוסיף יוסף ואמר לה: ועתיד הקב"ה לתת לנו מצוה אחת ושמה ציצית, שהיא מעידה על האדם בקבר, אם חטא בעון זה של בת אל נכר ונשג"ז. אמרה לו אשת פוטיפר: מי יודיע לאלהיכם? הרי רק אני ואתה נמצאים פה,

ואין שום איש עִמָּנוּ בְּבֵית... אָמַר לָהּ יוֹסֵף: שׁוּטָה שְׁבַע עוֹלָם!!! הֲלֹא הוּא מִשְׁגִּיחַ בְּעֵלְיוֹנִים וּבַתְּחַתּוֹנִים, שְׁכַתוֹב (יְרֵמְיָה כג', כד'): "אִם יִסְתֵּר אִישׁ בְּמִסְתָּרִים, וְאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה'?" **וְהַצִּיצִית** שְׁעָלֶי הִיא מַעֲיָדָה. וְזֶהוּ שְׁכַתוֹב, "וְתִתְפַּשְׁהוּ בְּבִגְדוֹ", דְּהֵינּוּ, יוֹסֵף תִּפְּשׁ בְּבִגְדוֹ וְהִרְאָה לָהּ אֶת הַצִּיצִית שֶׁהִיְתָה לוֹ. עוֹד אָמַר לָהּ: **תָּךְ** (=480) מַחְנוֹת, כְּמִנְיַן **לִילִית** (=480), שֶׁהִיא אֶשֶׁת הַשָּׁטָן, שׁוֹלְטִים בְּמִי שְׁעוֹשֶׂה **זְנוּת**, וְהוּא יוֹרֵד לַשַּׁחַת (=מְדוֹר בְּגֵיהֶנוֹם, שְׁנִקְרָא "שַׁחַת", כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (תְּהִלִּים נה', כד') "וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרְדִם לְבָאֵר שַׁחַת"). וְזֶהוּ שְׁכַתוֹב: "וְתִתְפַּשְׁהוּ" – אוֹתִיּוֹת **תָּךְ** (=480), וְנִשְׁאָרוֹ אוֹתִיּוֹת **תִּשְׁהוּ** (=גְּמַטְרִיָּה "שַׁחַת", עִם הָאוֹתִיּוֹת). חֲנוּכָּה וּפּוֹרִים – תִּיקוּן שֶׁל הָרְאִיָּה וְהַשְּׁמִיעָה, כְּהַכְנָה לַגְּאוּלָּה

בְּסֹדֵר הַתְּחִנוּן אָנוּ מִתְפַּלְלִים: "הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזַנְךָ וּשְׁמָע. פָּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שׁוֹמְמוֹתֵינוּ" (דְּנִיאל ט', יח) – שִׁיתוּקָן פָּגַם הָרְאִיָּה וּפָגַם הַשְּׁמִיעָה. וְכֵן, בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, שֶׁהִיא מֵעֵין הָעוֹלָם הַבָּא, אָנוּ מִתְפַּלְלִים עַל תִּיקוּן הָרְאִיָּה בְּעֵמִידָה (נוֹסַח אֲשֶׁכְּנֹזִים): "וְעֵינֵינוּ תִרְאִינָה מִלְּכוּתְךָ". וְעַל תִּיקוּן הַשְּׁמִיעָה אָנוּ מִתְפַּלְלִים בְּקְדוּשַׁת מוֹסֵף בְּ"פֶתֶר": "וְיִשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ לְעֵינֵי כָל חַי לְאֹמֶר. הֵן גְּאֻלְתִּי אֶתְכֶם אַחֲרֵית כְּרֵאשִׁית".

וְכַדֵּי לְתַקֵּן עֵינֵי זֶה, שֶׁל הָרְאִיָּה וְהַשְּׁמִיעָה, תִּקְנוּ לָנוּ חו"ל שְׁנֵי מוֹעֲדִים: חֲנוּכָּה וּפּוֹרִים. בְּחֲנוּכָּה אָנוּ אוֹמְרִים בְּהַדְלַקַת הַנְּרוֹת: "הַנְּרוֹת הִלְלוּ קֹדֶשׁ, וְאִין לָנוּ רְשׁוֹת לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם, אֲלֵא לְרְאוֹתָם בְּלִבְד". וְאָמְרוּ חו"ל (שַׁבַּת כג'): "הֲרוֹאֵה נֵר חֲנוּכָּה מִבְּרַךְ". שְׁכֵן, עֵיקַר הַתִּיקוּן בְּחֲנוּכָּה הוּא עַל קְלָקוּל הָרְאִיָּה. וּבְפּוֹרִים, כְּדִי לְתַקֵּן אֶת פָּגַם הַשְּׁמִיעָה תִּקְנוּ לָנוּ חו"ל: "לְשִׁמוֹעַ מִקְרָא מְגִילָה", שְׁצַרִּיךְ לְהַשְׁמִיעַ לְאוֹזְנֵינוּ אֶת הַמְּגִילָה, כְּדִי לְתַקֵּן אֶת בְּחִינַת הַשְּׁמִיעָה. וְכָל זֶה אָנוּ עוֹשִׂים בְּחֻדְשֵׁים שֶׁהֵם לְפָנֵי חֹדֶשׁ נִיסָן, כְּדִי לְהַתְּכוּנֵן לַגְּאוּלָּה הָעֲתִידָה, שֶׁהָרִי אָמְרוּ חו"ל (רֵאשׁ הַשָּׁנָה י"א): "בְּנִיסָן נִגְאָלוּ (מִמִּצְרַיִם), וּבְנִיסָן עֲתִידִים לְהִגְאָל".

"כִּי אַחַת עֶשְׂרֵה זָהָב מְלֵאָה קְטָרֶת"

פַּעַם, כְּאֲשֶׁר נִשְׁאַל הַרְה"ק רַבֵּי צְבִי הִירֵשׁ מִזִּידִיטְשׁוֹב זִיע"א, הֵיכֵן מְרוֹמְזֵת מִצּוֹת הַדְּלָקַת נֵר חֲנוּכָּה בַתּוֹרָה - הַשִּׁיב מִיָּד: לֹא רַק שְׁזָה מְרוֹמְזוּ בַתּוֹרָה, אֲלֵא כְּתוּב בְּמִפּוֹרֶשׁ בַּתּוֹךְ פְּרֻשַׁת הַקְּטוֹרֶת! וְהַמְּשִׁיךְ וְאָמַר הַרְה"ק רַבֵּי צְבִי הִירֵשׁ: וְלֹא רַק שֶׁהִיא כְּתוּבָה שֶׁם בְּהַזְכָּרָה בְּלִבְד, אֲלֵא שֶׁם רְמִזָּה לָנוּ הַתּוֹרָה עַל דִּינֵי נְרוֹת חֲנוּכָּה. הֵא כִּי צָד?

הִנֵּה, בְּכַתּוּב (בַּמִּדְבָּר ז', יד'): "כִּי אַחַת עֶשְׂרֵה זָהָב מְלֵאָה קְטָרֶת". הַתִּיבָה "כִּי" הִיא רֵאשִׁי תִיבוֹת פְּחוֹת **כִּי** (=20) - לוֹמֵר לָנוּ שֶׁמִּצּוֹת הַדְּלָקַת הַנְּרוֹת הוּא לְמַטָּה מֵעֲשָׂרִים אֲמָה. וְאֵילוּ הַתִּיבָה "אַחַת" הִיא רֵאשִׁי תִיבוֹת **אֵי חֵי תִמְנָה**. כְּלוֹמֵר, שֶׁהַהֲלָכָה הִיא כְּבֵית הַלֵּל "מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ" - שֶׁנִּתְחִיל לְהַדְּלִיק מִ-**א** עַד **ח**. וְ"עֶשְׂרֵה" רֵאשִׁי תִיבוֹת "עַד שֶׁתִּכְלֶה רֶגֶל הַשּׁוֹק". "זָהָב" רֵאשִׁי תִיבוֹת זָמְנוּ בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת. "מְלֵאָה" רֵאשִׁי תִיבוֹת מִצּוֹה לְהַדְּלִיק אֶצֶל הַפֶּתַח. "קְטָרֶת" רֵאשִׁי תִיבוֹת קָרוֹב רֹחֵב טַפַּח תְּדָלִיק... וְאָבִיו שָׁמַר אֶת הַדְּבָר

בְּאַחַת הַיְשִׁיבוֹת נִגַּשׁ אֲבָרָךְ אֶחָד אֶל הָרֵב, וְסִפֵּר לוֹ עַל צְרוּתֵינוּ הַפְּלִקְלוֹת הַרְבּוֹת. נִכְמְרוּ רַחֲמֵי הָרֵב עַל אוֹתוֹ אֲבָרָךְ, וְהוּא לָקַח הַלּוֹאֵה גְדוּלָּה מִהִישִׁיבָה, וְנָתַן לְאוֹתוֹ אֲבָרָךְ. אוֹלָם, סִכְמוֹ הֵם, שֶׁהָאֲבָרָךְ יַחְזִיר מִיָּדֵי חֹדֶשׁ סְכוּם מְסוּיָם לְכִיסוּי הַחֹב. וְהִנֵּה, הַיֶּצֶר הָרַע נִכְנָס בְּאוֹתוֹ אֲבָרָךְ, וְלֵאחֶר זָמַן לֹא רֵב הוּא נִעְלָם, וְהוֹתִיר אֶת חוּבוֹ לָרֵב. עִם הַיּוֹדֵעַ הַדְּבָר, מֵהֵר הָרֵב לְסַפֵּר לְאֶשְׁתוֹ הַרְבֵּנִית עַל אוֹתָהּ צָרָה שְׁבָאָה עֲלֵיהֶם. נִזְדַּעְזְעָה הַרְבֵּנִית וּבִקְשָׁה לְדַעַת מִיָּהוּ אוֹתוֹ אֲבָרָךְ שֶׁבָרַח מִבְּלִי לְשִׁלֵּם אֶת חוּבוֹ, הַזְדַּעְזַע הָרֵב וְעָנָה לָהּ: "לֵמָּה אַתְּ צָרִיכָה לְדַעַת? הֲרִי זֶה לְשׁוֹן הָרַע! לֹא אֶסְפֵּר לָךְ מִיָּהוּ אוֹתוֹ אֲבָרָךְ..."

וְהִנֵּה, לְאַחֶר זָמַן מָה הוֹזְמָנָה הַרְבֵּנִית, אֶשֶׁת הָרֵב, לְחַתוּנָה בְּעִיר אַחֲרָת, וּפְגִשָׁה שֶׁם אֶת הָאֲבָרָךְ שֶׁבָרַח וְאֶת אֶשְׁתּוֹ. וּמֵאַחֶר וְלֹא יָדָעָה שֶׁהֵם אֵלוּ שֶׁגָּרְמוּ לָעַל הַחוּבוֹת עַל בְּעָלָהּ, הַחֲלָה כְּהַרְגָּלָה מִחֻבָּקַת וּמְרַעֲפָה מִלִּים טוֹבוֹת בְּשִׁמְחָה רַבָּה עַל אוֹתָהּ אֶשֶׁת אֲבָרָךְ. אוֹתוֹ אֲבָרָךְ וְרַעֲיָתוֹ לֹא הֶאֱמִינוּ לְמַרְאֵה עֵינֵיהֶם. שְׁכֵן, לֹא רַק שֶׁהַרְבֵּנִית לֹא נוֹטְרַת לָהֶם טִינָה, אֲלֵא הִיא עוֹד מְרַעֲפָה עֲלֵיהֶם שִׁמְחָה וְאַהֲבָה. יוֹמִים לְאַחֶר אוֹתָהּ חַתוּנָה הִגִּיעַ אוֹתוֹ אֲבָרָךְ אֶל בֵּית הָרֵב, וּמִסֵּר לוֹ מַעֲטָפָה, שֶׁבָּהּ הָיָה כָּל סְכוּם הַהַלּוֹאֵה שֶׁהוּא חָיָב לוֹ. שָׁאַל אוֹתוֹ הָרֵב: "מִדּוּעַ פִּתְאוֹם הַחֲלָטָה לְהַחְזִיר אֶת הַכֶּסֶף בְּיוֹשֵׁר?" עָנָה לוֹ אוֹתוֹ אֲבָרָךְ: "כְּאֲשֶׁר רְאִינוּ, אָנִי וְרַעֲיָתִי, בְּחַתוּנָה אֶת הַרְבֵּנִית, חֲשַׁבְנוּ שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת לְבִישׁ אוֹתָנוּ עַל אוֹתוֹ מַעֲשָׂה מְכּוּעֵר שֶׁעֲשִׂינוּ. אֲבָל לִיחַס כְּזֶה נִפְלָא שֶׁנִּתְנָה לָנוּ הַרְבֵּנִית לֹא צִיפִינוּ, וְלָכֵן הַחֲלָטָנוּ לְהַחְזִיר אֶת הַכֶּסֶף".

"אוֹלָם" - הוֹסִיף אוֹתוֹ אֲבָרָךְ - "יֹאמֵר לִי הָרֵב, אֵיךְ יִכּוֹלָה הִיְתָה הַרְבֵּנִית בְּאוֹתָהּ חַתוּנָה, לְהַתְּאָפֵק וְלֹא לוֹמֵר מְלָה אוֹ לְכַעוֹס, עַל שֶׁבְּרַחֲמֵי בְּלִי לְשִׁלֵּם אֶת הַכֶּסֶף לָרֵב..."

שַׁבַּת שְׁלוֹם וְחַג אוֹרִים שְׁמַח לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

16:03: **פְּנִיֹּט הַשַּׁבָּת**

פְּרֻשֵׁת הַשָּׁבוּעַ: וַיֵּשֶׁב

ר"ת 17:35 **יְצִיאַת הַשַּׁבָּת**: 17:14

bnei-zion.com (8.12.17) **ח' פְּסִילוֹ תשע"ח**

הַפְּטָרָה: "כֹּה אָמַר ה' " לְעִילוּי נְשִׁמַת יוֹסֵף בֶּן לֵאָה וַיַּעֲקֹב גַּבְאֵי ת.נ.צ.ב.ה. (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֵּרָא חָם אָבִי כְנַעַן אֶת עָרוֹת אָבִיו וַיֵּגַד לְשָׁנֵי אָחִיו (=שם וַיַּפֵּת) בַּחוּץ" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן)

בספר "שם משמואל" מובא רעיון נפלא בשם אביו, בעל "אבני נזר", על מצות חג החנוכה, וזהו תוכן דברי הקדושים: בחנוכה יש שתי מצות – א) נרות. ב) הלל והודאה. והנה ידוע שהדלקת אור הנר בחנוכה היא מצוה שרואים בעין, והלל והודאה שאנו אומרים הן מצות שמקיימים בפה.

וימשיך ואומר ה"שם משמואל" ששתי מצות (נרות הלל והודאה) הם כנגד פגם העינים ופגם הפה של חם, בנו של נח, כאשר נח אביו שתה יין ונרדם.

וכמו שכתוב בתורה על פגם העינים של חם: "וַיֵּרָא חָם אָבִי כְנַעַן אֶת עָרוֹת אָבִיו", ועל הפגם בקדושת הדיבור שלו: "וַיֵּגַד לְשָׁנֵי אָחִיו (=שם וַיַּפֵּת) בַּחוּץ". ואם כך, נמצא אפוא, שיפת (אחיו של חם) לא השתתף כלל במעשיו של חם, אלא להיפך – הוא השתתף עם אחיו שם, כדי לכסות את ערות אביו, כמו שכתוב: "וַיִּקַּח שֵׁם וַיַּפֵּת אֶת הַשְּׂמֵלָה... וַיִּכְסּוּ אֶת עָרוֹת אֲבֵיהֶם". כיון שפך, ויפת לא פגם בראיה ובדיבור כמו שפגם חם, יש לו את הזכות של העינים והפה.

והנה, היונים הם מבני יפת, כמו שכתוב: "בְּנֵי יַפֶּת גִּמְרָ וּמְגוּג וּמְדֵי וַיֵּן...". וכיון שהיתה בידם זכותו של יפת אביהם, שלא פגם בעינים ובפה, לכן זכו למלוך ולשלוט בעולם.

אולם, כאשר גברו עליהם החשמונאים, לקחו החשמונאים זכות זאת של היונים בני יפת, כדי לעבוד את ה' בקדושת העינים ובקדושת הפה ביתר שאת וביתר עז.

לכן כנגד זה תקנו חז"ל בחנוכה שני ענינים, כדי לקדש את העינים והפה: מצות הדלקת נרות חנוכה לקדש את העינים – הנרות הללו קדש הם, ואין לנו רשות להשתמש בהם, אלא לראותם בלבד" (מתוך ברפת הדלקת נר חנוכה). ומצות הלל והודאה – כדי לקדש את הפה בהלל ובהודאה לה'.

ולכן, כיון ששתי פעולות אלו הן שרש לכל התורה כלה חייב כל אדם מישראל בשמירת קדושת העינים והפה. ודוקא על-ידי קדושת העינים והפה זוכה האדם להשגות ולסודות התורה. (וראו להביא כאן את דברי האר"ל (ע"ח שער ט' פא), כי "עין" בגימטריה 130, ולכן פעמים "עין" הם 260, בדיוק עשר פעמים שם "הויה" (26). אם כך, נמצא כי המקדש את שתי עיניו, ולא מסתפל על נשים, זוכה שמאירים בו י' (עשר) פעמים שם "הויה". ואילו הפוגם חלילה בקדושת העינים הרי הוא פוגם ב-י' (עשר) פעמים שם "הויה".)

ויש לומר, שמטעם זה זכה משה רבנו, עליו השלום, למסור את התורה לישראל. וזאת, בגלל שהתקדש בעינים ובפה: בעינים כתוב (שמות ג', ו'): "וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרָא מַה־בֵּיט אֶל הָאֱלֹהִים". ואמרו חז"ל (ברכות ז') כי בשכר "כי ירא מהביט אל האלהים", זכה משה ל"תמונת ה' יפיט". ובדיבור כתוב (שמות ד', י'): "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל ה': בֵּי אֲדָנָי, לֹא אִישׁ דְּבָרִים אֲנִכִּי...". ובזכות זה זכה להיות איש דברים ולמסור את התורה בדיבור לכל ישראל, כמו שכתוב: "אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל...". (ויש להוסיף פרפרת, ש-ב' פעמים "עין" (=260) עם "פה" (=85) הוא גמטריה "משה" (=345) – לרמוז לכל, שבשני איברים אלו התקדש משה במאד מאד).

"גְּדוּלָה צְדָקָה, (כיון) שְׁמִקְרַבֵּת אֶת הַגְּאוּלָּה" (לחנוכה) (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן)

פתב ה"מגן אברהם" (או"ח סימן תרע'): "נוהגין הנערים העניים לסובב בחנוכה על הפתחים". וכבר הרבו המפרשים לתת טעם לשבח לצדקה זו, שנותנים בחג החנוכה, כל אחד ואחד לפי דרכו בקדש.

הגאון הגדול בעל "פרי מגדים", נותן טעם לשבח על המנהג להרבות בצדקה בחנוכה, על-פי הכתוב במשנה (אבות א', מב'): "על שלשה דברים העולם עומד: על התורה ועל העבודה (=עבודת הקרבנות) ועל גמילות חסדים". והנה, ידוע שהיונים בקשו לבטל את עסק התורה מישראל, כפי שאנו אומרים בנוסח התפילה "על הנסים":

”כְּשֶׁעֲמַדָּה מַלְכוּת יוֹן הִרְשָׁעָה עַל עַמּוּךְ יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁפִּיחָם תּוֹרַתְךָ וּלְהַעֲבִירָם מִחֻקֵּי רְצוֹנְךָ”.

וְכֵן בִּקְשׁוּ הַיּוֹנִים לְבַטֵּל אֶת עֲמוּד הָעֲבוּדָה (= עֲבוּדַת הַקְּרָבָנוֹת), כְּפִי שְׁכַתְבַּב הַב"ח (או"ח סימן תרע"ז): "...בְּחֲנוּכָה עִיקַר הַגְּזִירָה הֵיטָה עַל שְׁהַתְּרָשָׁלוּ (יִשְׂרָאֵל) בְּעֲבוּדָה, וְעַל-כֵּן הֵיטָה הַגְּזִירָה לְבַטֵּל מֵהֶם אֶת הָעֲבוּדָה (= הַקְּרָבָנוֹת), כְּדַתְנַיָא בְּבֵרֵיתָא (= כְּפִי שְׁלַמְדָנוּ בַּמִּשְׁנָה), שְׂגֹר עֲלֵיהֶם אוֹתוֹ רִשְׁע לְבַטֵּל (אֶת קְרָבָן) הַתְּמִיד... וּלְפִיכָךְ לֹא קָבְעוּם (= אֶת יְמֵי הַחֲנוּכָה), אֲלֹא לְהַלֵּל וּלְהוֹדוֹת (= בְּתַפִּילָה), שֶׁהִיא הָעֲבוּדָה שֶׁבִּלְב”.

אוֹמֵר הַ”פְּרִי מַגִּידִים”, שְׁמַטְעַם זֶה, מְצוּה לְהַרְבּוֹת בְּחֲנוּכָה בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה, וְזֹאת כְּנֶגֶד עֲמוּד הַתּוֹרָה שֶׁבִּקְשׁוּ הַיּוֹנִים לְבַטֵּל. וְכֵן מְצוּה לְהַרְבּוֹת בְּהַלֵּל וּבַהוֹדָאָה, כְּנֶגֶד עֲמוּד הָעֲבוּדָה (= הַקְּרָבָנוֹת) שֶׁבִּקְשׁוּ הַיּוֹנִים לְבַטֵּל. וּמִנְהַג יִשְׂרָאֵל לְהַרְבּוֹת בְּצִדְקָה, כְּדִי לְהַשְׁלִים גַּם אֶת הָעֲמוּד הַשְּׁלִישִׁי – גְּמִילוּת חֲסָדִים.

וּבְכַךְ נִשְׁלְמוּ כָּל שְׁלֹשֶׁת הָעֲמוּדִים שֶׁעֲלֵיהֶם עוֹמֵד הָעוֹלָם, כְּפִי שְׁכַתְבַּב בַּמִּשְׁנָה (אבוּת א', מב'): ”עַל שְׁלֹשָׁה דְבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד: עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוּדָה וְעַל גְּמִילוּת חֲסָדִים”. שָׁכַן, אוֹמֵר הַחֲכָם מְכַל אָדָם (קהלת ד', יב'), שֶׁ”הַחַוֵּט הַמְּשַׁלֵּשׁ לֹא בְמַהֲרָה יִנְתַּק”.

רְמַז נֶפְלֵא בְּעֵנִין מְצוּת הַצִּדְקָה בְּחַג הַחֲנוּכָה מִבֵּיא הַשֵּׁל”ה הַקְּדוֹשׁ (רַבִּי יִשְׁעִיָה הַלְוִי הַרּוֹבִיץ, מַחְבֵּר ”שְׁנֵי לִוְחוֹת הַבְּרִית” (פֶּרֶשֶׁת וַיִּשָׁב יב)), וְאֵלּוּ תוֹכֵן דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים: הִנֵּה, בְּעַת הַמַּאֲבָק הַקָּשָׁה שֶׁהִיָּה בֵּין יַעֲקֹב לְשָׂרוּ שֶׁל עֲשׂוֹ, כְּתוּב: ”וַיֵּרָא (הַמַּלְאָךְ) כִּי לֹא יָכֹל לוֹ (= לְיַעֲקֹב), וַיִּגַּע בְּכַף יָרְכוֹ, וַתִּקַּע כַּף יָרֵךְ יַעֲקֹב”. וְאָמְרוּ חוֹ”ל (מִדְרַש רַבָּה עו' ד), שֶׁ”נִגְיָעָה” שֶׁל הַמַּלְאָךְ ”בְּכַף יָרְכוֹ” שֶׁל יַעֲקֹב פָּגְמָה ”בְּכַף יוֹצְאֵי יָרְכוֹ” – דְּהִינּוּ בְּדוֹרוֹת הָעַתִּידִים לְצִאֲת מִיָּרֵךְ יַעֲקֹב.

וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר הַשֵּׁל”ה הַקְּדוֹשׁ, שֶׁהַכּוֹנֵה הִיא עַל אוֹתָם הַדּוֹרוֹת שֶׁחִיו בְּתַקוּפַת הַחֲשֻׁמוֹנָאִים, וּפְגָמוּ בְּבַחֲנֵינָת ”כַּף יָרֵךְ יַעֲקֹב”, עַד שֶׁבָּאוּ הַחֲשֻׁמוֹנָאִים, וְתִקְנּוּ פָּגַם זֶה, עַל-יַדֵּי כַךְ שֶׁהִפְכוּ אֶת הַ”כַּף” לְ”כַף” (שֶׁל שְׁמֵן טְהוֹר). וְצָרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין, מַהִי כּוֹנֵת הַשֵּׁל”ה הַקְּדוֹשׁ, בְּאוֹמְרוֹ שֶׁהַחֲשֻׁמוֹנָאִים הִפְכוּ ”כַּף” לְ”כַף”?

בִּיאור הָעֵנִין הוּא: אִם נִסְתַּכַּל בְּתִיבוֹת ”כַּף”-”כַּף”, נִרְאֶה שֶׁיֵּשׁ בְּהֵן אוֹתוֹת כְּפּוֹפּוֹת – כ' ו-פ' – וְאוֹתוֹת פְּתוּחוֹת – ף ו-ך' – כְּאֲשֶׁר הָאוֹת כ' רוֹמְזוֹת לְכַף הַיָּד, וְאֵילּוּ הָאוֹת פ' רוֹמְזוֹת לְפָה הָאָדָם.

וְהִנֵּה, הַדּוֹרוֹת שֶׁחִיו בְּתַקוּפַת הַחֲשֻׁמוֹנָאִים, פָּגְמוּ בְּהִיוֹתָם בְּבַחֲנֵינָת ”כַּף”, דְּהִינּוּ כ' כְּפּוֹפָה, הַבָּאָה לְרִמּוֹז שְׁכַף-יָדָם הֵיטָה כְּפּוֹפָה וּסְגוּרָה שְׁלֹא לְתַת צִדְקָה. וְאֵילּוּ ף הַפְּתוּחָה בָּאָה לְרִמּוֹז שֶׁהִפָּה שְׁלֵהֶם הִיָּה פְתוּחַ לְדַבֵּר **לְשׁוֹן הָרַע** וּדְבָרִים בְּטָלִים.

עַד שֶׁבָּאוּ הַחֲשֻׁמוֹנָאִים וּבְגִדְל קְדוּשָׁתָם הִפְכוּ אֶת הַ”כַּף” לְ”כַף”. דְּהִינּוּ, אֶת הַ”כ'” שֶׁל ”כַּף”, שֶׁהִיא כְּפּוֹפָה וּסְגוּרָה, וְרוֹמְזוֹת שְׁכַף-יָדָם הֵיטָה כְּפּוֹפָה וּסְגוּרָה שְׁלֹא לְתַת צִדְקָה, הֵם הִפְכוּ אוֹתָהּ לְ-ך' פְתוּחָה, כְּדִי לְרִמּוֹז בְּכַךְ שְׁכַף-יָדָם שׁוֹב הֵיטָה פְתוּחָה לְתַת צִדְקָה לְעַנְיִים.

וְאֵילּוּ אֶת הַ”ף” הַפְּתוּחָה שֶׁל ”כַּף”, הַרוֹמְזוֹת לְכַךְ שֶׁהִפָּה שְׁלֵהֶם הִיָּה פְתוּחַ לְדַבֵּר **לְשׁוֹן הָרַע** וּדְבָרִים בְּטָלִים, הִפְכוּ לְ-פ' סְגוּרָה – לְרִמּוֹז עַל שֶׁשְׁמָרוּ עַל פֶּה סְגוּר מְלַדְבֵּר לְשׁוֹן הָרַע – דְּהִינּוּ, שֶׁשְׁמָרוּ עַל קְדוּשַׁת הַדִּיבּוּר. וְכַךְ עַל-יַדֵּי שְׁמִירַת הַפֶּה וּמְצוּת הַצִּדְקָה הִפְכוּ אֶת הַ”כַּף” לְ-”כַּף” – וְזָכוּ לִנְס פֶּךְ הַשְּׁמֵן שֶׁל חֲנוּכָה. ”וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב” (לז', א')

פַּעַם נִזְדַּמְּן אַחַד מִרְאֲשֵׁי הַרְפּוֹרְמִים לְמִסִּיבָה שֶׁל מְצוּה, בַּה שָׁהָה גַּם רַב הָעִיר רַבִּי מֵאִיר לִיבוּשׁ, הֲלֹא הוּא הַמְּלַבִּי”ם. מִיָּד הַתְּקָרַב הָאִישׁ אֶל הַרְב, שֶׁיֵּשֶׁב בְּרֹאשׁ הַקְּרוּאִים, וְאָמַר בְּנִימָה לְעַגְנִית: עַל דְּבָרֵי הַפְּתִיחָה בְּפֶרֶשֶׁת ”וַיֵּשֶׁב” אוֹמְרִים חוֹ”ל (בְּרֹאשִׁית רַבָּה): ”וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב” – רָאָה פֶת שֶׁל כְּלָבִים בָּאִים עָלָיו. מִשְׁמַע מְכָאן, שְׁכַאֲשֶׁר רוֹאִים פֶת שֶׁל כְּלָבִים הַהוֹלֵכֶת וְקָרְבָה, צָרִיכִים לְמַהֵר וּלְשַׁבֵּת. מִצַּד שְׁנֵי הוֹרוֹנוּ חוֹ”ל, שְׁכַאֲשֶׁר עוֹבֵר בְּמִקּוֹם תְּלַמִּיד חֲכָם, צָרִיכִים לְקוֹם מִפְּנֵיו. יְלַמְדָנוּ אֶפּוֹא רַבְּנוּ – הוֹסִיף הַרְפּוֹרְמִי – כִּיִּצַּד יִנְהַג אָדָם הָרוֹאֶה בְּעַת וּבְעוֹנָה אַחַת תְּלַמִּיד חֲכָם הָעוֹבֵר וּפֶת כְּלָבִים הַקְּרָבָה וּבָאָה, הָאֵם עָלָיו לְשַׁבֵּת אוּ לְקוֹם?

הַמְּלַבִּי”ם חָשׂ שֶׁאֵט נִפְשׁ נוֹכַח חוֹצְפָתוֹ הֵיטָה שֶׁל אוֹתוֹ רִשְׁע, וְהַשִּׁיב לוֹ בְּחַרִּיפוֹת מִיָּנִיה וּבִיָּה: חַכְמִינוּ זצ”ל הוֹרוּ לָנוּ, שְׁכַאֲשֶׁר אֵין יוֹדְעִים כִּיִּצַּד לְנַהוֹג לְפִי הַהֲלָכָה, צָרִיכִים לְהַתְּבַוֵּן אֵיךְ נוֹהֲגִים הַבְּרִיּוֹת. וְאִף בְּשֶׁאֲלָה שֶׁהַעֲלִיתָ זֶה עַתָּה לְפָנֵינוּ, זוּ הָעֲצָה הַיְעוּצָה לָךְ: נִצַּא נָא שְׁנִינּוּ אֶל הַרְחוּב וּנְרָאָה אֵיךְ יִנְהַגוּ הַבְּרִיּוֹת כְּשִׁירָאוּ אוֹתָנוּ זֶה לְיָד זֶה – הָאֵם יֵשְׁבוּ אוּ יִקּוּמוּ.

שְׁבַת שְׁלוֹם וְחַג אוֹרִים שְׁמַח לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

פניסת השבת: 16:03

פרשת השבוע: וישב

ר"ת 17:35 יציאת השבת: 17:14

bnei-zion.com (8.12.17) ח' תשע"ח

הפטרה: "כה אמר ה'" לעילוי נשמת יוסף בן לאה ועקב גבאי ת.נ.צ.ב.ה (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"בכל חנוכה בשעת הדלקת הנרות, מתגלה אור הגנוז, והוא אור המשיח" (הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זיע"א)

ידוע ומפורסם בספרים הקדושים, בשם האריו"ל (פרי עץ החיים, שער חנכה), שבשמונת ימי החנוכה מאירים יג' מידות הרחמים. ועל-כן תקנו לנו חז"ל כנגד זה יג' תיבות בפרכה על הנרות: "ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר חנכה".

בספר הקדוש "בני יששכר" מוכיח הגה"ק רבי צבי אלימלך שפירא בראיות ברורות, ששרש נס החנכה הוא מהאור הגדול שנברא ביום הראשון לבריאת העולם, ואחר-כך נגנו לצדיקים לעתיד לבוא, כמבואר בגמרא (חגיגה יב'): "אור שברא הקב"ה ביום הראשון – אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו. כיון שנסתכל הקב"ה בדור המבול ובדור הפלגה, וראה שמעשיהם מקולקלים, עמד וגנוז מהם, שנאמר (איוב לח, טו): "וימנע מרשעים אורם". ולמי גנוז? לצדיקים לעתיד לבוא, שנאמר: "וירא אלהים את האור כי טוב".

עוד מובאים בספר "בני יששכר" דברי בעל ה"רוקח" (שהיה אחד מבעלי התוספות), האומר, כי חז"ל תקנו להדליק ל"ו (=36) נרות חנכה (36 נרות בכל החג, ללא השמש), כנגד אותו אור ראשון ששמש את האדם הראשון ל"ו (=36) שעות בלבד, כמבואר בירושלמי (ברכות פח): "שלושים ושש שעות שמשו אותה האורה שנבראה ביום הראשון: שתיים-עשרה שעות בערב שבת, שתיים-עשרה שעות בליל שבת ושתיים-עשרה שעות בשבת. והיה האדם הראשון מביט בו (=באור זה) מסוף העולם ועד סופו".

ומסיף ואומר הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זיע"א, כי ל"ו (=36) נרות חנכה הם גילוי האור הגנוז שהאיר לאדם הראשון ל"ו (=36) שעות, והוא האור שנגנו בתורה שבעל-פה, שיש בה ל"ו (=36) מסכתות, ובכל חנכה בשעת הדלקת הנרות מתגלה אותו האור הגנוז.

וכפי דבריו הקדושים של הרה"ק מקאריץ זיע"א (בספר "מדרש פינחס", כפי שהביא תלמידו): "איתא (=מובא) במנהגים, שיש להדליק בשבת קדש ל"ו (=36) נרות, כנגד ל"ו (=36) שעות ששמש אור הראשון (=האור הגנוז)... (ו)אמר מורי (הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זיע"א), שהוא האור של ל"ו מסכתות שבש"ס, והוא ל"ו (=36) נרות דחנוכה. ופעם אחד אמר, שהאור נגנו ב-ל"ו (=36) מסכתות, ועל-ידי כך נעשה נס חנוכה, כי אז נתגלה האור הגנוז. ופעם אחת שמעתי ממנו שבכל חנוכה בשעת הדלקת הנרות, נתגלה אור הגנוז, והוא אור המשיח".

על-פי האמור מפרש ה"בני יששכר" (שם, סימן ח'): "על-כן קראו לימים האלו חנוכה, שהוא (לשון) חינוך והרגל, על העתיד (ב)גאולה עתידה, שאז יתגלה לנו האור הגנוז בשלימות, כמו שאמרו רז"ל: 'וגנוז לצדיקים לעתיד לבוא'... על-כן נקרא נר חנוכה, נר חינוך לאור העולם, בגאולה העתידה ש(אז) יתגלה אור הגנוז". במהרה ביימנו, אמן.

וגם נצח ישראל לא ישקר"

ידוע ומפורסם מה שהאריכו בספרי חסידות, בשם האריו"ל (פרי עץ החיים, שער חנוכה), שהטעם לכך שתקנו לנו חז"ל את ימי החנוכה בהלל ובהודאה, קשור למאבק של ה"ס"מ (=שרו של עשו) עם יעקב אבינו. וכפי שמביא גם הזוהר הקדוש (זוהר בראשית כו), על הכתוב בפרשת "וישלח": "וירא (שרו של עשו) כי לא יכל לו ויצע בכף ירכו ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו". כאשר ראה ה"ס"מ, שרו של עשו, שאינו יכול לגבור על יעקב, "ויצע בכף ירכו", וגרם בכך לפגם ברגלי יעקב.

ומבאר הזוהר הקדוש ואומר, שעל-ידי שנגע שרו של עשו "בכף ירכו" של יעקב נפגמו שתי הרגלים, שהם בבחינת נצח והוד (פידוע, שתי הרגלים הן כנגד המידות נצח והוד. רגל ימין היא כנגד מידת הנצח, ורגל שמאל היא כנגד מידת ההוד, כמו שכתוב ב"פתיחת אליהו" (הקדמה יז): "נצח והוד תרין שוקין" (=נצח והוד הם שתי

(רַגְלִים)). אֵלָּא, שְׁמִידַת הַנְּצִחַ, "רַגְלֵי יְמִינוּ", נִתְקַנְהוּ (=תּוֹקְנָה) עַל-יְדֵי שְׁמוּאֵל הַנְּבִיא, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (שְׁמוּאֵל א' טו', כט'): "וְגַם נְצִחַ יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקָר".

אוּלַּם, רַגְלֵי שְׁמוּאֵל, שֶׁהִיא מִידַת הַהוֹד, לֹא נִתְקַנְהוּ, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (דְּנִיאל י', ח'): "וְהוֹדִי נִהְפָּךְ עָלַי לְמִשְׁחִית" – שְׁמִידַת הַ"הוֹד" נִהְפְּכָה לְ"מִשְׁחִית", לְאַבֵּל. וּכְפִי שְׁמֻקּוֹנֵי הַנְּבִיא יִרְמְיָה עַל שְׁרִיפַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ (אֵיכָה): "מִמְרוֹם שָׁלַח אֵשׁ...נִתְנַנְּנִי שִׁמְמָה כָּל הַיּוֹם דָּוָה (=אֲבֵלָה)" – שֶׁהַ"הוֹד" נִהְפָּךְ לְ"דָוָה" (=אוֹתָן אוֹתִיּוֹת) בְּחֶרֶבֶן הַבַּיִת. וְהִנֵּה, כְּתוּב בְּ"תִיקוּנֵי הַזֹּהַר" (כח', כט'): "הוֹד תִּמְנֵא יוֹמֵי דְחֲנוּפָה" (=הוֹד הוּא שְׁמוֹנֶת יְמֵי חֲנוּפָה). וְהַכּוֹנֵה הִיא, שְׁשֻׁמוֹנֶת יְמֵי הַחֲנוּפָה הֵם כְּנֶגֶד מִידַת הַהוֹד, שֶׁהִיא הַמִּידָה הַשְּׁמִינִית בְּסֵדֶר הַמִּידוֹת (כְּתוּר 1 חֲכֻמָּה 2 בִּינָה 3 חֲסָד 4 גְבוּרָה 5, תְּפָאֶרֶת 6, נְצִחַ, הוֹד 8 יְסוּד 9, מְלָכוּת 10).

וּמוֹסִיפִים חוֹ"ל וְאוֹמְרִים, שְׁמָה שְׁפָגַם הַס"מ בְּרַגְלֵי שְׁמוּאֵל (=מִידַת הַהוֹד) לֹא יִתּוּקֵן בְּשְׁלִימוֹת, אֵלָּא רַק בְּגְאוּלָּה הַעֲתִידָה. אוּלַּם, מִתְתִּיחוּ בֶן יוֹחָנָן כֶּהֵן גְּדוֹל וְהַחֲשׂוֹנָאִים, עַל-יְדֵי מְסִירוֹת נַפְשָׁם, הַצְּלִיחוּ לְתַקֵּן אֶת מִידַת הַהוֹד בְּשְׁלִימוֹת לְשֻׁמוֹנֶת יְמֵי הַחֲנוּפָה בְּלֶבֶד.

עַל-כֵּן קָבְעוּ חוֹ"ל הַקְּדוּשִׁים אֶת שְׁמוֹנֶת יְמֵי הַחֲנוּפָה לְדוֹרוֹת עוֹלָם בְּהִלֵּל וּבְהוֹדָאָה, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (שִׁבְתָּ כא'): "קָבְעוּם וְעֲשׂוּם יְמֵים טוֹבִים בְּהִלֵּל וְהוֹדָאָה". דוֹקֵא "בְּהִלֵּל וְהוֹדָאָה" – שֶׁכֵּן, מִידַת הַהוֹד הִיא מְלֻשׁוֹן הוֹדָאָה. (וְזֹאת גַּם הַסִּיפָה לְכַךְ שֶׁתִּקְנֵנוּ לָנוּ חוֹ"ל אֶת בְּרַכַּת "עַל הַנְּסִים" בְּבְרַכַּת "מוֹדִים", שֶׁהִיא בְּרַכַּת הַהוֹדָאָה).

"אוֹר לְגוֹיִים"

הַרְה"ק שְׁלֹמֹה לוֹרֶנְץ מְסַפֵּר בְּסִפְרוֹ "מִילואֵי שְׁלֹמֹה" סִפּוּר נִפְלָא, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כְּדֵי לְהִרְאוֹת לְכָל אֶת תְּפִקִּידוֹ - לְהִיּוֹת "אוֹר לְגוֹיִים". וְכֵן הוּא כּוֹתֵב: בְּשֵׁנַת תַּש"ח, ב־כט' בְּנוֹבֶמְבֶּר לִיתֵר דְּיוֹק הַתְּקִימָה כְּיֹדֵעַ הַהֲצָבָה בְּאוּ"ם עַל הַקְּמַת מְדִינַת יִשְׂרָאֵל. הַגּוֹשׁ הָעֶרְבִי הַתְּנַגֵּד בְּחִרְיּוֹת לְהַקְּמַת הַמְּדִינָה הַיְּהוּדִית, וְאָף אִים כִּי לֹא יִסְפֵּק נַפְט לְאַרְצוֹת הַמְּעֶרֶב. הַצְּבָעָתָה שֶׁל אַרְה"ב הִיְתָה חֲשׂוּבָה עַד מְאֹד וּמְכַרְעַת לְגַבֵּי הַקְּמַת הַמְּדִינָה.

גַּם מְשַׁרְדַּת הַחוּץ הָאֻמְרִיקָאִי, הַחֲשׂוֹף לְאִיּוּמִים מְצַד אַרְצוֹת עֶרֶב, בְּחוֹן אֶת הַדְּבָרִים, וְאָף הוּא הַתְּנַגֵּד לְהַקְּמַת הַמְּדִינָה. וְהִנֵּה, לְהַפְּתָעַת הַכָּל הוֹרָה נְשִׂיא אַרְה"ב, הָאֵרִי טְרוּמָן, לְשַׁגְרִירוֹ בְּאוּ"ם לְהַצְּבִיעַ עַל הַקְּמַת הַמְּדִינָה לְיְהוּדִים. הִיָּה זֶה קוֹל חֲשׂוֹב מְאֹד שֶׁהַכְּרִיעַ בְּהַצְּבָעָה עַל הַקְּמַת הַמְּדִינָה. וּמִמְשִׁיךְ לְסִפְרוֹ הַרְה"ג שְׁלֹמֹה לוֹרֶנְץ: "וְהִנֵּה, בְּבִיקוּרֵי בְּאֻמְרִיקָה, לְאַחַר הַקְּמַת הַמְּדִינָה, נִפְגַּשְׁתִּי עִם נְשִׂיא אַרְה"ב, הָאֵרִי טְרוּמָן בְּעִיר מְגוּרִיו, קִנְזָס סִיטִי, יַחַד עִם הָרַב סְלוּמוֹן, מְרַבְּנֵי אוֹתָהּ הָעִיר. בְּמִהְלֵךְ הַשִּׁיחָה אָמַר לִי הַנְּשִׂיא טְרוּמָן: "אֲנִי שָׁמַח עַל הַהִזְדַּמְנוֹת לְהַסְבִּיר מְדוּעַ הַפְּרָתִי בְּמְדִינַת יִשְׂרָאֵל, דָּבָר שֶׁהָיָה בְּנִיגוּד גְּמוּר לְאִינְטֵרְס שֶׁל אַרְה"ב. שֶׁכֵּן, יִדְעַתִּי שֶׁאֲנִי מְכַרְעֵ לְטוֹבַת שֵׁשׁ מְאוֹת אֶלֶף יְהוּדִים, הָרוֹצִים מְדִינָה מְשֻׁלָּהִם, כְּאֲשֶׁר מְסַבִּיבֵם עֲשָׂרוֹת מְלִיוֹנִים שֶׁל עֶרְבִים מְתַנַּגְדִּים (וְצִמְאֵי דָם)". וְהוּא הוֹסִיף: "הַדְּבָר הָיָה כָּל-כֵּךְ מְנוּגָד לְאִינְטֵרְס שְׁלֵנוּ, עַד שֶׁבְּעִיר מְגוּרֵי יֵצֵא אַחַד הָעִיתוֹנִים בְּכּוֹתֶרֶת "טְרוּמָן בּוֹגֵד". מִמְשִׁיךְ הַרְה"ג שְׁלֹמֹה וְאוֹמֵר: "הַבְּטָתִי בְּנְשִׂיא בְּסִקְרָנוֹת, וְהִלָּה הַמְּשִׁיךְ לְסִפְרוֹ: "בְּיִלְדוּתִי גִדְלַתִּי בְּשִׁכְנוּתָם שֶׁל מְשֻׁפְחוֹת יְהוּדִיוֹת שֶׁמְאֹד הֶעֱרַכְתִּי. בְּשִׁבְתוֹת הַדְּלִקְתִּי וּכְבִּיתִי אֶת הָאוֹר אֲצֵל מְשֻׁפְחָה יְהוּדִית. כְּשֶׁכָּר עַל-כֵּךְ קִבְּלַתִּי פְּרוּסַת חֻלָּה.

וְהִנֵּה, מְנַהֲגוֹ שֶׁל אָבִי הָיָה לְקְרוֹא אִתִּי כָּל יוֹם רֵאשׁוֹן בְּתַנ"ךְ. וּכְאֲשֶׁר קָרְאוֹנוּ עַל כּוֹרֶשׁ, מְלֻךְ פָּרְס, שֶׁנִּתְּן לְיְהוּדִים רְשׁוֹת לְחֲזוֹר לְאַרְץ, וּלְבָנוֹת אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּירוּשָׁלַיִם, חֲשַׁבְתִּי לְעַצְמִי: "יוֹם יְבוֹא, וְאֶהְיֶה נְשִׂיא אַרְה"ב שֶׁל אֻמְרִיקָה, וְאֶעֱשֶׂה גַם אֲנִי כְּמוֹ הַמְּלֻךְ כּוֹרֶשׁ...".

הַחֲלוּם הַתְּנַגֵּשׁ. וּכְאֲשֶׁר הַנְּשִׂיא שְׁלֹמֹה, וְיִצְחָק, בָּא אֵלַי וּבִידוֹ מִתְּנָה סִפְרָתוֹרָה, וּבִקֵּשׁ מִמֶּנִּי שֶׁאֶתֵּן הוֹרָאָה לְשַׁגְרִיר שְׁלִי בְּאוּ"ם, לְתַמּוּךְ בְּמְדִינַתְכֶם, נְזַפְרִתִּי בְּכָל מָה שֶׁהָיָה בְּלִבִּי בְּיִלְדוּתִי, וְהַכְּרַעְתִּי לְמַעַנְכֶם, לְמִירוֹת שֶׁהָיָה זֶה בְּנִיגוּד גְּמוּר לְאִינְטֵרְסִים שֶׁל אַרְה"ב. וְכָל זֹאת עֲשִׂיתִי כִּיּוֹן שֶׁרַק אֲנִי וְסִטְאֵלִין, מְנַהֲיג בְּרַה"מ, יוֹדְעִים אֶת הַסְּכָנוֹת הָאֻמְתָּנוֹת עַל הָעוֹלָם. שֶׁהָרִי, אִיוֹם שֶׁל מְלַחְמָה אֲטוּמִית מְרַחֵף עַל הָעוֹלָם (הָיָה זֶה לְאַחַר הַטְּלַת פְּצָצוֹת הָאֲטוּם עַל עִרֵי יִפֹּן).

אוּלַּם, אֲנִי מְאֻמִּין, כְּשֶׁם שֶׁבְּעֶבֶר לִפְנֵי כְּשִׁלְשֶׁת אֶלְפִים שָׁנָה, אַתֶּם הַיְּהוּדִים הַצְּלַתֶם אֶת הָאֲנוּשׁוֹת עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שְׁלֹמֹה, כֵּךְ אֲנִי מְאֻמִּין וּמְצַפֶּה שֶׁגַם בְּזִמְן הַזֶּה אַתֶּם, הָעַם הַיְּהוּדִי, תִּצְלִיחוּ שׁוּב לְהֵאִיר וּלְרַפֵּא אֶת הַלְּבָבוֹת הָאֲכֻזְרִיִּים שֶׁבְּתַקּוּפָתֵנוּ, וְתִצְלִיחוּ בְּתוֹרַתְכֶם אֶת הָעוֹלָם מִחוּרְבָן מוֹחֲלָט! וְלָכֵן הוֹרִיתִי לְתַת לְכֶם מְדִינָה כִּיּוֹן שֶׁזֶה אִינְטֵרְס שֶׁל אֻמְרִיקָה... (לֹא יְאוּמָן!!! נְשִׂיא אַרְצוֹת הַבְּרִית מְכַרִּיז, קָבַל עִם וְעֵדָה, שֶׁרַק הַיְּהוּדִים בְּתוֹרַתְכֶם יְכוּלִים לְהַצִּיל אֶת הָעוֹלָם).

שִׁבְתָּ שְׁלוֹם וְחַג אוֹרִים שְׁמַח לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֹּשֶׁב

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:03

עַרְב שַׁבַּת כ' כֶּסֶל תשע"ח (8.12.17) bnei-zion.com

ר"ת 17:35 יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:14

הַפְּטָרָה: "כֹּה אָמַר ה'" לְעִילוּי נְשִׁמַּת יוֹסֵף בֶּן לֵאָה וַיַּעֲקֹב גַּבְאֵי ת.נ.צ.ב.ה (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"לְהַדְלִיק נֵר הַנֶּפֶח" – רָאשֵׁי תִיבוֹת "נחל"

האר"י ז"ל אומר, שבעת הדלקת נרות הנפה, צריך האדם לכוון את השם "נחל", שהוא ראשי התיבות של "לְהַדְלִיק נֵר הַנֶּפֶח". וצריכים אנו להבין, לאיזה "נחל" התכוון רבנו האר"י הקדוש?

נקדים לבאר מה שאמרו חז"ל בספרים הקדושים, שהקב"ה ברא את העולם ב-כב' אותיות התורה, בצורה כזאת שכל הבריאה מורכבת מצירופי האותיות, של עשרת המאמרות שבהם נברא העולם. ועוד אמרים חז"ל, שהאות א', שהיא האות הראשונה של אותיות ה-אב', מרמזת על הגילוי הגדול ביותר שיש לבריאה. שכן, האות א' מרמזת על אלופו של עולם – הקב"ה – שמתגלה בגילוי רב, ללא כיוסוי.

לעומת זאת, האות ב' באה לרמוז לנו שהקב"ה, אלופו של עולם, מסתתר בשני לבושים/כיוסויים, ושם כבר יש הסתר פנים של הקב"ה, וכך גם לגבי האות ג', שמרמזת על שלשה כיוסויים, ושם הסתר הפנים של הקב"ה גדול יותר, וכן הלאה, כאשר לאות ת' (=400) יש ארבע מאות כיוסויים, והיא מרמזת על ההסתר הגדול ביותר, של אלופו של עולם – הקב"ה.

על-כן, תכלית הבריאה, אומר הבעש"ט, היא שהאדם יאמין שאפילו בהסתר הכי גדול (שעליו מרמזת האות ת'), בצרה הכי גדולה שיש לו – גם שם נמצא אלופו של עולם – ה' יתברך, ועל-ידי כך (=אותה האמונה של האדם) יזכה האדם להמתיק את הדין מעליו, ולהפוך אותו לחסד (=הפוך את הגזירה הרעה לגזירה טובה).

ענין זה יאיר את עינינו להבין את הפתוב על עשו, ההולך לקראת יעקב אבינו, "וארבע מאות איש עמו". ומדוע דוק ארבע מאות איש? – אלא שעיקר כוחו של עשו/היצר הרע הוא, שהוא הולך לקראת האדם "וארבע מאות איש עמו" – דהינו, כל רצונו של היצר הוא להשקיע את האדם בהסתר הכי גדול, של האות ת' (=400) – וזאת, כדי שהאדם יפול ברוחו, ואז יוכל היצר להכניעו חלילה.

לכן פתוב ב"לקט אמרי פנינים" שהביא בשם הבעש"ט, שאם האדם מאמין באמונה שלימה, שהקב"ה – אלופו של עולם – נמצא בתוך הצרה/ההסתר הכי גדולה (בבחינת האות ת'), אזי בשום פנים ואופן לא יקרה לו כל דבר רע, וכפי לשונו שם: "אם אדם ידע בידיעה ו(ב)אמונה שלימה, שבכל ההסותר... הקב"ה מסתתר שם, ואין זו הסתרה כלל... (ויהיה האדם) דבוק באמונה שלימה בבוראו – לא יארע לו שום רע, אלא (יקבל מה' יתברך) אהבה וחיבה".

על-כן אמרו בגמרא (ברכות ס'): "לעולם (=תמיד) יהא אדם רגיל לומר: "כל מה דעביד רחמנא – לטב עביד" (=כל מה שהקב"ה עושה – לטוב עושה). וכן מצינו בגמרא (תענית כא), ש"נחום איש גש-זו", היה רגיל לומר על כל צרה: "גם זו (=אותה הצרה) לטובה", ועל-ידי כך נהפכו לו כל הצרות לטובות, כפי שמסופר שם בגמרא.

והנה, מבואר בספרים הקדושים, כי השם "נחל" הוא ראשי התיבות של "נצח חסד לאלפים", והכונה היא, שכל מי שהגיע למדרגה גדולה של אמונה בה' יתברך, שאפילו בהסתר הכי גדול, בבחינת האות ת', הוא רואה את אלופו של עולם, הוא זוכה לבטל מעליו את כל ההסותרות, ולגלות את החסד הטמון בתוך אותו ההסתר/הדין. וזהו "נצח חסד לאלפים": הקב"ה נוצר/שומר חסד "לאלפים" – לאותם אלה שזוכרים תמיד את אלופו של עולם, אפילו בזמן שהוא מסתתר בתוך הסתר הפנים הגדול ביותר.

ועתה יתבארו לנו דברי האר"י הקדוש, למה בשעת ברפת "לְהַדְלִיק נֵר הַנֶּפֶח" יש לכוון בשם "נחל" – ראשי התיבות של "נצח חסד לאלפים". שכן, כידוע, החשמונאים שנלחמו נגד היוונים היו מעטים מול רבים, חלשים מול גיבורים, אבל הסיבה לכך שהם זכו לנס הגדול של ניצחון במלחמתם היוונים היא מחמת גדל אמונתם בה' יתברך – אלופו של עולם – הנמצא תמיד עמם, אפילו בתוך הצרה הגדולה.

ולכן נקרא ראש החשמונאים בשם "יהודה המכבי", שכן מכבי הוא ראשי התיבות של: "מי כמוך באלים יי", וכן מכבי הוא גם ראשי התיבות "ברוך כבוד יי ממקומו" – לומר לנו, שאפילו בעת המלחמה והסתר הפנים הגדול שהיה להם, זכרו החשמונאים תמיד שאלופו של עולם – ה' יתברך – הולך עמם, ועל-ידי זה זכו לנס הגדול ולניצחון במלחמתם ביונים.

ולכן נעשה להם הנס בהדלקת המנורה, פי ענין הדלקת המנורה הוא בלילה, כדי לרמוז לנו שאפילו בחשכות הלילה, כשהסתר הפנים הוא גדול מאד, עד פי נדמה שאין שום אור – למרות זאת: "ה' אור לי" – הקב"ה, אלופו של עולם, נמצא שם והוא מאיר לנו את אפילת הלילה. לכן תקנו חז"ל להדליק את המנורה בפתח הבית – כדי להאיר את חשכות הלילה, ולהחדיר את האמונה שאורו הגדול של אלופו של עולם נמצא, אפילו בתוך החשך הגדול ביותר.

לכן צריך לכוון בשעת הדלקת הנרות "להדליק נר הנפה" – ראשי תיבות "נחל" – כדי שנופה ללכת גם אנו בדרך החשמונאים, שזכו לנס הגדול של הנפה בזכות השם "נחל" – ראשי התיבות של "נצר חסד לאלפים" – כיון שידעו הם שאלופו של עולם – הקב"ה – נמצא עמם, אפילו בהסתר הגדול ביותר שהיה להם במלחמתם ביונים.

וגם אנו צריכים לדעת, שגם אם מתרגשות ובאות עלינו צרות גדולות, חס וחלילה, וההסתר גדול מאד, נדע שזהו רק נסיונו של היצר להפיל אותנו ברשתו. והדרך להינצל מאותן הצרות היא להאמין שהכל מאיתו יתברך, והקב"ה, אלופו של עולם, מסתתר בתוך ההסתר והצרה הזאת, והוא יתברך "נצר חסד לאלפים", דהינו, משפיע חסד ורחמים, ומושיע את אותם הדבקים והמאמינים באלופו של עולם. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן)

"ראו הביא לנו איש עברי לצחק בנו" (לט', יד')

התנא הקדוש יונתן בן עוזיאל אומר על פסוק זה, שאשת פוטיפר המרשעת, הניחה חלבון של ביצה (שדומה לזרע אדם) על מיטתה! כדי לחזק את דבריה שיוסף כביכול ניסה לשכב עמה בכח. וזהו שאמרה "ראוי", שהראתה לבני ביתה את "זרעו" (=חלבון הביצה) כביכול של יוסף על המיטה.

וכשראו כך קרוביה, רצו להרוג את יוסף, אך נעשה לו נס, ולבסוף בדקו את ה"זרע" על-ידי אש, ונתקשה החלבון, וכך נתגלתה תרמיתה של מרשעת זו.

וזהו שנאמר בתהילים (צו', יא): "אור זרע לצדיק". "אור" בניקוד שונה הוא אור (=אש) – שעל-ידי האש הפריכו את טענותיה הכוזבות. ("אור" הוא גם אותיות "ראוי"). "זרע" אותיות "זרע", וכן אותיות "עזר". והפונה היא שהאור – האש עזר ל"צדיק", הוא יוסף, שנקרא "יוסף הצדיק", להינצל ממיתה.

"ויחלם יוסף חלום ויגד לאחיו"

רעיתו של הגאון רבי יעקב אורנשטיין זצ"ל הבחינה באחד הלילות, שבעלה קם משנתו, ולאחר שנטל ידיו כדין, החל מרקד ומפזז בשמחה רבה. כשהרגיש רבי יעקב אורנשטיין באשתו, התמהה על ריקודו באמצע הלילה, אמר לה: "זמן רב אני מתלבט קשות בהבנת ענין מסוים בהלכה, ואינני מוצא לקושיה זו הסבר היכול להניח את הדעת. והנה, הלילה הזה הופיע בחלומי הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל, והציע לי רעיון נפלא להבנת הקושיה הזאת. והנה, משהתבהרה לפני הקושיה, מגדל השמחה לא יכולתי לכלוא את רגשותי, והתחלתי לרקוד ולפזז".

רבי יעקב אורנשטיין לא הסתפק בכך, והיות ואשתו הצדקנית היתה מעוברת, החליט לקרוא לבן שיוולד "עקיבא" – על שמו של רבי עקיבא איגר זצ"ל, שהופיע בחלומו, ובאר לו את קושיתו...

"מה בצע כי נהרג את אחינו וכסינו את דמו" (לו', כו')

הצדיק רבי יחיאל מאיר הוכיח פעם סוחר אחד במלים קשות, על שהיה מוצץ את דמם של העניים בהלואות בריבית קצוצה, ועם זאת היה מדקדק להתפלל בצייבור שלש פעמים ביום. וכך אמר לו הצדיק: "מה בצע" (ראשי תיבות: בקר, צהריים, ערב) – איזו תועלת יש בתפילותינו – שחרית (בקר), מנחה (צהריים) וערבית (ערב) – "פי נהרג את אחינו" – אם בעת ובעונה אחת אנו עוסקים בהריגת אחינו בני ישראל, על-ידי עשק ולחץ ללא רחמים בריבית קצוצה.

שבת שלום ורג אורים שמח לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פרשת השבוע: וישב

כניסת השבת: 16:03

ר"ת 17:35 יציאת השבת: 17:14

bnei-zion.com (8.12.17) ערב שבת כ' כסלו תשע"ח

הפטרה: "כה אמר ה'" לעילוי נשמת יוסף בן לאה ויעקב גבאי ת.נ.צ.ב.ה (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

גם עתה (בחנוכה) היא (=המנוחה של בית המקדש) דולקת". (ה"שפת אמת")

ה"שפת אמת" מחדש לנו חידוש נפלא, ואומר, שכאשר אנו מקימים מצות הדלקת נרות חנוכה, אנו מדליקים בפועל ממש את המנוחה של בית המקדש, שנגנזה לאחר החרבן.

וכפי דבריו הקדושים (חנוכה תרל"א ליל א'): "ובאמת, הלא המשפן נגנז, וכן המנוחה. אם כן, בימים האלה (של חנוכה) שהיתה ההדלקה (בבית המקדש) אז על-פי הנס, גם עתה היא (=המנוחה של בית המקדש) דולקת. וכעין (זה) אמרו אדוני אבי זקני מורי ורבי וצלה"ה (ה"חידושי הרי"ם") על גר מערבי: פיון שדולק בנס, דולק גם עתה (=בחנוכה) בנס) במקום שנגנז כנ"ל".

הנה לנו דברים ברורים, שאמנם המנוחה של בית המקדש נגנזה, אולם, על-ידי שאנו מדליקים את נרות החנוכה, אנו מדליקים בפועל ממש גם את המנוחה, במקום שהיא גנוזה.

כדי להבין ענין זה ביתר שאת, מביא ה"שפת אמת" את דברי רש"י, השואל, מדוע נסמכה פרשת המנוחה (=פרשת "בהעלתך"), לפרשת נדבות הנשיאים, שבסוף הפרשה הקודמת? ומשיב רש"י: "לפי, כשראה אהרן (את) חנוכת הנשיאים (שהביאו קצרות כסף, פרים, כבשים ועוד), חלשה דעתו (=הצטער מאד) שלא היה עמם בחנוכה (של המשפן) – לא הוא ולא שבטו. אמר לו הקב"ה: חייך (=לשון שבועה), שלך (=עבודתך) גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב (=מנקה ומתקין) את הנרות (של המנוחה)".

והנה, מקור מאמר זה של רש"י הוא מדברי חז"ל במדרש רבה (טו, ר): "...כל הנשיאים הקריבו (לחנוכת המזבח), חוץ מנשיאו של לוי. ומי היה נשיאו של לוי? זה אהרן... והיה אומר (אהרן): אוי לי! שמא בשבילי אין הקב"ה מקבל שבטו של לוי. אמר לו הקב"ה למשה: לך אמר לו לאהרן: אל תתירא! לגדולה מזו אתה מתוקן. לך נאמר: דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרות. הקרבנות – כל זמן שבית המקדש קיים הם נוהגים. אבל הנרות – לעולם אל מול פני המנוחה יאירו, וכל הברכות שנתתי לך לברך את בני אינן בטלין לעולם".

וכבר תמה הרמב"ן על מדרש זה. שכן, כיצד אומר המדרש "הקרבנות – כל זמן שבית המקדש קיים הם נוהגים. אבל הנרות – לעולם אל מול פני המנוחה יאירו"? והלא ידוע, אומר הרמב"ן, כי "כשאין בית המקדש קיים, הקרבנות בטלין מפני חרבנו, ואף הנרות בטלין".

ומתרץ ענין זה ה"חידושי הרי"ם" ואומר: הנה, שנינו בגמרא: "משנבנה מקדש ראשון, נגנו אהל מועד, קרסיו, קרשיו, בריחיו, ועמודיו, ואדניו. היכא? אמר רב חסדא אמר אבימי: תחת מחילות של היכל".

וכפי שמביא גם המדרש (במדבר רבה טו, י): "כשתרב בית המקדש נגנזה המנוחה, וזה אחד מחמשה דברים שנגנזו(ו): הארון והמנוחה והאש ורוח הקדש והכרובים. וכשישוב הקב"ה ברחמיו, ויבנה ביתו והיכלו, הוא מחזירן למקומן, לשמח את ירושלים".

לפי זה, מחדש ה"שפת אמת" ואומר, שבכל חנוכה – כמו שנעשה נס לחשמונאים (כאשר הדליקו את המנוחה שמונה ימים מפך אחד, שהיה בו כדי להדליק יום אחד) – כך בכל שנה ושנה, כאשר אנו מקימים את מצות חג החנוכה, ומדליקים את הנרות, הנה, על-ידי כך מתעורר אותו נס, ונדלקים בפועל ממש שלהבות המנוחה שנגנזה במעמקי האדמה במחילות ההיכל של בית המקדש, וכפי דבריו הקדושים: "בימים האלה (של חנוכה) שהיתה ההדלקה (בבית המקדש) אז על-פי הנס, גם עתה (=בחנוכה) היא (=המנוחה של בית המקדש) דולקת. וכעין (זה) אמרו אדוני אבי זקני מורי ורבי וצלה"ה (ה"חידושי הרי"ם") על גר מערבי: פיון שדולק בנס, דולק גם עתה (=בחנוכה) בנס) במקום שנגנז כנ"ל".

וזהו שאמר הקב"ה לאהרן הפהן (במדבר ח, ב): "בהעלתך את הנרות...". ופרש רש"י: "שצריך להדליק את

המנוחה) עד שתהא השלהבת עולה מאליה". דהינו, שצריך להדליק את נרות החנוכה "עד שתהא השלהבת עולה מאליה" – עד שהשלהבת של המנוחה הגנוזה במחילות ההיכל תהא עולה מאליה בדרך נס... (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ויהי כמשיב ידו והנה יצא אחיו ותאמר מה פרצת עליך פרוץ ויקרא שמו פרוץ"

אחד הדברים העמוקים בפרשתנו, פרשת "וישב", הוא שרש לידת מלכות בית דוד מיהודה ותמר. נפלאות הן דרכי ה', המסובב כל הסיבות, שבחר להוציא את מלכות בית דוד מיהודה ותמר דוקא בצורה שגראית **כמעשה של זנות**. וכבר פרש רש"י זצ"ל את מה שאמר יהודה: "צדקה (תמר) ממני" (לח, כו): "ממני – היא מעוברת. ורו"ל דרשו, שיצאה בת-קול ואמרה: ממני (=מהקב"ה) ומאתי יצאו הדברים. לפי שהיתה (תמר) צנועה בבית חמיה גזרתי שיצאו ממנה מלכים, ומשבט יהודה גזרתי להעמיד מלכים בישראל".

כדי לבאר ענין זה של לידת מלכות בית דוד ביתר שאת, נקדים להביא מה שמצאנו בלידת התאומים מיהודה ותמר (בראשית לח, כו): "ויהי בלדתה ויתן יד... ויהי כמשיב ידו והנה יצא אחיו, ותאמר: מה פרצת עליך פרוץ ויקרא שמו פרוץ". שכן, יש לתמוה, לאיזו תועלת ספרה לנו התורה הקדושה ענין זה של פרוץ, המתפרץ לצאת בשעת הלידה לפני אחיו?

יש לבאר עמק דברי חכמים אלו, על-פי דברי המקובלים, שבארו, מדוע סבב הקב"ה כן, שלידת המשיח תהיה דוקא בדרך עקלתון: דרך לוט ובנותיו שיצאה מהם רות המואביה, ודרך יהודה ותמר שהיה נראה **כמעשה זנות**, וכן מבצע ומרות המואביה, שהיה ספק גדול האם היתה רות מותרת לבוא בקהל? (שהרי כתוב בתורה: "לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה'").

ולכאורה קשה הדבר, מדוע ירדה נשמתו של המשיח בדרך שגראית **כאיסור**? הרי טוב יותר שלידת המשיח תהיה בלי שום פקפוק ונדנדוד של איסור, גם למראית-עין! ותוצו חז"ל ואמרו, שנשמה גדולה יכולה לרדת לעולם הנה רק בדרך עקלתון, כפי שאומר האריז"ל (ליקוטי תורה איוב): "**החיצונים** (=כוחות היצר הרע), כדי שלא יעכבו ויקטרגו על הנשמה הזאת מלרדת לעולם. כפי שאומר האריז"ל (ליקוטי תורה איוב): "**החיצונים** (=כוחות הטומאה), כשיש נשמה יקרת-ערך ביניהם... הם גיוזנים על-ידה, ואינם מניחים (לה)... לצאת משם כלל... (וכל) פונתם לטמאה בכל הבא לידם, (כדי) שתשאר תמיד בידם... לכן, כשרואים איזה מקום פגום עד מאד, הם נותנים שם אותה נשמה, ומניחין (לה) לצאת, כדי שתתקלקל (שם יותר) ממה שהיתה, ותחזור אליהם יותר פגומה מבראשונה, כדי שתעמוד בידיהם ימים רבים..."

מביאור דבריו הקדושים של האריז"ל אנו למדים, שכאשר יש נשמה קדושה ויקרת-ערך בתוך כוחות הטומאה, הם גיוזנים ממנה, ואינם מרפים ממנה, כי היא חיונית. וכאשר היא צריכה לרדת מהשמים ארצה, מיד קמים השטן וכל כוחות הרשע עמו, ומקטרגים ועושים רעש גדול בשמים, כדי שנשמה יקרת-ערך זו לא תרד. אבל כשרואים כוחות רשע אלו שנשמה זו צריכה לרדת במקום "פגום" של זיווג אסור (כמו לוט ובנותיו, או יהודה ותמר פלתו), הם מניחים לה לרדת כדי שתתקלקל, וכך תחזור אליהם פגומה עוד יותר, ועל-ידי כך תהיה להם יותר אחיזה בנשמה זו.

ועל-כך שואל ה"שפתי כהן": מדוע עשה הקב"ה כן? מדוע אותן נשמות קדושות יורדות במקום שגראי, כביכול, פגום? ומשיב ועונה ה"שפתי כהן": אלא, כל זאת עשה ה', כדי שיבוא מלך המשיח בהיסח הדעת, ויסח השטן דעתו, ולא יקטרג המקטרג. שכן, דעת השטן היא שהמשיח לא יבוא בצורה כזאת, מזיווג אסור, אלא בדרך של קדושה, ולכן מרפה הוא מאותה נשמה קדושה, ומניחה כדי שתרד ארצה (במהרה בימינו, אמן). "ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם"

לעת זקנתו, כבדה מאד שמיעתו של ה"חפץ חיים", והיה מתקשה ביותר להאזין לשיחת הבריות. פעם בקר אצלו רבי מאיר שפירא, ראש ישיבת "חכמי לובלין", והציע ל"חפץ חיים" לקבל עצתם של רופאים מומחים, שינתחו את אוזניו כדי לשפר את כשר השמיעה שלו. השיב לו ה"חפץ חיים" בחינה דק: כאשר האוזניים פתוחות, הן קולטות בודאי מידה לא מבוטלת של רכילות ולשון הרע. והנה, עורני ה' לעת זקנתי, שלא יהא בכוחי לשמוע לשון הרע על היהודים. כלום עלי לעשות פעולה מיוחדת, כדי לשמוע היטב מה שמדברים אנשים זה על זה...

שבת שלום וחסד אורים שמח לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּשֶׁב

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּשֶׁב

עַרְב שַׁבַּת כ' כֶּסֶל תשע"ח (8.12.17) bnei-zion.com ר"ת 17:35 יְצִיאַת הַשְּׁבֵט: 17:14

הַפְּטָרָה: "כֹּה אָמַר ה'" לְעִלּוּי נְשִׁמַּת יוֹסֵף בֶּן לֵאָה וַיַּעֲקֹב גַּבְאֵי ת.נ.צ.ב.ה (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"שָׂא נָא" – רֵאשֵׁי תִיבוֹת "שׁוֹר אַרְיָה, נֶשֶׁר, אָדָם"

מְבוֹאֵר בְּזוֹהַר הַקְּדוּשׁ (ויקרא ד', יד') (מְתוּרְגָם לְלִשׁוֹן הַקְּדוּשׁ): "אָמַר ר' יִצְחָק: כְּתוּב 'בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ, יוֹסֵף, בְּגִלְלָה שֶׁשָּׁמַר עַל אוֹת בְּרִית קְדוֹשׁ וְלֹא הִטָּא עִם אִשְׁתּוֹ אֲדוֹנָיו, זָכָה לְהִיּוֹת מְרַכָּבָה לְמִידַת הַשׁוֹר...".

וְצָרִיכִים אָנוּ לְדַעַת, מַהִי כּוֹנֵת הַזוֹהַר הַקְּדוּשׁ, שִׁיּוֹסֵף זָכָה לְמִידַת הַשׁוֹר בְּמְרַכָּבָה הָעֲלִיּוֹנָה?

אוֹמְרִים עַל כֵּךְ חו"ל ("ע"פ ה'חֲתָם סוֹפֵר", בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן מְאוֹסְטְרוֹפּוֹלִי): הִנֵּה, יָדוּעַ כִּי בְּמְרַכָּבָה הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁלִּפְנֵי כֶּסֶס הַכְּבוֹד יֵשׁ אַרְבַּע חֵיווֹת (=מְלֹאכִים): בְּצוֹרֵת אַרְיָה, שׁוֹר, נֶשֶׁר וְאָדָם. יוֹסֵף הַצְּדִיק מְסַמֵּל אֶת דְּמוּת הַשׁוֹר בְּמְרַכָּבָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "וּבְרַצוֹנָם עָקְרוּ שׁוֹר", וְכֵן אָמַר עָלָיו מִשֶּׁה רַבֵּנוּ: "בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ".

וְהִנֵּה, לְאַחַר פְּטִירַת יַעֲקֹב אֲבִינוּ, בְּקִשׁוֹ הַשְּׁבִטִים מִיוֹסֵף שִׁמְחַל לָהֶם עַל שֶׁמָּכְרוּ אוֹתוֹ לְמִצְרַיִם, וְאָמְרוּ לוֹ: "אֲבִיךָ צִוָּה לִפְנֵי מוֹתוֹ... אֲנֵא שָׂא נָא פֶּשַׁע אַחִיךָ". וְרַמְזוֹ לוֹ, לְיוֹסֵף: הֲלֹא מָה שֶׁזָּכִיתָ לְהִיּוֹת מְרַכָּבָה לְמִידַת הַשׁוֹר הוּא בְּגִלְלָה שֶׁעֲמַדָּת בְּנִסְיוֹן עִם אִשְׁתּוֹ אֲדוֹנֶיךָ, וְלָכֵן סִלַּח לָנוּ עַל שֶׁמָּכְרָנוּ אוֹתְךָ לְעַבְדָּה. וְאִם לֹא תִסְלַח – לֹא תוּכַל לְהִיּוֹת סֹמֵל דְּמוּת הַשׁוֹר שֶׁבְּמְרַכָּבָה, וְלָכֵן אָמְרוּ לוֹ: "אֲנֵא" – רֵאשֵׁי תִיבוֹת "אַרְיָה, נֶשֶׁר, אָדָם" – שָׂאם תִּנְקוּם בְּנוֹ יַחֲסֵר סֹמֵל הַשׁוֹר בְּמְרַכָּבָה. וְלָכֵן אָנוּ מְבַקְשִׁים מִמֶּךָ: "שָׂא נָא" – תִּמְחֹל לָנוּ, שֶׁהָרִי הִכַּל הָיָה מִן הַשָּׁמַיִם בְּהַשְׁגָּחָה פְּרִשְׁתִּית, מֵאֵת ה' יִתְפַּרֵּךְ. וְעַל-יְדֵי כֵךְ (שֶׁתִּסְלַח לָנוּ) תִּהְיֶה הַמְרַכָּבָה בְּשִׁלְמוֹת, כְּנֶרְמֹז בְּמַלִּים "שָׂא נָא" – רֵאשֵׁי תִיבוֹת "שׁוֹר אַרְיָה, נֶשֶׁר, אָדָם".

(בְּעֵינֵינוּ זֶה שׁוֹאֵל ה'חֲתָם סוֹפֵר", אֵיפֶה מְצִינֵנוּ שִׁיעֲקֹב אֲבִינוּ צִוָּה אֶת יוֹסֵף לִפְנֵי מוֹתוֹ "אֲנֵא שָׂא נָא פֶּשַׁע אַחִיךָ", דְּהִינֵנוּ שִׁישְׁמֹר עַל שְׁלִימוֹת הַמְרַכָּבָה? וּמַשִּׁיב, שֶׁעֵינֵינוּ זֶה רְמוּז בְּפִרְשַׁת "וַיַּחֲיִי", בְּפִסּוּק: "וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל יוֹסֵף אֵל שְׁדֵי נִרְאָה אֵלַי בְּלוֹז...". וְהִנֵּה, אַרְבַּע הַתִּיבוֹת "אֵל שְׁדֵי נִרְאָה אֵלַי" הֵן רֵאשֵׁי תִיבוֹת שֶׁל "אַרְיָה, שׁוֹר, נֶשֶׁר, אָדָם", שֶׁם רְמֵז יַעֲקֹב לְיוֹסֵף שִׁישְׁמֹר עַל שְׁלִמוֹת הַמְרַכָּבָה הָעֲלִיּוֹנָה).

"גְּדוּלָה צְדָקָה, (כִּיּוֹן) שֶׁמְקַרְבֵּת אֶת הַגְּאוּלָּה" (גמרא ב"ב י')

כְּתַב ה'מַגֵּן אֲבָרְהָם" (או"ח סימן תרע'): "נוֹהֲגִין הַנְּעָרִים הָעֵנִיִּים לְסוּבֵב בְּחֲנוּפָה עַל הַפְּתָחִים". וְכִבֵּר הַרְבֵּוּ הַמְּפָרְשִׁים לְתַת טַעַם לְשִׁבַח לְצְדָקָה זֶה, שְׁנוֹתְנִים בְּחַג הַחֲנוּפָה, כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי דְרָכוֹ בְּקִדְשׁ. בְּסִפֵּר הַקְּדוּשׁ "אוֹר לְשָׁמַיִם" כְּתוּב טַעַם נִפְלֵא בְּדֶרֶךְ הַרְמֹז, עַל הַמְּנַהֵג לְהַרְבּוֹת בְּצְדָקָה בְּחֲנוּפָה, וְזֹאת עַל-פִּי מַחְלֻקָּת חו"ל בְּגַמְרָא, הָאֵם צָרִיךְ לְהַנִּיחַ אֶת נְרוֹת הַחֲנוּפָה בְּצֵד יְמִין, אוֹ בְּצֵד שְׂמָאל שֶׁל הַדְּלָת? וְכִפִּי שֶׁכְּתוּב בְּגַמְרָא (שַׁבַּת כ"ב): "אָמַר רַבֵּה: נֵר חֲנוּפָה, מְצוּהָ לְהַנִּיחָהּ בְּטַפַּח הַסְּמוּכָה לְפִתַּח (הַדְּלָת), וְהִיא מְנַח לֵיה? (=וְהִיכָן מְנִיחַ אֶת הַנֵּר?) רַב אַחָא... אָמַר: מִיְמִין. רַב שְׁמוּאֵל... אָמַר: מִשְׂמָאל. וְהִלְכְתָא (=וְנִפְסַק לְהִלְכָה) – מִשְׂמָאל, כְּדֵי שֶׁתֵּהָא נֵר חֲנוּפָה מִשְׂמָאל, וּמְזוּזָה מִיְמִין".

וְהִנֵּה, אוֹמֵר ה'אוֹר לְשָׁמַיִם", בֵּא וְרָאָה, שֶׁ"מְזוּזָה יְמִין" הֵם רֵאשֵׁי תִיבוֹת "מִי", וְאֵילוֹ "חֲנוּפָה שְׂמָאל" הֵם רֵאשֵׁי תִיבוֹת "חֲש", וּשְׁנֵיהֶם בְּיַחַד ("מְזוּזָה יְמִין חֲנוּפָה שְׂמָאל") הֵם רֵאשֵׁי תִיבוֹת "מְשִׁיחַ".

אוֹלָם, אוֹמֵר ה'אוֹר לְשָׁמַיִם", יֵשׁ רִיחּוּק בֵּין מְזוּזָה יְמִין לְבֵין חֲנוּפָה שְׂמָאל, כִּיּוֹן שְׁזוֹ בְּצֵד יְמִין שֶׁל הַפְּתָח, וְזוֹ בְּצֵד שְׂמָאל שֶׁל הַפְּתָח, וּמְכִיּוֹן שְׂכָף, עוֹמְדוֹת אוֹתִיוֹת מְשִׁיחַ – "מִי" וְ"חֲש" – רְחוּקוֹת זֶה מִזֶּה.

וְלָכֵן, מְנַהֵג יִשְׂרָאֵל הוּא, שֶׁבְּחֲנוּפָה הָעֵנִיִּים סוּבְבִים עַל הַפְּתָחִים, כִּי אָמְרוּ חו"ל (ב"ב י'): "גְּדוּלָה צְדָקָה, שֶׁמְקַרְבֵּת אֶת הַגְּאוּלָּה". וְכֹאשֶׁר הָעֵנִי עוֹמֵד בְּפִתַּח, וְבַעַל הַבַּיִת נוֹתֵן לוֹ צְדָקָה, מִתְקַרֵּב הַיְמִין וּמִתְחַבֵּר לְשְׂמָאל, וּמִתְחַבְּרוֹת הָאוֹתִיוֹת "מִי" וְ"חֲש" לְמְשִׁיחַ. זֶהוּ, אִם כֵּן, הַטַּעַם לְמְנַהֵג לְהַרְבּוֹת בְּצְדָקָה בְּחֲנוּפָה. שְׂכּוֹן, הִיא מְקַרְבֵּת אֶת הַגְּאוּלָּה – אֶת בּוֹאוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ.

לְסוּיָם, הוֹרוּנוּ חֲכָמֵינוּ וְז' לְכָל גְּדוּל: "לִיכָא מִיַּד דְּלָא רְמִיזָא בְּאוֹרֵייתָא" (=אֵין דְּבַר שְׂאִינוּ מְרוּמָז בְּתוֹרָה). לְכֹן, גַּם הִטְעַם לְמִצְוֹת צְדָקָה בְּחֲנוּכָה רְמוּז בְּתוֹרָה הַקְדוּשָׁה: שְׁכֹן, אוֹתוֹת חֲנוּכָה מוֹפִיעוֹת בְּפִסּוּקִים בְּהֵם מִצְוֵה הַתּוֹרָה עַל הַצְדָּקָה (דְּבָרִים טו', ט'): "הַשְּׁמֹר לָךְ פֶּן יִהְיֶה דְבַר עִם לְבַבְךָ בְּלִיעֵל... וְרָעָה עֵינְךָ בְּאַחֲרֵיךָ הָאֲבִיוֹן וְלֹא תִתֵּן לוֹ וְקָרָא עָלֶיךָ אֵל יְהוָה וְהָיָה בְךָ חֲטָא. נִתּוֹן תִּתֵּן לוֹ וְלֹא יִרַע לְבַבְךָ בְּתַתָּךְ לוֹ כִּי בְּגַלְל הַדְּבָר הַזֶּה יִבְרַכְךָ אֱלֹהֶיךָ." (בְּקִפְיוֹת, כָּל אוֹת שְׂמִינִית מִהַמְלָה "בְּאַחֲרֵיךָ", מִתְקַבְּלַת הַמְלָה "חֲנוּכָה". רְמוּז לְכָךְ שְׂבִשְׂמוֹנֵת יְמֵי הַחֲנוּכָה מִצְוֵה לְהִרְבוֹת בְּצְדָקָה לְאַחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל).

"וְיִהְיֶה כְּאֲשֶׁר בָּא יוֹסֵף אֶל אַחֵיו וַיִּפְשִׁטוּ אֶת יוֹסֵף אֶת כְּתָנָתוֹ אֶת כְּתָנֵת הַפָּסִים אֲשֶׁר עָלָיו"

עַל הַכְּתוּב, "וַיִּפְשִׁטוּ אֶת יוֹסֵף אֶת כְּתָנָתוֹ", שׂוֹאֲלִים הַמְּפָרְשִׁים, מִדּוּעַ מִדְּגִישָׁה הַתּוֹרָה עֲנִין זֶה, שֶׁהַשְּׂבִטִים הִפְשִׁטוּ אֶת כְּתָנֵת הַפָּסִים מִיוֹסֵף?

אוֹמֵר עַל-כֵּן "כֶּסֶא הַרְחָמִים" פִּירוּשׁ נִפְלָא: הַשְּׂבִטִים הַקְדוּשִׁים חָשְׁבוּ שִׂיּוֹסֵף הַצְדִּיק הוּא נִיצוּץ נֶפֶשׁ אָדָם הָרֵאשׁוֹן. וּמֵאַחַר וְלֵאדָם הָרֵאשׁוֹן, לְפָנֵי שְׁחָטָא, הָיוּ כְּתָנֹת אֹר, שֶׁהָיָה רוֹאֵה וְצוֹפֵה בְּאוֹר זֶה מְסוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ, הִפְשִׁטוּ מִיוֹסֵף אֶת כְּתוֹנָתוֹ, אֶת כְּתָנֵת הַפָּסִים, כְּדֵי שִׂישְׂאָר עִם כְּתָנֹת עוֹר (=עָרוֹם).

וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר "כֶּסֶא הַרְחָמִים", שְׂמֵאַחַר וְאָדָם הָרֵאשׁוֹן חָטָא בְּעֵץ הַדַּעַת, וְלֹא קִבַּל אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין, רְצוּ הַשְּׂבִטִים לַעֲשׂוֹת לְיוֹסֵף, נִיצוּץ אָדָם הָרֵאשׁוֹן, אֶת אַרְבַּע הַמִּיתוֹת - סְקִילָה, שְׂרִיפָה, הָרַג וְחֲנֹק - כְּדֵי שִׂיכְפֹּר עַל חָטָאוֹ. וְהֵנָּה, כְּאֲשֶׁר הִפְשִׁטוּ הַשְּׂבִטִים אֶת יוֹסֵף מִכְּתוֹנָתוֹ, נֶאֱבַק עִמָּם יוֹסֵף, וְלֹא הִנִּיחַ לָהֶם לְהִפְשִׁטוֹ. אוּלָּם, לְבִסּוּף חֲתָכוּ הָאָחִים בְּחוּק-יָד אֶת כְּתוֹנָתוֹ בְּסַכִּין, וְנִחְתְּךָ בְּשָׂרוֹ שֶׁל יוֹסֵף וְזָב דָּם, וְנִעֲשָׂה לוֹ דִּין הָרַג. וְכֵאֲשֶׁר סָתְמוּ אֶת פִּיו בְּחֲתִיכַת בְּגָד, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁמְעוּ אֶת קוֹלוֹ עוֹבְרֵי דְרָכִים, נִעֲשָׂה לוֹ דִּין חֲנֹק. וְלֵאחַר מִכֵּן, הַשְּׂלִיכוּ אוֹתוֹ אֶל הַבּוֹר, וְרָגְמוּ אוֹתוֹ בְּאֲבָנִים, כְּדֵי שִׁיְהִיָּה לוֹ דִּין סְקִילָה. וְהַבּוֹר, כְּפִי שְׂכָתוֹב, אֵין בּוֹ מַיִם, אֲבָל נִחְשִׁים וְעַקְרָבִים הָיוּ בּוֹ - כְּדֵי שִׁיְהִיָּה לוֹ דִּין שְׂרִיפָה, כְּמוֹ שְׂאִמְרוּ חו"ל, שְׂמֵי שְׂנֵתְחִיב שְׂרִיפָה - נִחֵשׁ נוֹשֵׁף אוֹתוֹ (סוֹטָה ח'). וּמֵהִיכֵן יֵשׁ לָנוּ רְאִיָּה שְׁכָךְ הֵיטָה כּוֹנְנָם שֶׁל הַשְּׂבִטִים - לְתַקֵּן לְיוֹסֵף אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין? אֶת זֹאת אָנוּ מוֹצֵאִים בְּפִתּוֹב: "וַיִּקְחֵהוּ וַיִּשְׁלַכְהוּ אוֹתוֹ הַבְּרָה". שְׁכֵן, הֵנָּה "וַיִּשְׁלַכְהוּ" עִם הַכּוֹלָל גְּמַטְרִיָּה שֶׁל רֵאשִׁי הַתִּיבוֹת סְקִילָה, שְׂרִיפָה, הָרַג, חֲנֹק (373).

אֵין שָׂר בֵּית הַסֵּהַר רֵאֵה אֶת כָּל מְאוּמָה בְּיָדוֹ בְּאֲשֶׁר ה' אִתּוֹ

בִּימֵי הַגָּאוֹן מוּיִלְנָא זצ"ל הָיָה אִישׁ אֶחָד, שֶׁהִרְאָה וְעָשָׂה דְּבָרִים נִפְלָאִים וְהִגִּיד עֲתִידוֹת. בָּאוּ וְשָׂאוּ אֶת הַגָּאוֹן אוֹדוֹתָיו. אָמַר לָהֶם הַגָּאוֹן שִׁיתְבוֹנְנוּ אַחֲרָיו - אִם הוּא אוֹחוֹז בְּיָדוֹ חֶפֶץ אוּ מְשֵׁהוּ דוּמָה, אִז אֵין זֶה, אֲלֹא כִישׁוּף, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר בְּזַקְנֵי מִדְּוִן: "וַיִּלְכוּ זָקְנֵי... מִדְּוִן וְקִסְמִים בְּיָדָם". בְּדָקוּ אַחַר הָאִישׁ הַנִּזְכָּר, וּמְצָאוּ שֶׁהַחֲזִיק בְּיָדוֹ מְקַל. נָטְלוּ מִמֶּנּוּ אֶת הַמְּקַל, וְיוֹתֵר לֹא יָכוֹל הָיָה לַעֲשׂוֹת כְּלוּם. עַל-פִּי מְאוּרֵעַ זֶה, נִיתַן לְפָרֵשׁ אֶת הַפִּסּוּק: "אֵין שָׂר בֵּית הַסֵּהַר רֵאֵה אֶת כָּל מְאוּמָה בְּיָדוֹ בְּאֲשֶׁר ה' אִתּוֹ" - שֶׁהָרִי גַם בְּמִצְרַיִם הָיוּ בְּקִיָּאִים בְּמַעֲשֵׂי כִישׁוּף וְקִסְמִים. וְלָכֵן חָשַׁב שָׂר בֵּית הַסֵּהַר שִׂיּוֹסֵף מְכַשֵּׁף הוּא. אַךְ כְּשֶׁרֵאֵה שְׂאִין "מְאוּמָה בְּיָדוֹ" (שְׂאִין לוֹ שׁוּם חֶפֶץ-כִישׁוּף בְּיָד) - הִבִּין שֶׁ"ה' אִתּוֹ", וְהוּא הִנּוּחַן לוֹ כַּח לַעֲשׂוֹת דְּבָרִים נִפְלָאִים.

"וְיִהְיֶה אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְתִשָּׂא אִשֶׁת אֲדָנָיו אֶת עֵינֶיהָ אֶל יוֹסֵף וְתֹאמַר שְׂכָבָה עִמָּי"

עַל נִסְיוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף (כְּאֲשֶׁר בְּקֶשָׁה אִשֶׁת אֲדוֹנָיו שִׂישְׂכַב עִמָּה), אוֹמְרִים חו"ל, שֶׁצְעָרוֹ שֶׁל יוֹסֵף הָיָה גְּדוּל יוֹתֵר מִצְעָר יִצְחָק בְּעַקְרִידָה. שְׁכֵן, אוֹתָהּ מְרַשַּׁעַת הֵיטָה מִסִּיתָה אוֹתוֹ בְּדְבָרֵי נֶעֱם, וּבְכָל יוֹם וְיוֹם הֵיטָה מִתְלַבֶּשֶׁת בְּגָדִים נְאִים, הָאֶחָד יוֹתֵר נָאֵה מֵהַשְּׁנַי, וְזֶה שְׂלִבְשָׁה בְּבִקְרָא לֹא לְבִשָּׁה בְּצַהָרִים, וְזֶה שְׂלִבְשָׁה בְּצַהָרִים לֹא לְבִשָּׁה בְּעָרֵב, וְהֵיטָה מוֹשְׁכַת אוֹתוֹ הַרְבֵּה כְּדֵי שִׂישְׂאָ עֵינָיו אֵלֶיהָ. וְכֵךְ הֵיטָה נוֹהֲגַת הַרְבֵּה זְמַן, עַד שֶׁחֲלָתָה וְנִפְלָה לְמִשְׁכָּב. וְהֵנָּה, כְּאֲשֶׁר בָּאוּ חֲבֵרוֹתֶיהָ הַמְּצָרִיּוֹת לְבִקְרָה, וְשָׂאוּ אוֹתָהּ: מַה חָסַר לָךְ שְׂאֵת כָּל-כֵּךְ עֲצוּבָה וְחוֹלְנִית? הִבִּיאָה לָהֶם אֲתָרוּגִים וְחֻלְקָה לְכָל אַחַת מֵהֶן סַכִּין שֶׁל כֶּסֶף כְּדֵי לְקַלֵּף אֶת הָאֲתָרוּג בִּידֵיהֶן. כְּאֲשֶׁר הִחְלוּ הַמְּצָרִיּוֹת לְקַלֵּף אֶת הָאֲתָרוּגִים, מִיָּד קָרָא לְיוֹסֵף שִׂיעֲמוֹד לְפָנֶיהֶן, כְּדֵי לְהִרְאוֹת אֶת יוֹסֵף. כְּאֲשֶׁר נִצַּב יוֹסֵף לְפָנֵי אוֹתָן הַמְּצָרִיּוֹת, הָיוּ הֵן כָּל-כֵּךְ מוֹקְסָמוֹת מִיוֹסֵף עַד שֶׁחֲתָכוּ אֶת יְדֵיהֶן בְּסַכִּין, וְהָיוּ מוֹצְפוֹת בְּדָם, וְלֹא חָשׂוּ בְּכָךְ כָּלָל. אֲמָרָה לָהֶם אִשֶׁת פּוֹטִיפָר: אֲתָן לְרַגְעַ קֵט הַסֵּתְפֵלְתָן בּוֹ, וְנִטְרַפָּה דַעַתְכֶן עֲלֵיכֶן, מַה אָגִיד אָנִי, שֶׁהוּא שְׂרוּי בְּבֵיתִי כָּל-כֵּךְ הַרְבֵּה זְמַן, וְהוּא אֲדִישׁ אֵלַי! וּמִיַּחְסוֹ זֶה אָנִי חוֹלָה... (מַעֲם לוֹעִז)

שְׂבֵת שְׁלוֹם וְחַג אוֹרִים שְׂמַח לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!